Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

IDUNS JUL NUMMER · 1900 ·

R. Widing Lit.

Efter en skiss af V. ANDRÉN.

Utgifvare: FRITHIOF · HELLBERG ·

Pris 1 krona.

...LIGA HOFBOKTRYCKERIET IDUNS TR. AKTIEB.

REFORM

är nyheten på lifförsäkringsområdet,

konstruerad och beräknad för Allmänna Lifförsäkringsbolaget af dess matematiker, professor E. Phragmén;

utmärker sig genom:

lägre premier;
ökade lifförsäkringsbelopp, beroende på kursvinst;
vanligen högre återköpspris,
större lånevärden,
ökade fribrefsbelopp.

Derjämte lemnas äfven **lifförsäkringar efter 1800-talets bästa typer** med ovanligt goda vinstvilkor.

Så ock **barnförsäkringar** samt **Alfa-lifräntor.**

Allmänna Lifförsäkringsbolaget,

Stockholm, Vasagatan 10.

Henrik Gahns Amykos.

Gammalt, beprófvadt, af allmänheten värderadt och af framstående läkare förordadt antisepticum.

Henrik Gahns Tvålar.

Savon Ideal, Savon Violette du Nord, Savon Hyacinthe, Savon Royal, *New Mown Hay Soap*, Borax Benzoëtvål, *Äkta Aseptintvål, Lanolincrêmetvål,* Gahnelit-tvål, *Boroglycerintvål,* Kristall-Glycerin-tvål *Raktvål,* m. fl.

Guldmedalj, Stockholm 1897.

Gahnelit

för munnens, svalgets och hudens m. m. vård. Verksamt skydd emot de smittosamma sjukdomsfrön, som intränga genom munnen och ytterst välgörande för tänderna på grund af sitt hämmande af mjölksyrebildningen i munhålan.

Angenäm smak. Konserverar tänderna.

Tillverkas under kontroll af Professor Carl Sundberg, Stockholm.

Gahnelit-tandpasta • Gahnelit-tandpulver • Gahnelit-lanolincrême • Hårvatten • Eau de Cologne.

Henrik Gahns Aseptin Amykos Aktiebolag, Upsala.

Hofleverantör hos H. M:t Drottningen

Enda svenska utställare i Paris 1900, som erhållit pris för utställning af munvatten.

Partilager i Stockholm hos (G. 101836).

Emil Fredrikson, Hofslagaregatan 4 B.

ENDAST DETTA • INGENTING ANNAT •

Liten Balja · Litet Vatten · Litet Tvål · Ingen Kokning · Ingen Lut · Ingen Gnidning ·

SUNLIGHT TVÅL

GÖR HELA ARBETET.

Hela tvätten färdig på en half dag · Med SUNLIGHT TVÅL · Med ringa besvär · Med utmärkt resultat

Tillerkänd GRAND PRIX vid Paris-Utställningen 1900

"Mitt fabrikat är bäst",

så säger hvar och en margarinfabrik i sina annonser, men **den ende rätte bedömaren** af den rangskala, som de olika fabrikernas fabrikat sins emellan i fråga om kvalitet intaga, är ju den

Ärade konsumerande Allmänheten,

som härmed vördsamt ombedes bemärka, att

Pellerins Margarin

å

Världsutställningen i Paris 1900.

ensamt tillerkänts

Guldmedalj!

(Högsta utmärkelsen.)

OBS.! Alltså föreligger här ett **nytt bevis** för PELLERINS MARGARINS **alltjämt obestridliga** öfverlägsenhet! (G. 102437)

Hälsosammaste kaffetillsättning är

Intubikaffe

från

Stockholms Kaffe Aktiebolag.

(G. 101787)

S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, Drottninggatan 2. Filialer i Göteborg och Malmö.

IDUNS JULNUMMER

UTGIFVET AF

FRITHIOF HELLBERG

INNEHÅLLSFÖRTECKNING:

Till Betlehem; poem af EDVARD EVERS.
Illustr. af DAVID LJUNGDAHL.

Hemma hos Sagan; af ANNIE QUIDING.
Illustr. af VICTOR ANDRÉN.

Ljufva hem, som kärlek byggt! Poem af E. N. SÖDERBERG.
Illustr. af HJÖRDIS NORDIN.

En predikan; ur en samling lappberättelser af ALFHILD AGRELL.
Illustr. af JOHAN TIRÉN.

Lugnet; poem af E. A. KARLFELDT.
Illustr. af VICTOR ANDRÉN.

Små orsaker; af AMANDA KERFSTEDT.
Illustr. af JENNY NYSTRÖM.

Kunde jeg som jeg vilde; poem af HELENA NYBLOM.
Illustr. af DAVID LJUNGDAHL.

Herr Sten; ett blad ur Sturekrönikan af MARI MIHI (Gust. Lindqvist).
Illustr. af DAVID LJUNGDAHL.

Gamla Kajsa; ett blad ur en familjehistoria af ESAIAS COLLIN.
Illustr. af GERDA TIRÉN.

1800–1900; två sekelbilder i en ram af AMALIA FAHLSTEDT.
Illustr. af VICTOR ANDRÉN.

Bonbons; dramatisk bagatell af ELISABETH KUYLENSTIERNA.
Illustr. af VICTOR ANDRÉN.

Satyren; af PER HALLSTRÖM.
Illustr. af VICTOR ANDRÉN.

Vi måste; poem af JONATAN REUTER.
Illustr. af HJÖRDIS NORDIN.

Sorgen som icke varade längre än ned för trapporna; skiss af ANNA WAHLENBERG.
Illustr. af GERDA TIRÉN.

Idunvals; af ELLEN SANDELS.
Illustr. af H. WICKMAN.

Det hvita hemmet; poem af ERNST HÖGMAN.
Illustr. af HJÖRDIS NORDIN.

Lille bror; af FREDRIK NYCANDER.
Illustr. af JOHAN TIRÉN.

STOCKHOLM 1900

TRYCKT Å IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI

ALLA KLICHÉER HAFVA UTFÖRTS Å IDUNS

KEMIGRAFISKA ANSTALT SAMT OMSLAGET Å IDUNS

LITOGRAFISKA AFDELNING

Till Bethlehem

D. LJUNGDAHL.

När klockor ringa julekväll
och ljusen lysa i hvart tjäll
och skogen, klädd i hvita snön,
med alla berg står sänkt i bön,
en hviskning smyger mellan dem:
Till Bethlehem, till Bethlehem!

Ett stilla tåg på ljudlös färd
framskrider genom nattlig värld.
Det skönjes knappt, det höres dock
ur lätta andeväsens flock
ett skri, likt barns som ila hem:
Till Bethlehem, till Bethlehem!

Det är den segerglada Tro
och Hoppet, som ej här har ro,
och Hon, hvars stigar ingen vet,
den dägliga Barmhertighet.
Väg visa alla stjärnor dem
till Bethlehem, till Bethlehem.

Där är så ljust i krubbans strå
hos Kristus uppå halm och strå.
Du Skuld så mörk, du Sorg så hvit,
se barnahand som vinkar dit.
Kom, son af Jafet, son af Sem,
till Bethlehem, till Bethlehem!

Edvard Evers.

HEMMA HOS SAGAN

ATT MIDNATTSSTUNDEN är mystikens stund och det blå månljuset mystikens dager, det vet en och hvar. Blott de gamla veta, att middagsstunden i grund och botten är lika trolsk, att hemlighetsfulla väsen drifva sitt spel äfven i det varma, söfvande solskenet. Men jag har erfarit det. Solen stod i zenith, den gången jag sökte Sagan och fann henne hemma.

Jag låg i gräset bland smörblommorna och drömde. Icke en fläkt rörde sig i den soliga stillheten, icke en lefvande varelse syntes till. Jag befann mig utanför en gammal, gammal stad. Framför mig sträckte sig, fallande och stigande med markens ojämnheter, den skrofliga grå stadsmuren, öfver hvilken reste sig torn efter torn af olika ålder och typ, men alla mörka och allvarliga, blickande med sina små svarta gluggar, halft dystert hotfullt, halft förnämt afvisande, ut öfver det soliga landskapet. Yfvig grönska — ruinernas grönska — frodades vid murens fot så väl som i remnorna på dess vittrande krön.

Då jag lyfte hufvudet, kunde jag se det äldsta af alla dessa torn. Det var fyrkantigt och bar en sned, sjunken tegelhätta; fristående och förenadt med stadsmuren medels en liten hvalfbro. Dess klipplika murar tycktes icke längre stamma från människohand. Vid dess fot fanns en liten, liten låg dörr, af fortskridande sekler djupt nedsänkt i marken; — det höga gräset lämnade knappast mer än dess öfre hälft synlig.

Det föll mig in, och som en ganska naturlig sak, att Sagan måste bo där. Utan att riktigt göra mig reda för mitt handlingssätt, steg jag upp och gick bort till den lilla svartnade dörren, hvars rostiga järnbeslag täcktes af dammiga spindelväfvar. Jag böjde mig ned och knackade — en gång — två gånger — tre.

Icke heller förundrade det mig så mycket — så hade middagsstillheten och det trolska solskenet verkat på mina sinnen — att dörren med ett tungt och sorgset gnisslande öppnade sig och visade en smal stentrappa, som med brustna, nötta och sjunkna steg slingrade mellan de fuktiga väggarna upp i tornets mörker. Jag hade lust att vända tillbaka till värmen och lugnet därute, men intalade mig, att jag borde begagna mig af detta äfventyr, som aldrig mera skulle bjudas mig; jag beträdde trappan och den lilla dörren föll igen. Hvem som öppnade och stängde, visste jag icke, men små steg traskade mödosamt efter mig, ledsagade af tunga andetag; det måste vara någon liten dvärg, som ännu hörde till Sagans husfolk. Jag såg honom emellertid aldrig; min hand famlade plötsligt på ett rankigt dörrlås; dörren gick upp, och jag trädde ensam öfver Sagans tröskel.

Mycket riktigt, hon bodde här. Hon satt, hopskrumpen och silfverhårig, uppe i det skumma tornrummet, i solstrimman från en af de högtbelägna gluggarne, och såg på mig med milda ögon. Uppe under bjälktaket sofvo flädermössen, på den höga hyllan satt tornugglan och på härden, där ingen eld brann i sommarvärmen, spann den svarta katten.

Vi hälsade, och jag nämnde mitt ärende — sagor. Världen hade så länge fått undvara dem — de äkta, morgonfriska sagorna. Men hon skakade på hufvudet. »Det är icke jag,» sade hon, »som undanhåller världen sagorna; det är världen, som har förlorat det barnsliga lyssnandets konst. Den låter icke längre sagan vara hvad den är; den rastlösa tanken skall med och tvinga äfven henne att sinnebildligt uttrycka de lifvets frågor, som dagligen och stundligen jäkta människornas sinnen. Annars är hon för enkel för dem. Tänk på de flydda tider, då dag hvälfde lik dag öfver riddarens muromgärdade borg på den öde branten, då månader förgingo mellan hvarje gång en nyhet från den yttre världen banade sig väg öfver vindbryggan, då urskogarna, som täckte landet, rufvade öfver mörka hemligheter och dunkla faror, och bakom dem låg en hart när okänd värld — hur skulle icke sagan, som någon främmande färdeman gifvit till tack för natthärberge, gro i de ungas sinnen, hur skulle icke hvarje dess drag bli lefvande, växa ut till verklighet!»

»Men, moder Saga,» sade jag, »världens tankar behöfva hvila.»

Hon skakade åter på hufvudet. »De kunna icke mera hvila. — Säg mig,» återtog hon, »hvad tycker du om sagan om den elaka drottningen, som spärrade in sin styfdotter i jungfruburen, för att hennes egen dotter skulle få prinsen?»

»Mycket bra,» svarade jag; »dock misstänker jag alltid, att man har varit orättvis mot drottningen. Det är inte sagdt, att hennes egen dotter var dum och ful; kanske hon endast saknade hvad man kallar herrtycke. Kanske drottningen visste, att hon kunde vara själfull och söt ensam med henne och endast af blyghet blef stel och tyst i herrsällskap — och att styfdottern inte hade en enda framstående egenskap mer än den obestämbara att slå an på herrar. Var det mer än mänskligt, att hon höll den lilla koketten en smula ur vägen och lät sin egen dotter få en chance?»

Hon smålog. »Och sagan om prinsen, som gifte sig med gåsvakterskan?»

»Den är vacker nog,» sade jag, »ehuru jag inte tror, att äktenskapet blef lyckligt. Låt vara att skillnaden i kunskapsgrad den tiden inte var stor; det måste dock hafva funnits tusen småsaker i sätt att vara, att tala, att äta — fast de båda åto med fingrarna — som dag för dag skilde dem mera åt; skämt, som för gåsvakterskan utgjorde höjden af kvickhet och som prinsen vändades under — någon verklig välsignelse kommer sällan af mesalliancer.»

Hon fortfor: »Och så ha vi sagan om prinsessan Törnrosa.»

»Sagornas pärla! Jag har icke hjärta att kritisera den. Låtom oss hoppas, att prinsen hade tålamod att förklara och åter förklara alla dessa nya tankar, nya uttryckssätt, nya sedvänjor, som växt upp i världen på de hundra år, hon slumrat under rosorna. Låtom oss hoppas, att hennes okunnighet i allt detta för honom var och förblef en ljuf och skär oberördhet, icke en irriterande enfald.»

»Se där, se där,» sade den gamla. »Reflexionen är alltid med. Huru enkla kunde icke sagans hjälpmedel vara, just därför att hon aldrig behöfde frukta kritik. Hon duger icke för er tid. Ja, om jag skulle föra dig in i sagans värld lifslefvande, du skulle dock icke kunna hämta något där.»

»Jo, gör det!» utbrast jag ifrigt. »Jag skulle förtälja hvad jag ser på det sätt, som lämpar sig för min tid.»

Hon svarade icke, hon endast såg på mig med sina underliga ögon, och det blef tyst i rummet. Dammet dansade i solstrimman, katten spann i spiseln, ugglan drömde uppe under taket.

»Se nu ut,» sade den gamla.

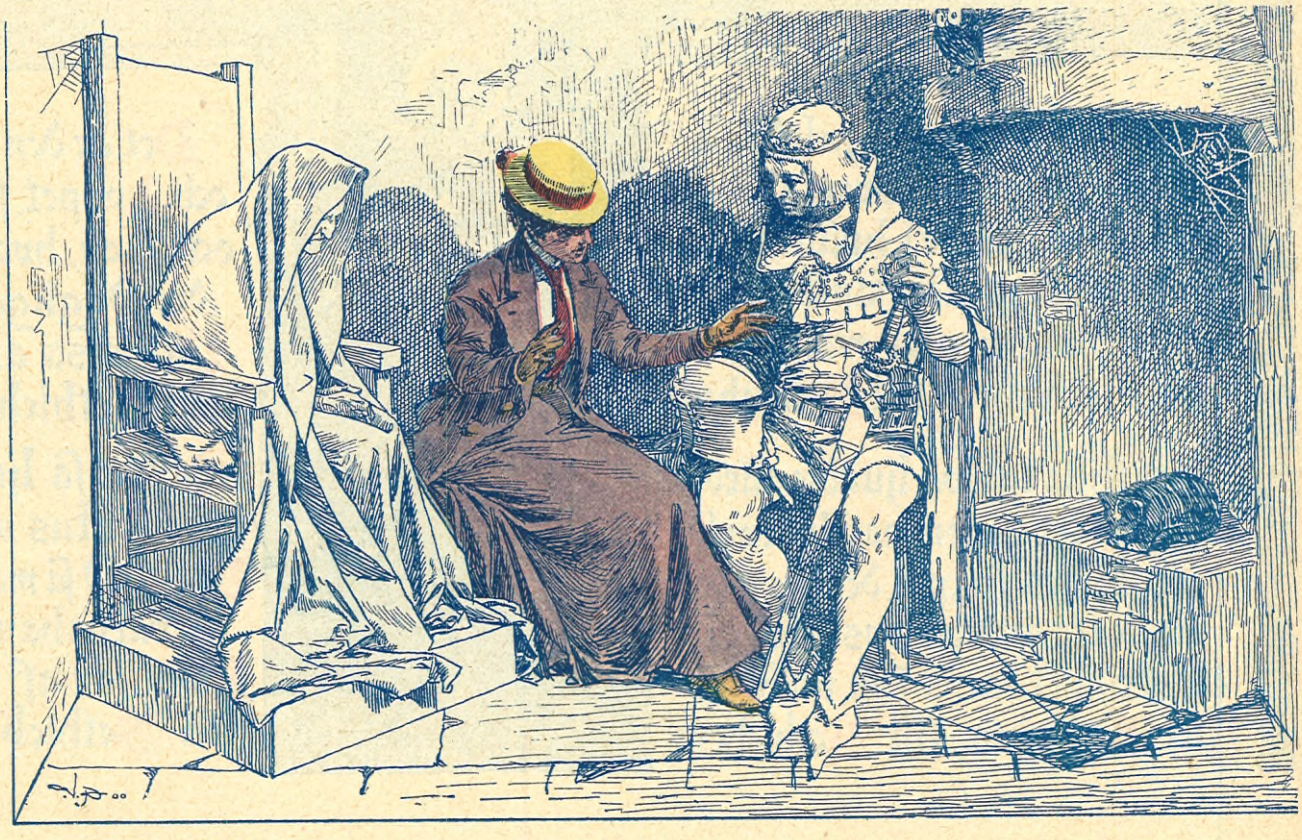

Jag gick fram till gluggen och sträckte mig på tå. Hvad ville detta säga? Borta var den leende, odlade bygden med byar och hus; borta telegraflinierna, som genomskuro den. En smal remsa åkerland utbredde sig närmast staden; sedan togo skogarna vid. Skogar, skogar, så långt man såg, blånande i afståndsdager.

»Filosofien har rätt,» var min första tanke — »tid finnes icke.» Men i detsamma knackade det på dörren, och den gamla ropade ett blidt: »Kom in!»

Den inträdande var en riddare i blå, guldstickad dräkt. Han såg nedstämd, blek och förvakad ut, och i hans stora mörka ögon låg ett djupt vemod.

»Moder Saga,» började han, »du vet, att intet blef afgjordt i går mellan mig och hertig Manfred. Allas omdöme var,» han såg blygsamt mot marken, »att vi båda vid torneringen skötte våra hästar och vapen så väl, att det var omöjligt att gifva någon af oss företrädet; och då vi båda äro af lika ädel börd och fläckfri riddareära, är borggrefven fortfarande oviss om, hvilken af oss han bör välja till måg.»

»Och hvad säger jungfrun?»

»Jungfrun», svarade riddaren, »älskar sagor. Hertig Manfred och jag hafva nu öfverenskommit sinsemellan att förtälja hvar sin saga för henne och hofvet; törhända kan det öka utsikterna för en af oss. Jag har grubblat hela natten för att uppfinna en saga. Och nu, goda moder, jag ber dig, förtälj mig en saga, hvars make ännu ingen har hört.»

»Ack, min son,» sade den gamla småleende, »din medtäflare, hertig Manfred, har redan varit här i samma ärende. Manfred är käck, skämtsam och glad; sådant intager de gamla kvinnorna så väl som de unga. Jag har redan lärt honom min vackraste saga.»

Riddaren stod tveksam med mörknande min.

Jag fick en plötslig ingifvelse. »Herr riddare,» sade jag och trädde fram, »jag kan hjälpa eder. Jag skall lära eder en saga, som ingen förut hört.»

Han hade icke sett mig förrän nu. Den höga gestalten ryggade tillbaka; hans manliga ansikte bleknade i skälfvande, from förskräckelse. Han stammade:

»Hvem — hvem är hon?»

»En kvinna som de du känner,» svarade den gamla, »men från ett fjärran, fjärran land.»

»Vågar jag då lyssna till henne? Talar intet syndens bländverk genom henne?»

»Nej, endast förhållanden, om hvilka du icke har någon aning.»

Han närmade sig försiktigt och tackade mig. Jag kände mig ej förolämpad, ehuru jag fann, att min skräddarsydda grå resdräkt och min enkla sjömanshatt gjort ett öfverdrifvet intryck. Han tog plats på bänken vid min sida, och jag började berätta. Medan han oafvändt lyssnade, granskade han förstulet mina handskar, mina skor, och betraktade med barnslig förskräckelse uret, som jag bar kring handleden i ett läderarmband. Jag å min sida iakttog honom med intresse; jag hade väl i bild och fantasi, men aldrig med egna ögon sett hans like.

Då jag slutat, sprang han upp och sade: »Följ mig till borgen och hör mig förtälja alla dessa underbara ting!»

Den goda moder Saga försåg mig med en mörk kappa och en spetsig hufva, på det att jag icke skulle ådraga mig för mycken uppmärksamhet, och vi gingo. Hvilka kval att icke få dröja och betrakta dessa alltid intressanta gamla gator, på hvilka nu ett brokigt medeltida stadslif vimlade! Men riddaren hade brådtom, och snart stodo vi i den grefliga borgens stora riddarsal.

Till min förundran hade det redan börjat skymma; facklornas sken och den öppna härdens oroliga lågor än belyste, än lämnade i skugga de närvarandes anleten och heraldiskt broderade dräkter, de blanka vapnen på väggarna och dryckeskärlen på bordet. Luften var något dimmig af rök och mättad af facklornas lukt; ett dämpadt sorl af samtal ljöd genom salen. Borggrefven satt i högsätet; på en pall vid hans fötter satt hans dotter. Hon var vacker och späd och hade en svärmisk, inåtvänd blick; jag förstod, att hon måste älska sagor.

Hertig Manfred var kraftfull, munter och blond, med glada, segervissa ögon; just en sådan man, som plägar intaga kvinnornas hjärtan. Jag tyckte mig också märka, att jungfruns ögon hellre hvilade på honom än på min skyddslings vemodiga drag.

Hertig Manfred berättade först; det var den kända sagan om Fågel Blå, hvilken tycktes vara ny för alla här. Den vann stort bifall.

»Nå väl, herr markgrefve,» sade jungfruns fader, »har icke äfven ni något att låta oss höra?»

Jag höll andan, där jag dolde mig i en af salens bortersta vrår. Markgrefven började berätta.

»Det finnes långt härifrån,» sade han, »ett underbart land, hvarest allt är mycket olikt det, hvari vi lefva. Där finnas inga ödemarker, knappast stora skogar; allt är åker, äng och odlad mark, öfversållad af städer, byar och hus. Städerna äro ofantliga och gatorna bredare än torg och öppna sig utåt landsbygden. Så fredligt är landet, att inga stadsmurar, inga befästa portar och bryggor behöfvas.» Det gick ett sorl af häpnad genom salen; man fann knappast den djärfva fantasiutflykten oblandadt lycklig.

»Dessa städer äro ljusa hela natten,» fortfor markgrefven. »Människorna blott trycka med fingret så här,» hans röst lät en smula osäker, »och allt är ljust som om dagen. Långs alla gator gå som dubbla pärlband af stora ljus, skinande som månar. Dag och natt böljar där en oändlig människoström, lifvet är så brådskande, att man aldrig har tid att hvila. Människorna flyga fram som blixten på stora hjul. Husen äro större än de största palats; i hvart och

ett finnas bodar med en mångfald af varor, deras väggar äro klara och genomskinliga som luften och dock fasta som sten. Därinne är allt strålande ljust.»

Allt lifligare blef sorlet i salen. Man hade slagit en tät krets kring berättaren, som fortfor:

»Människorna i en af dessa städer kunna tala med människorna i en annan. Rösterna bindas vid långa trådar, spända från stad till stad. Landet genomkorsas af vägar, byggda af stål; på dem framdrifvas utan hästar, med blixtens hastighet, långa tåg af vagnar, medförande hundratals människor. Vagnarne äro stora som stugor, varma och ljusa, man äter och sofver där som hemma hos sig. Tusentals sådana tåg ila dag och natt i alla riktningar genom landet, görande fjärran och nära lika. Man bestiger dem om aftonen, somnar på gröna och purpurröda sammetskuddar och vaknar på morgonen hundratals mil borta.»

Nu härskade en andlös tystnad; man hade glömt allt utom den undervärld, som upprullades. Hertig Manfred hade icke mer en tanke för hvad som för honom stod på spel; han böjde sig fram, försjunken i lyssnande.

Sagan? Det var en alldaglig, i hast uppfunnen romanintrig. Hjälten befann sig i Norge och hjältinnan i Egypten. Telegrafen kallade honom slutligen till hennes sida, och han kom efter få dagar. — Men historien hade gjort markgrefven till aftonens hjälte. När han slutat, brusade omkring honom en storm af hänförelse, och borggrefvens blyga dotter räckte honom den ros, hon burit i sina blonda lockar.

I detta ögonblick stod den gamla från tornet vid min sida. »Du måste återvända till din egen tid,» sade hon, »eller det blir för sent.»

Det var frestande nog att stanna — men hvar och en passar dock bäst i sin egen tid. Jag stack handen i min ficka — där låg min rundresebiljett med en mängd obegagnade kuponger. Den skulle föra mig till världsutställningen i Paris. Jag följde henne genom slingrande, mörka gångar; vi stodo åter i det tysta tornrummet och jag tog afsked.

»Och hvad har du hämtat?»

»En tanke,» svarade jag. »Hvem diktar underbarare än lifvet? Icke ens du. Säg mig, säg mig, hvar finnes det torn, där framtiden rufvar öfver sina hemligheter? Jag vill dit och höra hennes sagor; de skola slå min tid med häpnad, som min saga slog med häpnad dem där borta i borgen!»

»Du glömmer,» sade hon, »att sådant blott kan hända i sagans värld.»

Och jag befann mig åter i middagssolen utanför tornet. Den lilla dörren var stängd bakom mig och, märkligt nog, ingen enda spindelväf rubbad. Vägen till framtidens boning visste jag icke. Jag gick långsamt hem till hotellet.

ANNIE QUIDING.

(Illustratör: VICTOR ANDRÉN.)

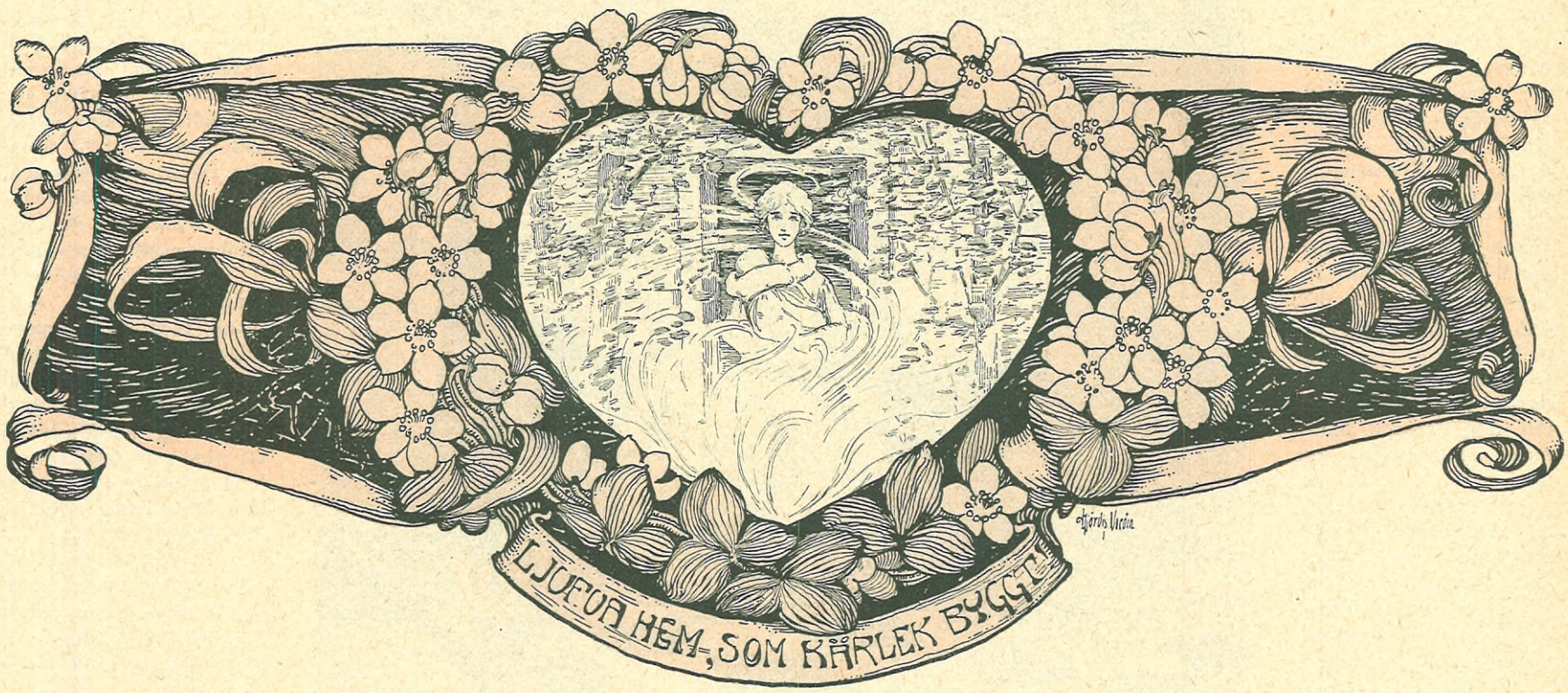

LJUFVA HEM, SOM KÄRLEK BYGGT,
MEST AF ALLT I VÄRLDEN
DU MITT LIF GÖR LUGNT OCH TRYGGT
UNDER VANDRINGSFÄRDEN.

LIKSOM FÅGELN SÖKER HÄGN
I SITT EGET NÄSTE
EMOT KÖLD OCH STORM OCH REGN,
HAR I DIG JAG FÄSTE.

OM I SJÄLFVISK VÄRLD IBLAND
HJÄRTATS VÄRME FRYSER,
TÄNDS HOS DIG PÅ NYTT DESS BRAND,
HEM, DÄR KÄRLEK LYSER.

HÖR JAG, HUR INOM MIN BARM
ORONS RÖSTER LJUDA,
HAR DU MAKT ATT DERAS LARM
RO OCH STILLHET BJUDA.

SLÅ ÄN SMÄRTANS SLAGREGN DÖD
MÅNGEN DYR FÖRHOPPNING,
SER JAG I DIN SOLSKENSGLÖD
NYA GÅ I KNOPPNING.

HVAD FRÅN FÖRR JAG MEST HAR KÄRT,
VÄNA HEM, DU GÖMMER,
OCH HVAD LJUFT OCH LJUST OCH SKÄRT
SIG MIN FRAMTID DRÖMMER.

DIN ÄR HON, SOM ÅR FRÅN ÅR
PÅ MIN LYCKA TIMRAR,
DIN ÄR HAN, HVARS BARNAVÅR
HOPPFULL MOT OSS SKIMRAR.

DIN ÄR OCK DEN TEMPELGÅRD,
VI AF BÖNER GRUNDA,
NÄR VI LÄMNA ÅT GUDS VÅRD
ALLT HVAD OSS KAN STUNDA.

LJUFVA HEM, SOM KÄRLEK BYGGT,
I DITT STILLA SKÖTE
VILL EN GÅNG JAG LUGNT OCH TRYGGT
BIDA KVÄLLENS MÖTE.

E. N. SÖDERBERG.

(Illustratör: HJÖRDIS NORDIN.)

EN PREDIKAN

UR EN SAMLING LAPPBERÄTTELSER

AF

ALFHILD AGRELL.

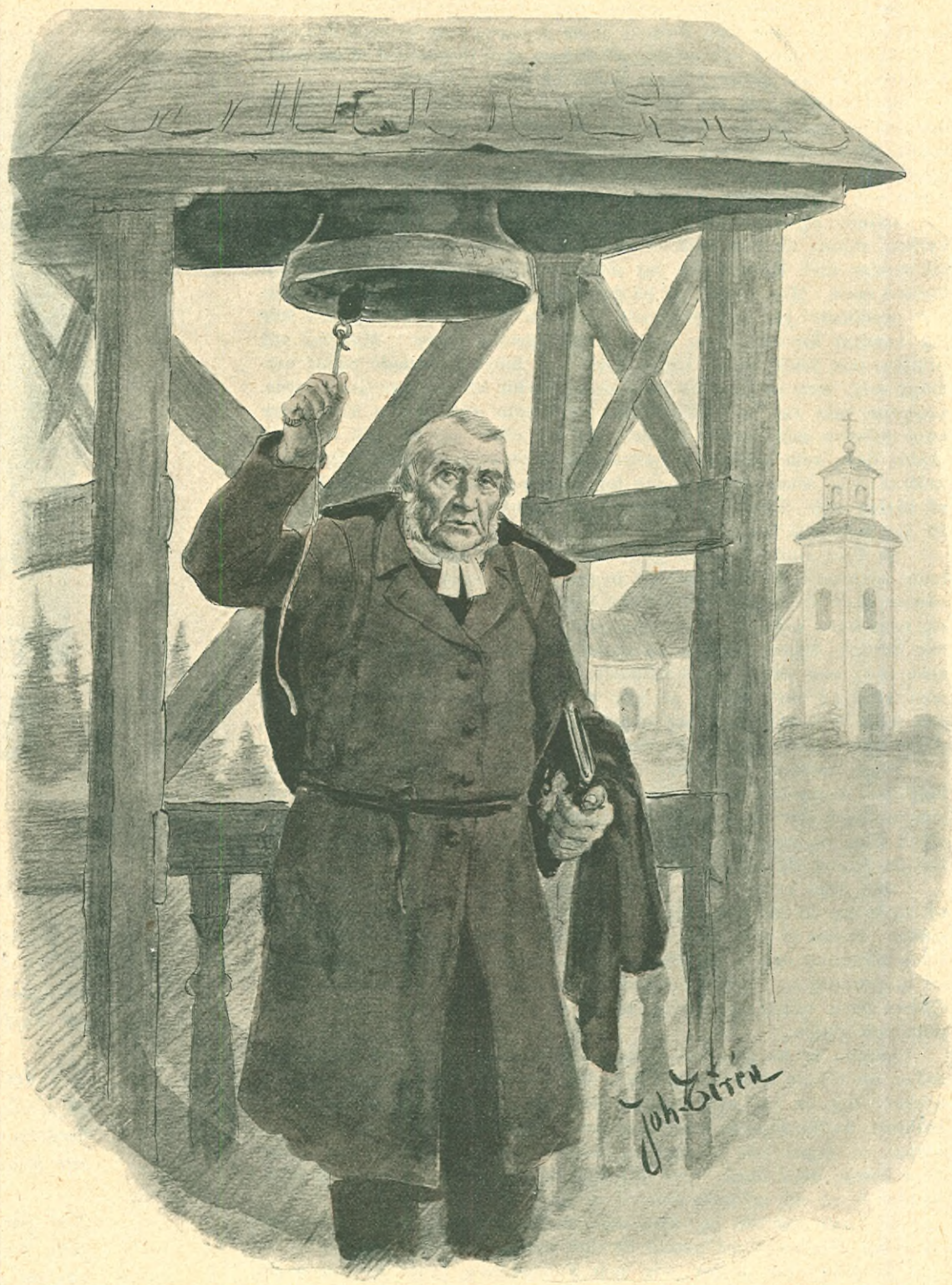

RUMMET, DÄR HAN STOD, gammelprästen, var lågt och groft hoptimradt af stockar, möblerna hemslöjdade. På stolpsängen pöste fällen, nyss använd som täcke, och på väggen, delvis klädd med kimröksbestänkt papper, hängde i sliten träram ett fläckigt porträtt af Luther.

Genom de små, men blanka fönstren, prydda med halfalnslånga kappor af något billigt tyg, föll sensommarens hetsiga sol och lyste klarhet öfver fondens förtonande fjäll och öfver hagarnes yfviga björkar, hvilka liksom huttrande drogo sig in mot granskogens mörka bryn.

Han höll prästkragen i hand, gammelprästen, och hufvudet var tungt lutadt mot rutan.

Satt och kraftig var han till växten, ansiktet liknade en karta af lifsstreck, och det isgrå håret, som stubbklippt stod öfver den plöjda pannan, hade ännu växtkraft och ungdomsglans. Rocken, öfver hvilken han nyss knutit prästkappan, var af vadmal, och de kraftiga händerna hade rundat sig, som sker med dem, hvilka mycket arbeta i jord eller mycket bedja.

Midt emot fönstret stod på gården visthuset med dess höstguirland af blodfyllda renmagar, afsedda för hushållets vinterbehof, och öfver stalldörren var utfläkt en nyss skjuten örn till skydd för trollen.

Men gammelprästen uppfattade intet af det yttre, hans syn var tungt vänd inåt.

Det låg sabbatshvila och sabbatsro öfver både gård och nejd och med luften kom klang från manande kyrkklockor.

Plötsligt öppnades dörren och ett ängsligt kvinnoansikte tittade in. Ung var hon inte längre, prästgårdens äldsta dotter, men af finare ras än fadern och märkt af en viss halfäkta stadsprägel.

»Far, far,» sade hon ängsligt, »nu ringer samman!»

Gammelprästen vände sig om. Föga syntes de åttio åren i det ögonblicket; öfver själfva skrynklorna föll som ett lenande ljus, och de krökta händerna rörde sig snabbt, när de knäppte fast kragen och togo den nötta bönboken ifrån bordet. Genom den halföppna dörren såg man vid kökets fladdrande stockeld en gammal lappkvinna sitta hophukad med en kort pipsnugga i munnen. Det var prästfrun, som nu, när blodet icke längre värmdes af ungdomskärlek, återtagit nästan alla sina ungdomsvanor och som fick göra det utan hvarje anmärkning från makens sida.

Barnen skämdes ibland för lappmodern och ville dölja henne för främlingar; men gammelprästen skämdes aldrig, han, utan behandlade hustrun i allt som husets kvinnliga öfverhufvud och som sin egen käraste hjälp. Hon var den första lappkvinna han döpt, och många gånger satt han nu, som gammal, hophukad bredvid henne på renhuden, tyst rökande som hon, eller tyst hållande hennes hand i sin, försjunken i tankar, som lappars sed är.

Gårdsfolket, satt och starkt, som naturen formar människorna däruppe, stod kyrkpyntadt och i samlad grupp på gården, väntande på gammelprästen, som skulle predika.

När han till sist kom ut, stannade han på den tunna skifferflisa, som bildade bro, och vände hufvudet gång på gång mot fjällen, som om han med återvunnen syn hälsat på kära och länge försummade vänner. Så ställde han kosan mot backen, gående så tungt och säkert som endast den går, hvilken fostrats i obygd.

»Nej, nej, far!» föllo dotterns ord ifrigt och bedjande, »inte den vägen; den nya kyrkan ligger ju på andra sidan.»

Det ryckte till i gamlingens hårdt plöjda ansikte, men han fortsatte orubbligt sin väg.

»Far, far, du måste, far!»

»Tjäna Gud, ja.»

»Tjänar du då inte Gud i den nya kyrkan?»

»Andras Gud, ja, men inte min egen.»

Gårdsfolket stannade rådvillt.

Vägen till den nybyggda ståtliga träkyrkan, med orgelverk och högt torn, gick till höger, den till det gamla, döende kapellet gick utan böjning till backens krön, och prästen gick stadigt rakt framåt, han.

Vridande händerna följde dottern fadren efter; hon visste, hvad det gällde, hon, för en lagsvuren präst att på så sätt trilskas — men hon hade ingen makt, och modern var det ej att räkna på. *Hon* kunde ej längre skilja emellan Gud i himlen och maken på jorden. I sin ångest ropade dottern till sig en af drängarne och skickade honom med bud till lappfogden — det var det enda hon kunde räkna ut att göra i sin nöd.

Från det nya templet kom klockklang i jubel och glädje; i kapellets lilla huf hängde den ensamma klockan tyst och mörk.

Utan brådska frigjorde gammelprästen sig från prästkappan, fattade repet och klämtade några tunga slag, klämtade som inför rof och fara. Sedan knöt han åter på kappan och trädde in i templet, följd af sitt folk och af ett par sina bönder, som kommit i sockenärenden och nu följde af nyfikenhet.

Det var ett ringa Guds hus, kapellet. Stort som en lada och naivt hoptimradt i form af ett kors. Men Kristi emblem lyste som guld på »klockstapelns» spets, och de massiva väggarna hade af sol och rägn förädlats från enkel furu till dyrbar ebenholts.

Inuti byggnaden funnos endast några klumpiga bänkrader och en predikstol, nog utan like, formad af en kolossal trädrot, som den var.

Altarprydnaden var ett finhyfladt kors med törnekrans af buxbom. Fönstren, få och gröna, släppte likväl in ljuset uppifrån.

Med stadiga steg och obetäckt hufvud gick gammelprästen uppför den träbelagda gången, där en stig så nött, att den liknade en mörk ränna, förde rakt till den enkla, hvitmålade altarringen. Så steg han uppför den knakande trappan till predikstolen, böjde där länge knä i bön och talade sedan med hög och kraftig stämma:

»Minns ni, vänner, ni, som så ifrigt öfvergifvit mig för den nya kyrkan, minns ni, hur ondt vi sleto, när vi inte hade något Guds hus att samlas uti? Kanske slet jag mest ondt, jag som älskade mest och förstod mest. Min kyrka var på den tiden skogen, fjällen, insjön; öfverallt predikade jag och öfverallt lyssnade ni. Hundratals mil har jag vandrat för att kunna samla Kristi spridda hjord. Mitt tak var himlen, min bädd snön. Ulfvar tjöto och björnar ramade rundt omkring mig, men mig hände intet ondt, därför att jag var Guds herde. Lappens mat var min bästa föda, hans kåta mitt osäkra skydd och hans misstro min fegaste fiende. Jag for efter vägarna och vigde till grafro dem, som märkts af hedendomens stenkummel; jag döpte med knifvar lyfta öfver mig, och jag tog hustru ur samma stam, gjorde det af kärlek och därför att ingen annan kvinna kunde stå ut med det lif, jag hade att bjuda.

Så kom Guds tack för god vilja till sist. Han hade sett, att vi hade kärleken! Vi fingo lof att bygga oss en egen kyrka. Minns ni, vänner, hur vi byggde den kyrkan, kring hvilken husen sedan flockade sig som barn kring sin mor, flockade sig, till dess vår vackra kyrkby var färdig? Minns ni, hur vi under bön och sång drogo ut i Guds egen skog och valde ut det skönaste, det kraftigaste, det felfriaste virke, som stod på rot? Minns ni, hur vi släpade, där hvarken häst eller ren hade fotfäste? Och jag döpte hvarje stock i Gud Faders namn, döpte den i kärlek och i fruktan.

Föga visste vi om konst, men till Guds bygge blefvo våra händer helgade. Minns ni, hur vi förde »Guds tunga», klockan, från staden, genom bygd, där ännu ingen människofot satt spår? Hundra gånger sjönk Guds-malmen ned i dymark — hundra gånger darrade myren till för att öppna sig och sluka den.

Den, som kraft hafver i det mörka, ville oss ondt, förstås! Men så vigde jag in klockan, där ute på guld-myrn — i solsken och härlig glädje. Minns ni det? Och sedan föll den ondes ondska till stoft inför Guds härlighet och makt, såsom många gånger händt förut. Ändtligen, en pingstmorgon, klang klockljudet från vår *egen* kyrka; klang, så att fjällets barn hörde det, klang, så att vi fattiga häruppe gräto i rikedom och glädje.

Femtio år ha gått sedan dess — *bara* femtio år — och nu kräfver redan ny tid ny kyrka, säges det. Må den nya tiden kräfva sin nya kyrka! Jag är ett med denna: här kan jag tala, där är jag stum. Hitfördt halffärdigt är det »templet». Ingen har valt dess virke i kärlek — ingen har sjungit in hvarje dess yxhugg — ingen har döpt hvarje dess stock — — Ett lejdt arbete är det, utfördt af lejda händer — — ett människohus — ej ett Guds hus.

Ja, detta var allt jag ville säga er i dag, bröder och systrar, som så villigt öfvergifvit det gamla för det nya — — bara detta!»

Så läste han Fader Vår och Välsignelsen, lyste frid öfver de nästan tomma bänkarna och återvände med stadiga steg till sitt hem, utan att ens låtsa se lappfogden, som nu kom störtande och bad den gamle att för Guds och de sinas skull icke sätta sig upp mot det oundvikliga.

Följande söndag var kapellet redan tidigt på morgonen fylldt af folk. Ryktet hade fört gammelprästens ord vida. Många kände sig rörda, andra nyfikna. Skulle han fortsätta att trotsa, gammelfar?

Men så länge han dröjde i dag, gamlingen. Hvarför dröjde han, nu när han var så efterlängtad? Till sist ringde ett par af de äldre församlingsboarne, på eget bevåg, samman med den lilla klockan, hvars hesa ljud med ens blifvit dem så kärt.

När det till sist kom bud från församlingen med fråga, hvarför han icke kom, den i dag så ovanligt varmt efterlängtade, fann budbäraren honom i full prästdräkt liggande på sängen med pannan klar af det ljus, som endast kan komma ofvanifrån. Bredvid satt hustrun hophukad och sjöng sakta en af sin stams klagande dödssånger.

Det kära ljudet, den så älskade klockan, hade hans slitna hjärta icke orkat bära.

(Illustratör: JOHAN TIRÉN.)

LUGNET.

(Hedvig Charlotta Nordenflychts sista hem vid Sko.)

Än susa träden kring den ström, som blek
i djupet under dalens grönska blänker,
om ljusa drömmar och om mörka ränker,
om Sapfos dödssorg och om Faons svek.

Till denna strand, som all sin hvila bjöd,
så ljufligt långt från vägarna och dammet,
herdinnan flydde med det sjuka lammet,
sitt hjärta, sjukt af osläckt ungdomsglöd.

Det går en stig bland väpling och kovall
från fruktträdslund, som står i ymnig blomma;
det är som säge henne än jag komma
och blicka öfver fjärdens aftonsvall.

Och öfver böljan dansar Faons båt.
Här mötas de i körsbärsträdens ånga,
och som en drömsång ljuda Mälarns långa
och milda vågor länge efteråt.

Den drömmen, Sapfo, vet du till hvad pris
en själ som din dess heta lycka köper?
Vet du, att Brittmäss-sommarn förelöper
all höstens gråt och vinterdödens is?

Öm är din röst, men fåfängt vindar strö
den rika klagoskatt ditt hjärta tömmer.
Sin skogsbrud lätt den falske herden glömmer
hos unga slottsfrun på det stolta Sjö.

Det går en stig bland väpling och kovall,
den leder ner till milda, bleka vågor,
den för till svalkans hem från lifvets lågor,
och Lugnet hvilar under ytans svall.

(Illustratör: VICTOR ANDRÉN.) *E. A. KARLFELDT.*

SMÅ ORSAKER

AF

AMANDA KERFSTEDT.

DET VAR EN härlig sommarafton. Den stora gården var nyss krattad. Man såg sjön glittrande blå mellan trädens stammar. Blomstergrupperna på gräsmattorna sände sin aftondoft ut öfver nejden De röda och hvitrandiga markiserna, som ännu voro nedfällda för fönstren, skvallrade om dagens värme, men nu var luften endast behagligt ljum. Dejorna kommo tillbaka från beteshagen med sina mjölkflaskor i små gröna kärror, som de sköto tätt intill gräsmattornas kanter för att icke rubba krattningen. Allt var stilla, fridfullt, sommarfagert.

Nedanför den hvita byggnaden stodo några trädgårdssoffor. Ett fruntimmer satt på en af dem och nystade garn. Hon hade nystfoten stående framför sig och var så ifrigt sysselsatt, att hon inte märkte, att en herre kommit gående nerifrån parken på sidan om huset, förr än han slog sig ned bredvid henne. Hon var kusin till honom och hade nyss kommit på ett kort sommarbesök.

»Har du lust att göra en liten promenad, Maria?» sade han. »Det är så vackert nere vid sjön i afton.»

»Gärna,» sade hon, lade nystanet i den lilla skålen i nystfotens midt och reste sig upp.

»Skall du inte nysta slut på härfvan först?» Hon skrattade till ett lågt behagligt skratt.

»Nej, vet du, Magnus, det kan jag lika väl göra efter promenaden.»

»Det var märkvärdigt,» sade han, likaledes småleende. »Det är för mig en alldeles ny erfarenhet.»

Hon låtsade icke höra hans anmärkning. »Kanske Malla ville följa med,» föreslog hon.

»Ja, försöket kan ju göras,» sade han, gick upp på förstugubron och ropade: »Malla, Malla!»

Ett fruntimmer visade sig i dörren. Ehuru något öfver medelåldern, hade hon ett gladt, friskt och ungdomligt utseende. Håret var ännu rikt och brunt, tänderna lyste friska och hvita, när hon skrattade, och det gjorde hon ofta.

»Vi tänkte gå ned till sjövreten,» sade han, »vill du inte komma med?»

»Jo, gärna,» sade hon, »jag skall bara sluta af mitt bref till Berta först. Jag har några rader kvar.»

»Posten går ju inte förr än i morgon.»

»Men jag är så i tagen nu,» sade hon. »Gå förut, ni, jag kommer genast efter.»

Hon försvann, och de började långsamt gå utför sluttningen åt sjön till.

De tego båda, men han slog otåligt med käppen af gräset invid vägkanten.

Plötsligt öppnade sig utsikten vid och fri öfver sjön.

»O, så härligt!» utbrast hon. »Jag tror nästan, att det här är det vackraste ställe jag sett.» Och i det hon vände sig mot honom sade hon: »Du är verkligen mycket lycklig, Magnus.» Han teg, och de fortsatte att gå framåt. Hon var liten, rak, rund med en särdeles lätt och vacker gång, som kontrasterade mot hennes silfverhvita hår. Han var lång, senig, solbränd, med ärliga, öppna drag, hvilka röjde mycken godmodighet.

»Ja,» sade han slutligen, »jag är verkligen mycket lycklig — — i det stora hela.»

»I stort och smått, efter hvad jag kan tycka,» sade hon.

»Nej,» sade han allvarsamt, »så är det inte. Om du tror det, så har du misstagit dig. Min förträffliga hustru har vållat mig en tjugufemårig strid.»

»Magnus!» utropade hon och stannade, »du skämtar väl. Du ångrade väl aldrig ditt val genast heller?»

Hon betraktade honom forskande med sina små, skarpa ögon.

»Nej, det gjorde jag inte, ehuru jag ganska snart efter bröllopet fann, att det svar jag fick, när jag friade, var det enda ja, jag skulle kunna aflocka henne i hela mitt lif.»

»Jag förstår dig inte.»

»Du vet se'n ungdomen, min kära Maria, att jag varit hvad man kallar en oförarglig karl. Ja, skratta inte, jag skäms inte för det; jag tror i alla fall, att jag skött mig så pass bra som trots någon. Men jag älskar lugn och harmoni. Det utgör för mig hufvudsumman af lycka. Och kan du tro, att jag många gånger om dagen får öfvervinna en inre uppbrusning bara för de där förbaskade nej'en, eller i bästa fall för de många ja'en med förbehåll.»

»Jag begriper ändå inte . . . .»

»Jag ville vara en human och hygglig människa, och ändå går jag i ett inre uppror, ett slags ursinne dag ut och dag in, och det på en människa, som jag både älskar och värderar. Men det har jag funnit, att personer, som icke tveka att säga nej — eller halfva ja — de äro också envisa som synden. Ingenting kan förändra dem. Hvad tror du, Maria, att självförsakelse egentligen består i?» afbröt han sig tvärt i förändrad ton.

»Ja,» sade hon, »det är svårt att säga så här direkt. Det består väl egentligen i att öfvervinna sig i hvad man gärna vill, för att glädja eller hjälpa en annan. Egentligen kanske att offra något.»

»Felet är,» sade han, »att ordet låter så stort. Det där offrandet påminner om handen och ögat. Jag är viss på, att Malla gärna skulle skära af sig näsan, om hon kunde gagna mig eller barnen med det, men att lägga ifrån sig ett arbete för att följa mig ut och gå, innan hon slutat en söm, det kan hon inte. Hon kan aldrig passa på tid, hon är aldrig färdig. Innan hon lagat den där handsken, på

hvilken hon upptäcker en brista, när hon redan har hatten på sig, så har min lust för promenaden försvunnit. Jag försäkrar dig, att jag tror, att jag skall bli tokig hvarenda gång vi skola fara bort. Jag för min del tror, att det där offrandet består i idel små ting. De stora kräfvas så sällan af oss, och till dem få vi kanske en särskild kraft. Nå ja, du kanske tycker, att det är småsaker att ständigt vänta på Mallas sällskap eller på maten. Ja, det vore det, ifall jag inte blef elak af det. Det gör mig till en retlig, odräglig människa, i stället för att jag vill vara och af naturen är stillsam och oförarglig.»

»Du skall inte lägga det så mycket på sinnet. Betänk alla Mallas förtjänster.»

»Är det inte det jag gör? Kan det finnas någon angenämare, sötare och trefligare människa än hon, bara hon kommer lös. Det är just det, som vållar striden inom mig. Hon är så älskvärd, så att jag inte näns att bli ordentligt arg. Jag tycker det är min plikt att lägga band på mig. Men nog är det barrockt, att jag skall njuta mest af min egen hustrus sällskap, då vi äro tillsammans borta. Då får jag ändtligen ha henne i fred. — Uff!»

De hade vändt hemåt. Fru Malla mötte dem på trappan:

»Kära ni, jag kunde inte hjälpa det,» sade hon fryntligt leende. »Jag hade litet att tala med trädgårdsmästaren om. Nej, se där kommer Lisas pojke med bär. Gå in och ät ni, jag kommer genast!»

»Kan inte kokerskan mäta upp bären?»

»Jag skall tala litet med pojken också. — Börja ni, så ä' ni snälla.»

»Nej,» sade han och sökte draga henne in i matsalen, »nu börja vi inte utan dig.»

Men hon snodde sig lös och skyndade ut i köket.

»Så där är det alltid. Beständigt något i sista stund, som hindrar. Innan Berta blef gift, hade jag ändå ett sällskap, som distraherade. Det är tungt att nödgas skicka sin enda flicka till ett annat land, när hon gifter sig. Men Berta trifs bra i England, tycks det.»

De började sin måltid litet förstämda. De båda gossarnes muntra prat kunde icke skingra den allvarsamma stämningen, och när husmodern slutligen kom, leende och vänlig, med sitt småprat om Lisa och hennes pojke, fick hon endast enstafviga svar.

— — — — — — — — — — — — — — — —

»Nej, men se så den där karlen rider, hvad står nu på?» ropade Hugo, äldste gossen, då han följande morgon vid frukostbordet kom att se nedåt allén.

Alla rusade upp och ut på förstugubron. Det var ett telegram från England, skickadt från stationen med ett ridande bud.

»*Res genast. Berta mycket sjuk. En flicka född.*»

»Spring, pojkar — till stallet. Ropa karlarne. Sätt genast för. Emigrantångaren går klockan tolf. Hon är öfver nio nu. Dryga tre mil till Göteborg. Skynda!»

Det var för brådtom för ord eller tårar. Litet kläder råfsades tillsammans. Efter tolf minuter satt man i vagnen.

»Håll, Nilson!»

»Hvad nu?»

»Kryddskåpsnyckeln ligger i chiffoniern. Gustava, spring in och tag fram den. Här är chiffoniernyckeln. Tre minuter taga hästarne snart in.»

Det dröjde en — det dröjde två — då kom Gustava utspringande.

»Jag får inte upp låset, frun.»

Fru Malla slet upp fotsacken och sprang inåt byggnaden.

Det väntades en minut ännu med klockan i hand, det väntades två, tre — men då ropade brukspatronen med kort, vredgad röst: »Kör!» Piskan smällde, hästarne satte af i ilande fart.

På kvällen kom bref med den återvändande vagnen.

»Kära Malla!

Jag kom sex minuter för sent. Jag såg fartyget gå för full maskin endast några famnar från land. Tag nya hästar och res i natt. Nästa båt går i morgon kl. 9. Jag väntar dig i hotell Viktoria.

Magnus.»

Följande vecka fick kusin Maria de ångestfullt motsedda raderna.

»Kära Maria!

Tre timmar, innan vi kommo, hade hon slutat. Oupphörligt hade hon frågat efter oss. Jag vill icke grubbla, jag vill icke anklaga. Hon ligger där så ljuf som friden själf.

Döden tystar oss. Den plånar ut både stort och smått, den är själf så stor. Men eljes frågar jag mig: Hvad är litet? Had är stort?

Din tillgifne Magnus.»

Illustratör: JENNY NYSTRÖM.)

KUNDE JEG, SOM JEG VILDE!

Jeg vilde finde så milde Ord
Som Dråber fra Skovens Kilde,
Der välter frem af den mörke Jord.
Rislende kjöligt, stille; —
Ord, der var dig en lädskende Drik,
När trät og ensam forbi du gik,
Ord fra et dybt og levende Väld.
— Ja, kunde jeg, som jeg vilde!

Jeg vilde sende dig gode Bud,
Der trösted dig, når du lider,
Löfter, der glimred som Stjerneskud,
Der gjennem Natmörket glider, —
Ord der lyste og flammede ned
Som Fakler på Veien, hvor frem du red,
Ord der bragte dig Gläde og Mod
I hårde, kjämpende Tider.

Ja, kunde jeg finde de rette Ord,
De skulle din Tanke fange
Og löfte dig over den mörke Jord
I lyse, forsonende Klange.
Jeg lod Disonanserne kjämpe sig fri
Og löse sig i en fuld Harmoni.
— Ja, kunde jeg finde de rette Ord
Og synge de rette Sange!

Men ak, jeg pröved det jo så tidt
Med Ord både stärke og milde.
Men alle Ord de sige så lidt,
Langt mindre end Skovenes Kilde.
Man under sin Ven alt Livets godt,
Og så — man smiler, man sukker blot.
Og stum man räkker ham varmt sin Hånd,
— Men kunde jeg, som jeg vilde!

(Illustratör: D. LJUNGDAHL.)

HELENA NYBLOM

Herr Sten

Ett blad ur Sturekrönikan

af MARI MIHI (GUSTAF LINDQVIST)

DET VAR EN grå decemberdag och snön klampade sig envist under hästhofvarna, hvarför de bägge ryttarne endast steg för steg kunde taga sig fram, där de redo söderifrån öfver Taberg. De voro ensamma, ty det talrika följet hade ej förrän framemot middagen hunnit bryta upp från nattlägret vid Bonstorp samt väntades ej inträffa i Jönköping förrän inemot aftonen.

Insvept i en präktig hermelinpäls och med hufvudet skyddadt af en svandunsfodrad sammetshufva, hvilken endast lämnade ansiktet bart, det hoptryckt smala Stureansiktet med de bleka, insjunkna kinderna och den tunna, raka näsan, sökte den ene ryttaren att med ord och sporrar drifva på sin trötte trafvare.

Annars var ju riddar Sten Göstaffsson till Räfsnäs och Gripsholm den tålmodigaste och roligaste gamle herre, och hans lynnes ädla jämnhet hade ofta förvånat de tyska och skotska legoknektarne, de där annars voro vana vid de bierstinna, bullrande junkrarne eller de hetkindade högländske clancheferna. Men sedan han fört danska drottningen till riksgränsen och nu på återfärden dragit öfver sig ohälsa, kände man ej rätt igen honom. Ty han var blifven fåordig och hastfärdig, unnande hvarken sig själf eller folket någon hvila eller vederkvickelse.

Hvar han tagit kvarter på de stora frälsegårdarne, hade han vid afskedet i sina värdars blickar läst samma ord. De hade sett på honom, såsom man ser på den, hvars anlete man aldrig mer skall skåda.

Så hade han då ridit lifvet ut och var hunnen till slutet. Han visste det, kände, att feberflammorna girigt härjade hans bräckliga, ärriga kropp likt eldtungor, som tära gammalt virke. Och det var därför hans färd gick i ilmarscher, ty han ville hem, hem till Räfsnäs gård, där hans hustru fru Ingeborg Tott, hans »älskeliga kära stallbroder», såsom han plägade kalla henne i sina bref, satt bland sina trägna tärnor och väntade honom till julen.

Bara han åtminstone fått Kolmårdens breda bälte slaget bakom sig, bara han kände foten trampa Sörmlands, barndomsnejdens, heliga mark, finge väl stunden komma. Men det anstode ej honom, Svea rikes herre och höfding att bjuda lifvet farväl vid främmande härd, att digna likt stafkarlen vid vägkanten.

»I mån gärna blanda mig hvilken trolldryck det lyster eder, mäster Örjan,» sade han till sin medikus, hvilkens lilla borstiga passgångare troget höll jämna steg vid den modige stridshingstens sida. »Men vet, att jag måste sitta i sadeln, tills jag ser blossen flamma på Räfsnäs gård.»

Och den stackars lärde kaniken stod hvarje afton med håret på ända öfver sina mortlar och örtpåsar och sökte blanda ihop något stärkande. Men han kunde ej dölja för sig själf, hurusom hans klokskap föga båtade, att med hvarje liden dagsresa gamle herr Sten blef allt svagare, att den ljusa blicken ur härskareögat blef allt skummare.

Emellertid glesnade Tabergsskogarnas snötyngda granar och trakten blef alltmera bebyggd, eftersom de närmade sig staden.

Utanför några mosstäckta kojor vid sidan af vägen utkämpade ett tjog halfvuxna pojkar en ursinnig drabbning. Snöbollarna hveno genom luften likt pilar ur armborst, och en hårdkramad, förflugen boll träffade rakt i bläsen på herr Stens häst, hvilken skrämd stegrade sig. Då rann sinnet på mäster Örjan, kanik, så att han i obedt nit hof upp sin tunna röst, gällt skriande:

»Färlor och ris växa fyllest i Tabergs skog, du osnutna ormayngel, åt den, som fördristar sig på Hans nåde riksföreståndaren.»

Men gamle herr Sten slog ut med handen.

»Suaviter, suaviter, min gode mäster. Låt han piltarne hållas. Själf har jag kanske gjort mina bästa bedrifter i slika fejder. Ty snöbollshjältar kunna en gång varda till fältöfverstar, men spiselsittare blifva på sin höjd kaniker.»

Så fortsatte han, vänd till barnen:

»Jag menar, att I fören en fast gruflig örlog och går här hetare till än på Brunke ås.»

»Vi leka just Brunke ås, stränge riddare,» flämtade den djärfvaste af pojkarne, hvilka ställt sig i ring kring de höge herrarne, synande deras granna drabbtyg.

»Ja, och de danske få på käften,» inföll en annan.

Gamle herr Sten log — och genast ryckte det äfven i den uppmärksamme kanikens mungipor.

»Hvad veten I då om Brunke ås?»

»Allt,» genmälde den snarmynte pysen och nickade bekräftande. »Jag vet allt om Brunke ås. Ty far var med där; far följde herr Ehrengisle Lindormssons fännika.»

»Det var då en särdeles dust?»

»Ja, vet du inte det?» utbrast gossen, glödande af ifver att få berätta och med ögonen stående som eldkol i hufvudet. »Vet du inte, huru Sturen sju gånger stormade åsen och huru hela dagen ett flammande svärd brann på himmelen och huru en ängel, klädd i järn från topp till tå, gick framför Sturen, en ängel med en bart huggande glafven, som röjde honom en Eriksgata genom fiendehären och skyddade honom för pilar och hugg? Far säger, att den heliga jungfrun sändt Sturen till Sveriges hjälp och sköld, till att drifva de danske ur landet.»

»Men nu då de danske äro af riket, hvad skall Sturen då göra?» Och Svea rikes höfding bidade på torparbytingens svar, såsom han aldrig bidat ett sådant.

(Illustratör: D. LJUNGDAHL.)

»Jo, när de danske äro af riket, då skall Sturen dö, då skall han gå till himmelrik och sätta sig vid helge kung Eriks sida och mana godt för Sveriges land.»

Vid dessa piltens ord, sänkte herr Sten hufvudet, fattade tyglarne och red vidare. Men bakom honom susade snöbollarne ånyo mellan Sverige och Danmark.

Efter en stund vaknade han ur sina tankar och sade sakta till mäster Örjan, kaniken: »Du hör, mäster Örjan, att dina örter och hälsodrycker varit spillda på hälleberget. Ty min gärning är gjord och jag är redan vorden till en saga.»

Så redo de genom Jönköpings portar på smala, krokiga gator, mellan blottade hufvuden och böjda ryggar till det hus, som var ordnadt till deras mottagande och öfver hvars port gamle herr Stens svarta fana med de tre gyllene sjöbladen sakta vajade.

Men arla påföljande morgon, medan ännu decembernatten vakade öfver den sofvande staden, sprängde en ensam ryttare genom norra tullbommen. Det var en löpare, sänd af mäster Örjan till fru Ingeborg Thott, som kärligt väntade sin make hem till julen på den gamla gården vid Mälarens strand.

Och det bud han förde var, att Hans Nåde Herr Sten Göstaffsson till Räfsnäs och Gripsholm, Svea Rikes föreståndare natten mellan den trettonde och fjortonde decembris ur jordelifvets dal ingått till den eviga lycksaligheten bland de himmelska härskarorna.

GAMLA KAJSA.

ETT BLAD UR EN FAMILJEHISTORIA AF *ESAIAS COLLIN.*

RULLGARDINEN för vindskammarens enda fönster var sorgfälligt nerdragen, men den målade väfven, som mot gulgrå botten återgaf en landskapsbild med kuriösa konturer, var för tunn och sliten att kunna utestänga ens höstmorgonens bleka dager, som i synnerhet silade in genom de många remnorna i färgytan. Gamla Karin, som i sina ullsockor och med kaffebrickan på armen tassat uppför trappan och just försiktigt gläntat på dörren, kunde därför obehindradt iakttaga det välformade unga hufvud, som i sängen utmed ena långväggen stack fram under det storblommiga täcket och hvars mörka hår syntes nästan svart mot det hvita örngottsvaret.

Den något skarpa blicken ur gummans stålgrå ögon mildrades nästan till vekhet, där den ömt forskande hvilade på ynglingens ansikte, hvars drag ännu i sömnen tycktes förråda den invärtes oro, som ägaren vid sin hemkomst kvällen förut väl lyckats dölja för fadern, men ingalunda för en gammal trotjänarinna, hvilken därtill varit honom så godt som i moders ställe.

Karin, eller som hon vanligen kallades, Kajsa, betraktade oaflåtligt det välkända ansiktet. Kunde det kära barnet möjligen vara sjukt? Men nej — kinderna hade samma rundning och friska färg som alltid, aptiten hade varit god i går afton, och andhämtningen under sömnen var ju jämn. Hon lade hufvudet lyssnande på sned för att riktigt öfvertyga sig om det senare. Jo, jo men, var den så!

Det där i går berodde bestämdt bara på en tillfällighet. Han var ju stora karlen nu och kunde väl ha ett eller annat litet bekymmer, som han inte precis vore hågad att meddela.

Men så föreföll det henne underligt, om ett dylikt skulle förfölja honom under sömnen också. Det ryckte då och då till i linierna kring munnen, som stundom fick något ångestfullt i uttrycket, och hufvudet vred och vände på sig, ibland med riktigt tvära kastningar. Kanske drömde han något oroande styggt. Men han hade ju rent samvete, det kära lifvet, och ett godt samvete var ju den bästa hufvudgärd... Huru kunde han då anfäktas af onda drömmar? Karin grubblade hit och dit, men hennes enkla förstånd ville ej räcka till riktigt härutinnan.

Om hon skulle väcka honom!... En längtan att se det älskade ansiktet ljust och leende, sådant hon mindes det sedan många, många år, steg allt starkare inom hennes bröst. Hon kände densamma alldeles som en varm våg, som vällde ur hjärtat.

»Ingemar!» hviskade hon sakta. För Karin, som en gång ammat den späde vid eget bröst, då modern varit för klen därtill, och efter samma moders död åter trädt i hennes ställe på mer än ett sätt, föll det sig så naturligt att använda förnamnet, äfven sedan den forne gossen ett par år burit den hvita mössan, som väl eljes berättigat ägaren till herrtiteln.

»Ingemar!» upprepade hon något högre, men ångrade sig strax. Ångestdraget kring den sofvandes mun förvreds till fasa, och ena armen kom fram för att afvärjande slå ifrån sig ett par hvarf i tomma luften.

Herre Gud, om en olycka skulle hota honom! Kanske var den redan öfver honom!... Grubblande och med hjärtat fylldt af tunga aningar, sköt hon varsamt igen dörren, sedan hon först förvissat sig om, att Ingemar fortfarande sof, tog brickan, som hon ställt från sig, och smög sig tyst nedför trappan.

När hon om en stund bar in husbondens morgonkaffe, var hon sig till det yttre alldeles lik och kunde till och med på dennes fråga, om inte Kajsa hade sig bekant orsaken till sonens oväntade hemkomst så där kort in på terminen, afge ett lugnt: »Tycker nådig lagman det, att Ingemar skulle förtro sig till mig, *om* det nu nödvändigt skall ha sin bestämda orsak, att han kom hem.»

»*Om* ja»... Lagmannen tycktes ha en bestämd mening i saken. Att den icke var af angenämaste slag, trodde Karin sig förstå af hans sätt att röra om sockret i koppen, hvilket tydligen gjordes med en alldeles öfverflödig energi, helst den svarta drycken var ångande het.

Något vidare ordades emellertid icke i saken, och Karin slank på sitt tysta sätt ut till sina andra vanliga sysslor. I lagmanshuset gick allt så ytterst ordentligt till — och så tyst sedan. Det hela var som ett väl oljadt urverk. Hördes något, så var det endast liksom pendelslagen, hvilka i sin orubbligt jämna takt talde, hur tiden skred sin gilla gång.

Och gamla Karin var den punktligaste af alla. Hon kunde bli askgrå i synen af förargelse, om mjölken icke aflämnades på bestämdt klockslag, eller om äggen finge koka en minut för länge, och den felande undgick aldrig allvarlig näpst, hvilken icke förlorade i kraft genom utdelerskans dämpade sätt. Själfva nådig lagmannen kände sig smått kuslig inför trotjänarinnans skarpa blick, då denna någon gång fått vänta med den framsatta maten.

Den ende, som tagit sig vissa friheter i huset, var sonen. Men det var endast på de senaste två eller tre åren. Inte ens Karin kom sig för att motsätta sig den unge, lefnadsfriske studentens små afvikelser från det dagliga program-

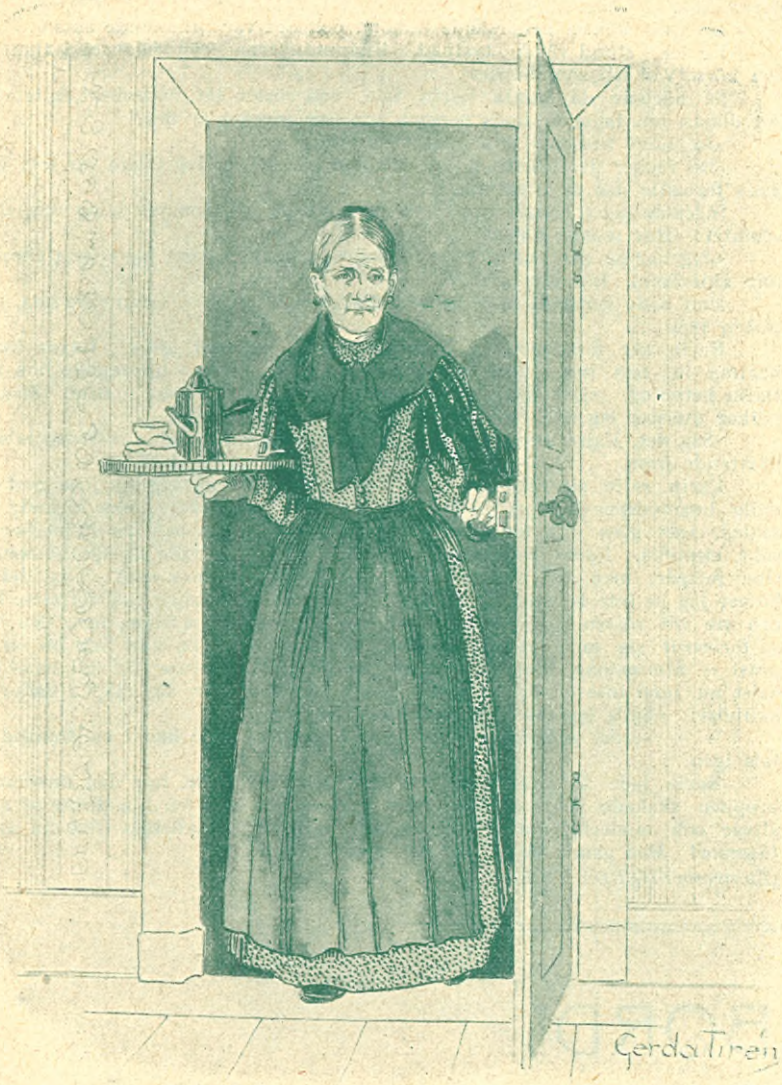

met. Möjligen förstod han också att dupera sin forna amma med ett mera på beräkning än sann känsla byggdt framhärdande i en förtrolighet, som under gossåren däremot sprungit fram ur ren källa. Ingemar, som genast vid sin ankomst till universitetsstaden känt den för ungdomen ofta förrädiska friheten slå sig åt hufvudet, hade snart nog börjat ett mot hemmets grundsatser diametralt motsatt lif, som ständigt kräfde allt mera pengar. Det af fadern fastslagna underhållet ville på långt när icke förslå, och att gå direkt till honom för att få mera föll icke den unge mannen rätt i smaken. Han kände faderns stränga principer och hade dessutom med sin mera veka anläggning, ett arf från modern, alltid hyst en djup respekt för den förres sträfva allvar. Det var därför mindre underligt, om Ingemar, som nogsamt erinrade sig den medlareroll, Karin alltid självfvilligt åtagit sig under hans barnaår, äfven som ung student ville anlita samma bekväma väg, så fort en brydsam belägenhet nödgade honom att underkasta sig hvad som i andra fall skulle känts som en förödmjukelse. Försöken härutinnan hade hittilldags slagit jämförelsevis bra ut, men så hade det också varit bagatellsummor saken gällt.

Det gällde förvisso mera nu och därtill något helt annat. Ingemar hade ej heller företagit denna resa till hemmet för den vanliga orsakens skull. Hvad skulle ock gamla Karin mäkta i sakernas nuvarande ställning? Hennes makt öfver fadern-husbonden försloge föga nu, hade den ock varit mångdubbelt större än någonsin — Ingemar hade insett det längesen . . .

Hvad han velat i hemmet? Sannerligen han visste det riktigt själf! Han hade just vaknat och låg och stirrade ut i rummets blekt gyllene dager. Täcket hade han kastat af sig — det tyngde onödigt mycket, och dessutom var det så varmt här uppe. Det kom sig väl af, att morgonsolen låg på mot fönstret — höstens sol, som knappt förmådde smälta bort rimfrosten å rabatternas sista dufna blomster!

Han försökte fästa sina tankar vid något visst, och blicken ur de mörka ögonen flyttade sig sökande från föremål till föremål. Det var allt ett bra komiskt stycke landskap, det där på rullgardinen — de där upp- och nedvända kvastarne, som mest liknade ruskprickar, skulle visst föreställa palmer, och den erggröna massan i bakgrunden, från hvilken olika långa, svagt naggade streck sköto upp som söndriga tänder i en gammal hornkam, det var furuklädda höjder förstås! På det ljusa fältet ofvanför satt månen — ett svart cirkelsegment med det oundvikliga gubbansiktet, från hvars öga ljuset gick ut i divergerande linier. Och staffaget sen! En åsna med hiskliga öron och två svällande säckar öfver ryggen — det hela nog likt en tvåpucklad kamel, om man frånsåg öronen. Den leddes i band af en sällsam figur med stor, kullrig hatt på hufvudet och en fotsid kåpa omkring en nästan klotrund lekamen. Arkitekturen var, bevars, äfven representerad. På en hvälfd bro kom man öfver hvad som skulle vara ett vattendrag till byggnaden, hvars stil nog kunde sätta myror i hufvudet på hvilken byggherre som helst . . . Men den liknade ju ett fängelse rent af med sitt afskilda läge och sina små fönster, hvilkas klumpiga kors sågo ut som galler . . .

Ingemar ryste till, drog täcket öfver sig och lät blicken irra vidare. Chiffonniern där i hörnet på sina höga, raka fötter och med stenskifva ofvanpå var allt bra gammal! Det var många händer, som tummat och dragit i de mattglänsande mässingsbeslagen! Det knarrade så mystiskt, när man fällde ner den tunga klaffen i midten, och sådan egendomlig lukt det slog emot en från de små maskstungna lådorna där inne — den erinrade något om vissna blommor och gamla, mycket gamla, dammiga papper . . . Undras, om de förr i tiden hade sådana där aflånga papper . . . om det förvarats något sådant i den åldriga familjemöbeln . . . och hvem som haft sitt namn på det . . . det hade nog varit äkta då . . . inte ett förfalskadt, inte . . .

En svag knäppning från pendylen, som i sin nötta förgyllning såg riktigt förnäm ut mot väggens hvita tapet med blommor i skärt, hejdade just den farliga tankegången. Ingemar kastade en blick mot uret. Redan nio — då väntade man vid frukostbordet! Och i ett huj var han ur sängen

Han gjorde ett uppehåll i klädseln, då klockan slog, och lyssnade med välbehag till de långsamma, silfverrena slagen. Huru väl kände han ej igen dem! Det gick en sakta skälfning genom hans inre . . . Du kära, kära gamla klocka! . . . Ekot af det sista slaget tynade bort som en vekt drömmande ton . . . Du kära gamla klocka, kanske var det sista gången . . . Ingemar förstod med en plötslig ingifvelse, hvad som drifvit honom hem — han måste ju säga farväl till alla dessa döda ting, som för honom lefde den första kärlekens stora, starka lif, säga farväl för alltid, innan . . .

När han, färdigklädd, stod till reds att gå ner och redan höll dörren öppen, vände han sig helt om och öfverfor rummet med en dröjande blick. Gardinen var uppdragen, och genom det på gläntställda fönstret drog en svag fläkt, mängd med den första höstfrostens friska kyla, in i rummet, dit solen nu låg fritt på med matta reflexer af blekt guld öfver alla föremål, som därigenom sågo ännu äldre ut. Ingemar kände gråten stiga sig i halsen. Det kom ett uttryck af den djupaste sorg öfver hans ungdomliga ansikte. En alldeles ny känsla, så olik den sista tidens upproriska harm och dofva ruelse, rörde sig på djupet i hans själ. Barndomens skuldlösa värld hade talat till honom . . . det klagade omkring och i honom som mumlande anderöster: Ingemar, du vår Ingemar . . .

Han dolde ett ögonblick ansiktet i händerna. Så gick han nedför trappan, tungt som en dömd brottsling . . .

När han passerade den halfskumma förstugan, hörde han faderns röst utanför: — »Säg Kajsa, att jag är åter till middagen!» En piska smällde. Hofvarnes tramp och hjulens rullande mot den frusna marken åstadkommo ett ihåligt buller. Utan någon som helst reflexion kände Ingemar det som en lättnad att ej behöfva möta fadern nu genast.

I den halföppna spisen i matsalen, hvilken vette mot norr, glödde de sista resterna af en brasa. Värmen inne kändes så mycket behagligare, som man fick en förkänning af vinter, när man genom de delvis frusna fönsterrutorna såg ut mot trädgården med rimfrostens hvita puder öfver gräsmattor och buskage.

»God morgon, sjusofvare! Nu blir det att spisa på tu man hand med gamla Kajsa. Nådig lagmannen har både ätit och rest.» Hon försökte anslå en skämtsam ton, men tillade genast med helt annan röst, som bättre stämde öfverens med hennes sinnesstämning: »Hur är det, min käre Ingemar? Är Ingemar sjuk?»

»Tack, det är ingenting,» kom det undvikande. Under tystnad satte de sig vid bordet, å hvilket en enkel frukost var prydligt framdukad. Ingemar såg envist ner, ehuru han oafbrutet kände Karins forskande blick. Han bredde sig en smörgås, slog toppen af ett ägg och började äta. Det var att hålla god min, fast strupen föreföll som hopdragen af ett snöre. Fortfarande utan att se upp, mottog han ett par rensade anjovisar och fick den stora, kinesiska koppen fylld med doftande kaffe.

Orediga tankar drogo genom hans hjärna, flaxade ut och in som en flock skrämda insekter, slogo mot väggarna i hörselgångarne, så att det började surra och brusa i öronen, satte sig på ögonens ömtåliga nervsträngar, så att det blef en oredig dans af mångfärgade prickar under de nedslagna ögonlocken . . .

Nej, han stod inte ut längre så här! »Jag mår visst inte bra,» mumlade han, reste sig från stolen och gick bort till den högkarmade mahognysoffan, mot hvars breda sits han sjönk ned nästan handlöst.

Gamla Karin var genast vid hans sida, men återigen såg hon honom, liksom nyss i drömmen, slå afvärjande med handen: »Låt mig vara, Kajsa, låt mig vara!« Och vaggande med hufvudet, liksom för att söfva all oron där inne, förebrådde han sig själf tyst, att han gifvit vika för dragningen hem. Det hade varit honom mycket lättare, om han med ens tagit sitt parti, strukit ett streck öfver allt som varit och rest sin väg . . .

Han ville samla sin viljekraft, men kände, att han liksom förlorat taget, den gled undan — längre och längre.

Karin frågade inte vidare. Med varsam hand ordnade hon för honom, som vore han bara barnet än, lade kudden under hans hufvud och lyfte fötterna upp i soffan.

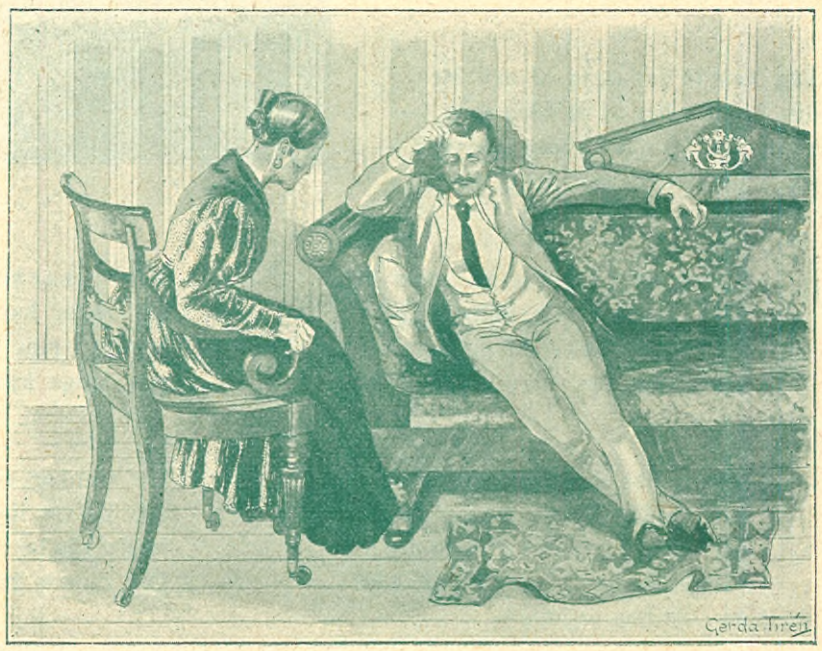

Ingemar blef liggande med slutna ögon. Denna plötsliga mattighet skulle väl gå öfver! Han finge skylla på öfveransträngning eller något ditåt sen . . . Det var ingen, som kunde ana något, och inte heller skulle någon få veta det minsta — så länge — det kom tids nog sedan, men då var han långt borta . . .

Det sväfvade dunkelt för honom, detta — den enda fattiga trösten i allt elände att ändå slippa stå där med skammen inför de sina och inför alla glada vänner . . .

Men hvem eller hvad var det, som stirrade emot honom? Han kände det nästan som en stickande smärta i de tunga ögonlocken, hvilka endast motvilligt öppnade sig. Kunde det verkligen vara värmen från de där halfslocknade glöden, som brände så pass? Nej — nu såg han . . . Det var ju porträttet, som hängde ofvanför den murade spiselafsatsen — porträttets ögon var det! Så sorgsna de sågo ut i det bleka, lidande ansiktet . . . Hvem var det nu? Ah, så han villade bort sig! Skulle han inte känna igen sin egen moder! Det var då för väl, att hon var död, så slapp åtminstone hon . . .

Hans ögonlock föllo samman igen, men den sist uppfångade bilden stannade liksom kvar på näthinnan och väfdes på ett mystiskt sätt in i hans fantasier, som förde den häftigt arbetande själen allt längre bort ur den omgifvande verkligheten . . .

Marken gungade ju under honom — ja visst, han stod på ett skepp som just skulle lägga ut . . . Hafvet gick skummande hvitt, så långt ögat nådde, men ut måste han, långt, långt bort — blott en blick tillbaka än — det var så svårt att lämna allt, som varit . . . Ah, där stod ju hans moder! Det föll honom för, att hennes sorgsna ögon sågo rakt in i hans själ . . . Hvad gagnade det då att förställa sig? Vore det inte lättare att fara, om hon först finge uttala ett försoningens ord . . . Hennes lidande var ju detsamma, men hon kunde nog välsigna sin förvillade son ändå till ett nytt lif . . , där långt borta . . . Nu, när stunden var inne, förstod han, att såret, som han själf gifvit sig, aldrig skulle läkas, fore han än till världens ände, om ej en moderlig hand först lade sin balsam däröfver . . . Han skulle i längden ej förmå bära detta förfärliga alldeles ensam . . .

Då såg han modern räcka ut sin hand — famlande grep han denna. Så sällsamt . . . han kände fast mark under sina fötter, och där stod han allena med sin moder och bekände allt — sitt förvillade lif i sus och dus, bland kort och glas, bland kamrater och tillfälliga väninnor — och så kronan på allt — det falska namnet på växeln — faderns namn . . .

»Ingemar, Ingemar!» Det var blott en hviskning, men Gud så ångestfull! Han återkom helt till verkligheten och reste sig långsamt upp i halfsittande ställning. Gamla Kajsas hand darrade, där den hvilade i hans. Deras blickar möttes. Ingemar förstod, att hon visste allt nu — visste det från hans egen mun. Häftigt ryckte han sin hand ur hennes och dolde ansiktet i densamma.

En enda känsla behärskade honom, och det var brännande skam . . .

En lång stund rådde tystnad. Knäppningarna från dalauret i rummets ena hörn, var allt som hördes . . .

Så började då gamla Karin tala, och rösten lät underbart fast: »Kan det döljas, om Ingemar hade pengar, och hur mycket är det?

»Ja, 1,500 kronor,» kom svaret tonlöst.

»Då räcker det till, Gudi lof; alltihop går åt, men det kan nu inte hjälpas,» fortsatte den fasta stämman.

Ingemar såg frågande upp, medan en glimt af vaknande hopp drog öfver ansiktet: »Hur menar Kajsa?»

«Jag har så där bortåt 1,600 kronor på banken, som jag sparat ihop för min ålderdom. Ingemar skall få dem . . .»

Han hade sprungit upp, bröstet häfdes våldsamt . . . Han ville tala, men rösten svek . . .

Karin såg forskande på honom: »Stilla, Ingemar, stilla! Någon kunde komma in, och ingen får veta något om detta, *ingen*,» upprepade hon med stark betoning. »Det skall bli en sak mellan oss två och — Gud. Men ett villkor utfäster jag dock, ett enda villkor, Ingemar.»

»Säg det, Kajsa, och om det står i mänsklig makt, så . . .» Orden kommo flämtande fram.

Karin satte sig till rätta på stolen och såg än på Ingemar, än mot den döda husmoderns älskliga bild: »Jag lofvade henne där», hon nickade mot bilden, »att göra allt, för att Ingemar måtte bli präst, och det löftet har jag sökt uppfylla. Nådig lagmannen låg nog emot, han ville förstås ha sonen i sina fotspår, men till sist gaf han med sig, och Ingemar själf . . . ja, det behöfver jag ju inte berätta» . . . Hon höll upp ett ögonblick, så fortsatte hon, och nu lät rösten nästan hård: »Vi äro nog syndare allihop, men den, som *så* förbrutit sig mot det rätt är, som Ingemar gjort, den kan inte bli en rätt präst — åtminstone inte efter hvad *jag* förstår. Ingemar får bli hvad som helst nu, men inte en ordets förkunnare.» Liksom för sig själf tillade hon halfhögt: »Salig lagmanskan skulle sagt detsamma.»

— — — Ja, det lofvade då Ingemar, och så ville han i en framtid betala igen . . .

Karin lade sin hand på hans axel, — hon kände, hur den ungdomliga kroppen skakade som af återhållen gråt — och med en blandning af djupt allvar och moderlig ömhet i rösten sade hon sakta: »Betala Gud sin skuld, Ingemar! Med gamla Kajsa blir väl någon råd . . .»

(Illustratör: GERDA TIRÉN.)

TVÅ OMBORD!

VÅR KRYSS är slutad. Nu sträck ut,
min fiskmås, öfver fjärden blå!
Se, spänd af vinden står hvar klut
och som besättning blott vi två.

Se här, tag rodret! Tryck det hårdt
emot din mjuka, runda arm —
snart, barn, är vida hafvet vårt,
snart bär det oss på skumhvit barm.

Lyft upp ditt hufvud! Drick, o, drick
i unga lungor hafsluft in —
den skänker solglans åt din blick
och solglans åt ditt mjälla skinn!

Tag Tam-O'Shantern af och låt
ditt blonda hår få fladdra fritt —
hvad gör det om en lock blir våt? —
se, skummet yr så härligt hvitt!

Känns det ej skönt att kasta loss
ifrån en dum och löjlig värld
med blåa himlen öfver oss
och under oss en djupgrön fjärd?

Känns det ej skönt? Du ler till svar,
och kinden får en högre glöd.
Nu, barn, jag helt och fullt dig har —
välkomna faror, storm och död!

(Illustratör: VICTOR ANDRÉN.)

Min blick är skarp och stark min hand,
och säker kurs jag hålla vet —
jag styr mot lyckans drömda land,
mot långa kyssars salighet.

Nu sjunker sista skäret ned,
och hafvet ligger öppet nu.
Välj: vända eller följa med!
Du, blonda barn, hvad svarar du?

Tänk ej på världen! Du är fri,
fri som den bölja, som dig bär.
Här ute finnas endast vi
och sol och haf och stjärnehär.

Du flyttar rodret i min hand
och lutar tyst din kind mot min.
Se, hafvets vidder stå i brand —
nu segla vi i himlen in!

DANIEL FALLSTRÖM.

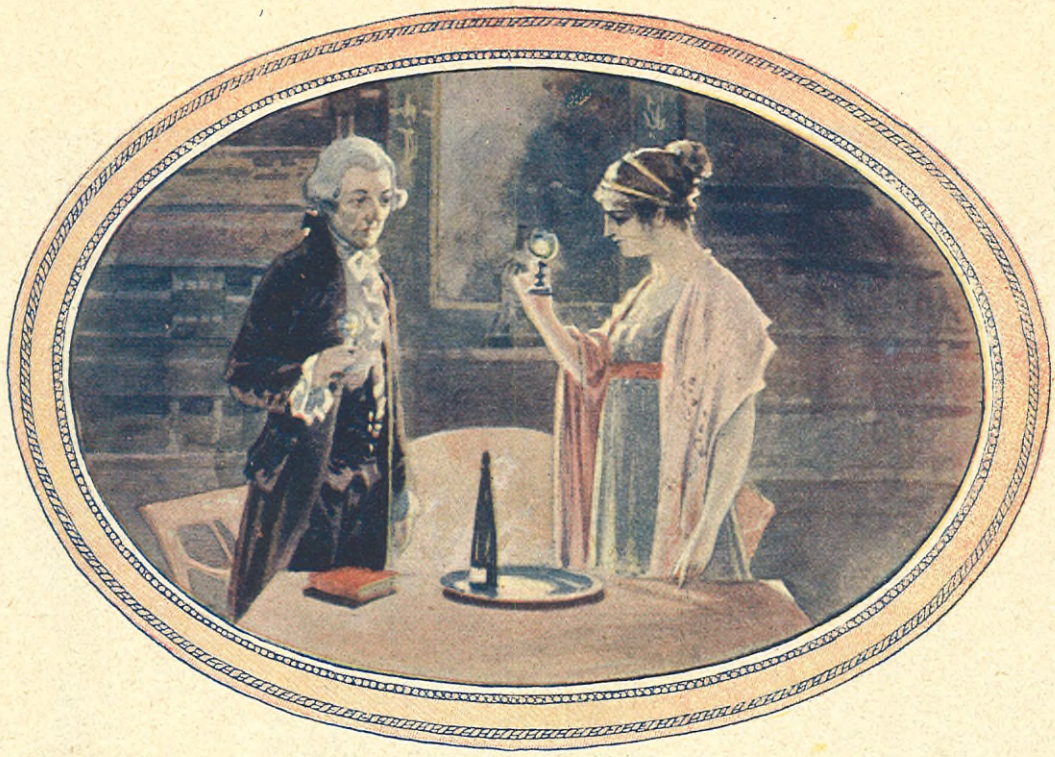

1800 1900

TVÅ SEKELBILDER I EN RAM. AF AMALIA FAHLSTEDT (RAFAEL).

I.

SEKLETS SISTA DAGAR buro i Sverige nödårets stämpel. Den efter två missväxtår knappa spannmålstillgången inkräktades ytterligare af brännvinsbränningen, som, offentligen förbjuden i större skala, florerade i löndom med landets gamla offerlust till Bacchus. Och där spannmål fanns, saknades mäld, då sommartorka och vindstilla hållit vatten- och väderkvarnar overksamma och en stark köld hindrade utländsk tillförsel. Julen gick alltså mörk och mager kring bygden år 1799.

Men vid Järnåkers bruk sågs allt gå sin jämna gång. Pängar funnos att rida ut stormar med. Chefen, som dref hvarjehanda affärer vid sidan af bruksrörelsen, hade spekulerat i spannmål, och hans magasiner voro fyllda med denna dyrbara vara, medan hästkvarnen gnisslade under pådrifvarens entoniga sång.

Vid bruket var inrättadt ett nytt styckegjuteri, lämpligt i tider af politisk osäkerhet, då kanoner hvilken dag som helst komme i stark efterfrågan, och brukspatron Hälmfors hade just rest de åtta milen till hufvudstaden för att komma i åtnjutande af kronoleverans.

För det ändamålet hade patron Hälmfors satt sig i förbindelse med sin hustrus kusin, kaptenen vid artilleriet, Carl Löwencrantz, hvilken ansågs äga regeringens förtroende. Kaptenen, hvilken alltid hade utväg för pengar, såg med glädje i dessa bistra tider en leveranshistoria uppdyka inom sin horisont, lofvande honom en respektabel dusör. Herrarne hade på Malmens källare i enskildt rum haft en del vänskapliga diskussioner, hvilka slutat med, att kaptenen erbjudit sig att jula på Järnåker och med detsamma taga styckegjuteriet i betraktande. Patronen tackade för detta »aimabla projekt», erbjudande sin rymliga resvagn, hvilken drogs af spann. Kaptenen klappade »kära kusin» på axeln och skyndade till sin öfverste att utverka permission, medan patronen stannade kvar en stund för att göra upp middagsräkningen. Han sköt ut underläppen en smula mer än vanligt och drog upp de tofviga ögonbrynen samt mumlade för sig själf: »Diable!» — alldenstund han under de senare åren vant sig att svära på franska.

Denna fina affär hade sin frånsida. Kaptenen hade ej varit fullt så dyr, som han väntat. Däremot hade patronen räknat på, att Löwencrantzen i fråga om umgänge med familjen skulle ha visat sig fjär som förr, hofkavaljer som han var. Det var en grann karl, det där, och i pontaken hade han med en viss sentiment föreslagit sin kusins, fru patronessans, skål. Emellertid måste nu saken ha sin gång.

På vägen inträffade ett missöde för herrarne, i det vagnen gick sönder, och innan smeden, hvilken ansett sig förpliktad att taga sig ett rus »da'n före dopparedа'n», hann nyktra till, så att han kunde laga släden, drog tiden ut, så att herrarne först midt i natten anlände, ensamt mottagna af »taffeltäckaren», som den mångsidige betjänten föredrog att titulera sig. Husets fru sof i god ro. När kaptenen, efter en jämförelsevis ypperlig supé, sjönk ned i det bästa gästrummets ejderdunsbolstrar och ej saknade behaget af rikt broderade lakan och ett elegant sidentäcke, gäspade han, sträckte på sig och tänkte: »Det skall bli rätt kuriöst att återse min lilla kusin. Att hon hade vackra ögon, minns jag; men hon syntes mig för öfrigt rätt oansenlig. Den goda patronen lär hon ej ha tagit för skönhets skull. Annars tycks hon inte sakna smak. Här är ju kungligt!»

Därvid släckte kaptenen ljuset och sof de rättfärdiges sömn, tills han väcktes af en gladt sjungande klockringning, hvari han yrvaket och häftigt instämde med sin ringklocka, hvilket inkallade hans kalfaktor, som medföljt på kuskbocken och nu i mörkret gjorde ljudeligt ställningssteg.

»Gud bevare capitainen. Hvad befalles?»

»Hvar brinner det?»

»Med förlof, herr capitaine, förnämligast i köksspiseln, från hvilken ett ljuft os utgår af skinka, korf och sylta. I bakugnen är lyckeligen släckt, så att därifrån utsändes en söt doft af hvarjehanda kryddadt julebröd att fresta änglar med.»

»Hvarför bånglar då den där otidiga klockan?»

»Supponerar, den kallar till frukost.»

»Midt i natten, din tok?»

»Med förlof, herr capitaine, natten går baklänges på landet. Man räknar odisputabelt här i huset åttonde timmen till morgonen».

»O, idylliskt patriarkaliska seder, som hin må ta! Slå eld och tänd ljus. Är familjen uppe?»

»Hela huset är på benen.»

»Eh bien! Har man slagit revelj, skall jag väl surprenera med en förtidig lever. Få eld i torrveden där och kubbarne i spiseln.» Det sista dränktes i en väldig gäspning.

En stund efter flammade elden upp och kaptenen sprang raskt ur sängen.

»Nå, din skälm,» sade han, medan kalfaktorn sysslade med hans garderob, »har du sett någon nätt flicka här att fördrifva tiden med?»

»Mamsell Jeannette, kammarjungfru och bonne, är inte så illa för att vara från landet.»

Kaptenen skrattade.

»Aha, du nöjer dig inte med småsmulor du, och trots din förnäma ton hör jag nog, att det fattat eld annat än i spislarne här. Har du ej sett husets fru?»

»Nej, herr capitaine. Men att döma proportionsvis efter kammarjungfrun måtte hon vara af mer än reputerligt behag.»

»Bon!»

Kaptenen började hvissla och var inom en half timme i full parure: blå frack af finaste kläde, kort i lifvet, hög i halsen, silfverknappar, stämmande med de gula knäbyxornas och skornas silfverspännen, sidenväst af gul brokad, en tjock, hvit sidenduk, hårdt virad om halsen, så att hufvudet med sitt blonda, svallande hår stolt upplyftes, osminkadt rödblommig, stora, glada, blå ögon under skarpt svarta bryn, en lätt, svart skuggning öfver läppen. Han tog sig präktig ut.

Emellertid frukosterade familjen, i tanke att kaptenen ej ännu på några timmar skulle presentera sig. Man åt i hvardagssalen å nedre étagen. Luckorna voro ännu förskrufvade. Midt på bordet stod en liten gran som härold för kvällens stora träd i festsalen. På sidorna därom stodo stora armstakar af tenn med höga vaxljus. Chocoladen dracks ur koppar af porslin från Rörstrand, julbröden med kläneten och pösmunkar serverades på tennfat och tenntallrikar, hvilka hörde till hvardagssalen.

I salen befann sig, utom patronen, hans fru, född Löwencrantz. Hon var spädlemmad och af knapp medelhöjd; hon hade fina, lifliga drag, askblondt hår och stora mörka ögon med en vemodig blick. Hon kunde kallas vacker, men hade mer charme än skönhet. Denna morgon var hon klädd i en ljusblå musslinsklädning, med ärmar till armbågen, nedanför hvilken armens fina mejsling framträdde ur den breda veckningen. Det korta lifvets urringning blottade visserligen en ädelt byggd hals, hvilken dock till stor del afundsjukt doldes genom en hvit långschal af mjukaste kasimir. Några silfvertrensar, lagda i två rader midt öfver hjässan, bundo hårets helleniska fall, som äfven ringlade ned mot pannan. Hon syntes vara omkring tjugufem år. Hon hade tre söner, af hvilka de två äldsta om sex och fem år voro inne med vid bordet i anledning af julen. De liknade sin far med sina små, breda figurer, runda, snusförnuftiga ansikten och små, ljusa, skarpt kloka ögon. Modern lämnade ingen plikt ouppfylld mot dem; men man såg henne aldrig smeka dem med denna fröjderika ömhet, som betecknar den högsta moderskärleken. Innerst längtade hon efter ett riktigt vackert barn, mer likt Löwencrantzarne än Hälmforsarne. Äfven bonnen var denna morgon med vid bordet, en mörkhyad, rödblommig, bestämd och glädtig liten person.

Vid frukosten syntes dessutom chevaliern, hvilken dagen till ära äfven gjort en »förtidig lever». Han var lång och mager med spetsig näsa, fåradt ansikte och ett fint, spirituellt uttryck kring de tunna läpparne. Han var klädd i en gammaldags, svart dräkt, hvarmed han »sörjde Frankrike», och han bar ännu pudrad peruk. Revolutionens vildaste vågor hade kastat honom upp till norden, förbi de ränksmidande emigranthoparne. Han var utpräglad skeptiker och af upplysningsfilosofernas färg. När kunglig majestät i Sverige, af fruktan för jakobinerna, förständigade alla i riket befintliga fransoser att uppge yrke och verkligt namn, förklarade monsieur Maurepin sig vara »chevalier de Maurepin, efter revolutionen adelsman utan gods och följaktligen språklärare».

Sedan han handledt en svensk adlig godsägares son, hvilken skulle bli page hos hertigen-regenten, erbjöd godsherrns granne, patronen på Järnåker, chevaliern att mot en mycket hög lön vistas i hans hus för att göra patronen och hans fru förtroligare med språket och vara den sistnämnda ett angenämt, bildande sällskap. Chevaliern antog anbudet på obestämd tid, och år gingo, utan att någon talade om, att han skulle flytta. Det hade kommit något adligt öfver huset med chevalierns vistande där. Han gaf råd i allt: i parkens, trädgårdens och växthusets anläggning, i konstverks inköp och inredningen af ett bibliotek. Han blef en kär gammal vän till den unga frun, som hade »une charme toute française», som han sade.

Frukosten var afslutad, patronen hade gått ned till bruket, och barnen hade med bonnen lämnat rummet. Då kom taffeltäckaren med underrättelse, att kaptenen strax var att vänta ned. Han fick genast befallning att städa bordet och framställa några extra rätter, hvarefter frun sjönk ned i en fåtölj vid spiselns stockvedsbrasa, för att på öfligt sätt hälsa gästen välkommen och göra ursäkt för, att man frukosterat.

Chevaliern var äfven kvar i rummet. Han smålog skälmskt, där han gick fram och åter, knäppande på sin briljanterade snusdosa, en gåfva sedan gammalt af Hälmfors. Denne hade på morgonen haft honom afsides och sagt något, som nu chevaliern smålog åt.

»Gamle Maurepin duenna,» sade han till sig själf, »duenna mot förhöjd lön! Hvem kan vaka öfver Amors vägar i ett hus, där han har så mycket ogjordt?» Och han uppgaf ett lågt skratt.

»Ni skrattar, chevalier?» yttrade fru Hälmfors med sin mjuka röst och detta något trötta tonfall, som utmärkte henne. Hon talade flytande franska.

»Ja, madame, jag skrattar,» svarade chevaliern, som ryckt till, då han såg, att han förrådt sig. »Jag går och tänker på Bonaparte. Den fågeln flyger högt! Ni skall se, snart är han aristokrat ut i fingerspetsarne, och vi få amnesti för att bilda ett underdånigt hof kring den forne demokraten.»

»Tror ni, chevalier?»

»Helt visst, madame.» Och den gamle chevaliern skrattade åter lågt, nu åt den tankegång han genom en fint kastat sig in på. Han fortfor att gå fram och åter. Han räknade, räknade sin reskassa, hopspard under flere år, medan han gick i gamla, nötta kläder, hvilka han dock uppbar med en elegans, som förstummade alla anmärkningar.

Under tiden satt husets fru och stirrade i elden. Hon kände sig helt öfvergifven vid tanken på, att hennes gamle vän en dag skulle lämna henne. Syner från hennes korta, föga solbelysta ungdom drogo förbi. Hon såg sig själf i de mest öfvergifna ögonblicken af sitt lif. Hon var nu instängd i sin kammare, formligen fängslad i detta hem, där ett falskt prål förgäfves sökte öfverskyla hemmets fattigdom. Man sade, att man måste hålla henne inne, stängd från världens fåfänglighet, medan hon i ro fick begrunda sitt öde och taga sitt förnuft till fånga. Hennes oförnuft bestod i, att hon ej ville säga ja till patronen på Järnåker, som friat till henne. Hvarje dag kom modern in, styf, fet, blond, trasgrann och obeveklig, och predikade för henne, att man ej stod till svars med att låta henne trampa sin egen lycka under fötterna. Hon borde också besinna, att som hustru till en stenrik man kunde hon göra hundratals människor godt, en himmelsk plikt, som hon ej borde undandraga sig. Och moster Malvina, liten, mörk, mager, liflig och inställsam, följde med och hjälpte till att predika. Hon framhöll mer det lockande i att få föra ett lif i furstlig prakt. Men den öfvergifna öppnade blott de hårdt slutna läpparne för att säga: Nej!

Ibland gläntade hennes far på dörren. Men han kom aldrig längre än till tröskeln, där han, träffad af dotterns lidande, förebrående blick, vände om, hastigt stängande dörren. Han var en fattig tjänsteman med adligt namn, utan gods och värdighet, öfverhopad med skulder, som han blott till ännu större elände sökte bota med spel. Han darrade för alla, för sina förmän, som sade, att han blifvit »horriblement distrait», för sin hustru, som sade, att han var »complètement en åsna», för moster Malvinas spefullt instämmande blick, nu äfven för sin dotters sorgsna, och för sina kreditorer, som talade om bysättning, samt allra mest för patronen på Järnåker, hvilken köpt upp större delen af hans skuldsedlar och nu ville köpa hans dotter, hans lilla söta Britta, som han ej kände sig ha makt att rädda.

Det var vår. Åh, hur hon längtade ut! Hon visste, att lärkan slog och sipporna lyste i backarna utom staden. Hon visste, att »luften spelade frisk och skön». Men hon låg orörlig på sin soffa och sade: »Jag måste dö!» Då kom moster Malvina in. Hon talade ej denna dag om giftermålet. Hon talade om vårvädret och synade Brittas garderob. Sedan började hon berätta en skandalhistoria. Cornetten Carl Löwencrantz, Brittas kusin, hade duellerat med en förnäm man för dennes hustrus, en vacker, men ganska beryktad dams skull, sårat grefven och därför en tid af hertigen-regenten förvisats från hofvet. Man trodde emellertid ej, det skulle bli så farligt, ty den förnäma damen hade anspråk på hertigens välvilja. Britta reste sig blek.

»Är detta sant?» frågade hon.

»Dagsens sanning, ma chère! Din onkel har själf berättat det om sin son för din far.»

O, hvad var den förra smärtan mot denna! Carl Löwencrantz hade varit hennes lekkamrat, ehuru familjerna på senare tiden kommit ifrån hvarandra, då det gick alltmer utför med Brittas far, och brodern, som ej var nog rik att kunna hjälpa denne, hade att uppehålla sin ställning som lierad med hofvet. Men en dag hade de unga mötts på en bal vid Djurgårdsbrunn. Carl hade dansat flere danser med Britta, vid afskedet stulit en kyss af henne och sagt, att han hoppades snart träffa henne igen. Detta »igen» hade aldrig återkommit, hur mycket hon än drömt om det. Patronen hade äfven kommit emellan, och nu ... nu denna historia, som moster Malvina berättade!

Hon hade maktlös sjunkit ned i soffan. Därpå sade hon åt moster Malvina:

»Hämta hit min far. Honom ensam vill jag tala med.» Och så kom den lille darrande mannen och låg på knä i tårar och tackade henne; och hon blandade sina tårar med hans. Sedan hade de ensamma farit till Kongl. Djurgården, men vårens spel och sippornas färg hade ingen glädje att skänka henne. Aldrig hade hon sedan återsett sin kusin, ty vid bröllopet var han nedrest till manövern i Skåne. Sedan hade han stigit allt mer i graderna. De tre, som skulle haft största fördelen af hennes giftermål, bortrycktes i smittkoppor, och broderns familj hade uteblifvit från begrafningen af fruktan för smitta. Och sedan hade likasom alla band afskurits mellan familjerna. Patronessan Hälmfors var ej den, som påminte om släktskapen. Men hon hade intet glömt. Åh, hur väl hon kände igen dessa steg, som nu ljödo i vestibulen, den kraftiga, lefnadslustiga gången. Hon befallde med stränghet sina kinder att ej rodna inför denne stolte herre, som ej skulle få ana, att hon ej älskade sin man.

Och de lydde henne. Med en syperb blandning af säkerhet och behag hälsade hon sin gäst välkommen till deras oansenliga hus. Hon tycktes knappt påminna sig, att de voro kusiner. Det blef Löwencrantz, som rodnade af öfverraskning samt af förargelse och blygsel öfver, att han försummat en så intagande dam, med hvilken han var kusin. Mot sin vana svarslös, kysste han hennes hand, och chevaliern, som fullt fattade situationen, tog sig småleende en pris.

Höga, allvarliga och kraftiga, ehuru slumrande i vinterstillhet, stå granarna å ömse sidor af den hvita snövägen. Mellan deras svartgröna dräkter framlyser här och där en brunröd furustam, rak och smidig, bärande sitt lockiga tallhufvud högre än granens spira. Bjällror klinga bakom backens krön, men ännu ser man ingenting; några muntra toner från ett valdhorn falla in och tränga gällt genom stillheten; glada röster blanda sig däri, och nu syns vid backens krön ett ståtligt spann med »blanka selar och flätade manar», och om hvars hofvar snön yr, medan de i full fart rusa fram mellan skogskulisserna.

Det är »le char de la Charité», som kaptenen benämnt den. Patronessan som symbol för barmhärtigheten äger i sanning något af en gudinnas behag, där hon sitter, på en gång stolt och vek, behärskad och dock så liffullt ungdomlig, som man ej sett henne på länge. Hon bär en dyrbar blå pälskappa, kantad med hermelin, och en liknande hufva. Inne i racken befinna sig dessutom chevaliern, och på baksätet kaptenen och de två »små järnpatronerna», som Löwencrantz kallar de äldsta gossarne. Kusken, i krage och hög mössa af björnskinn, styr med stadig hand spannet, då hästarne vid några muntra toner ur kaptenens valdhorn, hvilket han hittat i vestibulen, falla i lifligt traf. Gossarne klappa i händerna, »la bonne patronne», ännu en benämning på husets fru af den uppfinningsrike »onkel Carl», småler gladt, och chevaliern myser bakom sitt gråverk och tänker: »Hvem hindrar unga, vackra ögon att mötas, unga varma hjärtan att klappa i samma takt? Ej penningen, men Amor är världens herre (le patron du monde).»

Och så reser man från stuga till stuga. Ur korgar och vagnslådor bäras doftande julbröd och köttstycken, här och där lämnas en flaska vin. Chevaliern ger medicinska råd genom sin tolk, fru Britta, samt biträder henne vid plåstrandet af valkiga händers sår. Kaptenen lyser upp de mörka tjällen med sin blonda, manliga skönhet, sitt vänligt skämtsamma tal och ett litet regn af silfverslantar. De små patronerna iakttaga allvarligt och uppmärksamt allt; och när först de, sedan deras mor, äro väl inpackade igen, blåser onkel Carl en fanfar, och släden yr åter i väg, följd af de fattiges välsignelser. Och solen tittar nyfiket och yrvaket fram och kastar en näfve förgylldt silfver öfver charen samt döljer sig åter bakom molnen.

Strax efter middagen skulle man syssla med att lägga in julklappar, och alla måste taga kaptenen till råds. Chevaliern gick afsides för att få svenska vers till patronessan. Och Pierre och Olof gingo afsides med honom för att få påskrift och sinnrika inlägg till far och mor. Och patronessan gick afsides med honom för att få franska vers till chevaliern. Men då gick patronen afsides med chevaliern, höll honom i rockuppslaget och sade:

»Tycker ni inte, chevalier, att den kavaljeren är inconvenabelt förtrolig med min hustru?»

Men chevaliern klappade honom på axeln och sade:

»Tvärtom, högst convenabelt. Jag har argusögon och är en gammal intrigör.»

Och patronen tog sig en pris ur chevalierns framräckta dosa och kände sig lugnare. Just då dunkade stjärngossarne på porten, och i en blink var kaptenen ute hos dem och fick dem att vänta en stund. Därefter inträdde han i deras följe, själf klädd till herde med en lång staf i handen. Och alla knäföllo för husets fru, som satt med minsta barnet i skötet, och till hennes ära klingade förnämligast stjärnsången, i hvilken herdens klara tenor vackert framträdde. Och chevaliern torkade sig i ögonen och sade, att det var »tout pastoral», ty de sjungandes ring omslöt äfven den tända granen. Väl förplägad och med tyngre pung, än då den kommit, aftroppade stjärnekören med herden. Pierre frågade just efter en stund, hvart onkel Carl hade tagit vägen, då ett par högst besynnerliga figurer inträdde.

Den ene var rent förfärlig att åse, i röd dräkt med svans och bockhorn och grinande ansikte; och i ena handen en säck, i den andra ett ris. Den andre var i hvita kläder, med gyllene krona och i handen en grön kvist. Hans ansikte var fint och rosigt och liknade mamsell Jeannettes. Det var den stygge Rupert Knecht och den fridsälle Kinkeljes (Kindchen Jesus). Rupert Knecht satte nu alla, både stora och små, i en rad. De förra började han nu med sträf röst en straffpredikan för, emedan de gjorde natten till dag, höllo en otidig väckareklocka vid gården och körde folk ur sina sängar, när man borde sofva. Därefter kom han till Pierre. Men innan han hann säga denne något, ställde sig Pierre skyddande framför sin mindre bror och sade modigt, ehuru med darrande röst:

»Jag påtager mig Olofs alla fel med mina egna. Han skall inte i säcken. Men stoppa först ner kalfaktorn, om hvilken John taffeltäckaren i dag sade, att han slukar mamsell Jeannette med ögonen, och se efter, om jag sedan får rum.»

Sedan det skratt, som följde på detta, tystnat, sade Rupert Knecht, vänd till sin följeslagare:

»Hvad säger du om detta, Kinkeljes?»

»Jag säger: Låten barnen komma till mig och förmenen dem icke. Alla äro vi i dag barn, äfven kalfaktorn.»

Vid detta tal upphäfde Rupert Knecht ett hiskeligt tjut och försvann med stor éclat genom dörren.

Därefter började Kinkeljes dela ut julgåfvor, och snart kom onkel Carl in och hjälpte till att läsa upp vers. Och bland annat var där en låda, å hvilken stod skrifvet: »Till herrskapet Hälmfors, förbjuden frukt, som först afslöjas och upplockas vid den frimurarloge, capitaine Löwencrantz efter supén som invigd ordensmästare håller i blå kabinettet.»

Och barnen buros sofvande midt bland leksakerna till sängs af Kinkeljes. Och efter supén kom mamsell Jeannette in i röda salongen utanför blå kabinettet. Och där stod vid dörren kalfaktorn på vakt med dragen sabel. Då hviskade mamsell Jeannette:

»Söta, låt mig titta genom nyckelhålet!»

Men kalfaktorn stod stum och orörlig med en sträng min. Mamsell Jeannette gjorde söta miner, men kalfaktorn tittade i taket. Jeannette kom närmare, men kalfaktorn sänkte svärdet midt framför nyckelhålet. Då svängde mamsell Jeannette om och knyckte på nacken. Kalfaktorn satte handen som talrör och hviskade: »En kyss för en minuts titt!» Jeannette kom långsamt tillbaka, räckte fram kinden och strök sig sedan med en grimas om munnen, men tittade i nyckelhålet.

Därinne brann en blå låga under ett kärl på bordet, och på marmorskifvan lyste rikt förgyllda koppar. Kaptenen höll en luta, och nu klang den, och han sjöng, vänd mot patronessan, som satt midt emot honom:

»Liksom en herdinna, högtidsklädd,
Vid källan en junidag ...»

I detsamma stod kalfaktorn mellan Jeannette och dörren, pekande med svärdet mot pendylen. En stund efter lutade sig Jeannette åter ned, och kalfaktorn strök förtjust sin mustasch. Med ens reste sig Jeannette häftigt och hviskade leende:

»Kaffe!»

Det var den förbjudna frukten, utdömd som lyxmedel. Servisen var äfven en skänk af kaptenen.

»Ponera,» sade kalfaktorn hviskande, »att ni och jag och köksan och taffeltäckaren hölle frimurarloge i köket i natt!»

En stund därefter strök kalfaktorn sig åter förtjust om mustascherna, ty mamsell Jeannette var mycket förtjust i kaffe.

Kalfaktorn hade tydligen stora gåfvor som ordensmästare, ty hade ej hunden väckt drängen och drängen kökspojken och kökspojken köksan och köksan taffeltäckaren och denne kalfaktorn, hvilken somnat med kläderna på, så hade kaptenen aldrig kommit i julottan, hvilket han till sist ej ångrade efter sitt syndiga uppvaknande, hvaraf kalfaktorn bar blåmärken i ryggen.

Klockorna ringde stilla i den tysta, mörka julmorgonen. Kalfaktorn satt på hundsfotten och höll facklan, så att patronen nös och hostade, medan kaptenen talade om de vackra stjärnorna. Patronen sade, att han kunde inte se några stjärnor. Kaptenen sade, att det var därför, att han satt så illa till. Kaptenen såg åtminstone två de vackraste. Patronessans mun höll sig mycket allvarsam, men de två stjärnorna logo ofrivilligt och vackert. Och sedan blandade Löwencrantz och hans kusin sina röster harmoniskt samman i julpsalmen som i barndomens dagar.

Vid juldagsmiddagen, som åts i all stillhet, påminde sig Carl Löwencrantz och hans kusin sina barndomsdagars halfglömda episoder. Chevaliern lyssnade road till samtalet, som hölls på franska, men patronen såg mindre trakterad ut. Sedan spelade man kort.

Annandagen åkte kaptenen kälke med småpatronerna och miste sin militära ära i ett snöbollskrig, där modern skyndade sina små till hjälp och dref fienden på flykten. Sedan skulle man på middag till närmaste gods.

När de gamla efter middagen slogo sig ned vid spelborden, vinkade patronen, som skulle spela mot själfva landssekreteraren, chevaliern till sig och hviskade och fick till svar: »Var lugn, jag vakar!» Och chevaliern vakade öfver, att de unga fingo roa sig ostördt. Kaptenen satte först polskan i gång, och ingen i salen fick undandraga sig. I rika böljor strömmade den vid fiolers och klarinetters toner genom rummet, och kinder rodnade och ögon lyste, och händer skildes och möttes åter, men kaptenen med patronessan vid sin sida höll hela tiden fast. De bildade hvalfvet, under hvilket unga viljor glädtigt rusade, medelålders stadiga kroppar tungt trängde sig och åldriga gestalter med en reflex af ungdomsfröjd i ögat darrande drogos med. Och så blef det de gamlas tur att ta upp menuett och gavott. Chevaliern höll sin chapeaubas under armen och svängde sirligt kring husets farmor, före detta hoffröken hos Lovisa Ulrika. Och när sedan kaptenen tog upp »Simon i Selle», då gåfvo chevaliern och hans dam ej tappt. »Voici votre Simon, très zélé!» sjöng chevaliern i skarp näston, och farmor rodnade och viftade med solfjädern. Men några dansande kommo rent af sig äfven af att se på Löwencrantz och fru Britta midt emot hvarann, så strålade de i glädje och skönhet.

Sedan följde pantlekarne, då kaptenen löste fru Britta ur brunnen.

Men chevaliern gick till patronen och hviskade honom i örat: »Allt är, som det bör vara!» Och så fortsatte det med lustbarheter ännu två dagar.

Men all glädje har ett slut. Femte dagens morgon skulle kaptenen fara, emedan hans permission löpte ut. Och i anledning af, att kungen skulle hålla riksdag på nyåret, ansåg patronen sig ha en del intressen att bevaka, hvarför han måste följa med till hufvudstaden. Följaktligen hade han äfven mycket att bestyra om nere vid brukskontoret, hvaraf följde, att hos chevaliern inskärptes ökad vaksamhet. Allra helst hade chevaliern rispat upp huden en smula på den där stinne herrn, som med så föga égard talade om sin stolta, fina hustru. Men han föredrog att länsa hans pung och spela honom ett litet spratt.

Hvarför skulle nu inte de två, som voro skapta för hvarandra, och mellan hvilka patronens guldsäck ställt sig, få utbyta några ord af sympati och i all ärbarhet taga ett ömt farväl? Chevaliern visste, han, att hur sorgligt det än var att lefva på ett minne, var det dock något att lefva på.

När han såg de två sitta i salongen hand i hand, då smög han sakta ut och gick fram och tillbaka på vakt i vestibulen. Och då hörde han från en annan sluten dörr ömma afskedsord och ljudet af en kyss. Och han smålog. Men dörren till vestibulen öppnades, och patronen kom klifvande in, men så sakta och försiktigt som katten, hvilken lurar på rof. Chevaliern gick emot honom med fingret på läpparne och pekade på den slutna dörren, hviskande: »Här inne ha vi ett älskande par.»

Patronen rusade fram och uppslog dörren, mamsell Jeannette uppgaf ett skri och flydde, och kalfaktorn gjorde förlägen ställningssteg för chevaliern och patronen, som stod där helt flat. Då brast chevaliern i ett högt, gnäggande skratt, som ingen hört maken till, och började i näston högt sjunga: »Malborough s'en va-t-en guerre,» utan att låtsa om patronens ifver att få honom tyst. Likt en uppsluppen pojke tar han patronen under armen och går högt sjungande och stampande mot salongsdörren, som han slår upp och träder in, så att han ensam varsnar den flyende skuggan i rummens fil, som han har till höger om sig, medan patronen är till vänster. Men ensam vid sin sybåge sitter den lilla patronessan, blek och vemodig som före jul.

Först till nyårsdagens middag väntas patronen tillbaka. I biblioteket sitta fru Britta och chevaliern i hvar sin länstol framför stockvedsbrasan. De skola vaka in det nya seklet.

»Läs något för mig, chevalier,» säger fru Britta sakta. »Af er kära Chénier.»

Chevaliern vaknar upp ur sina drömmar, stryker sig öfver pannan och läser:

»O, jours de mon printemps, jours couronnés de roses,
A votre fuite en vain un long regret s'oppose.
Beaux jours, quoique souvent obscurcis de mes pleurs,
Vous dont j'ai su jouir même au sein des douleurs.
Sur ma tête bientôt vos fleurs seront fanées,
Hélas, bientôt le flux des rapides années — —»

Då börjar rococouret fint klinga tolf slag. Fru Britta höjer sitt vinglas.

»För det förflutna och för det tillkommande!» sade hon stilla.

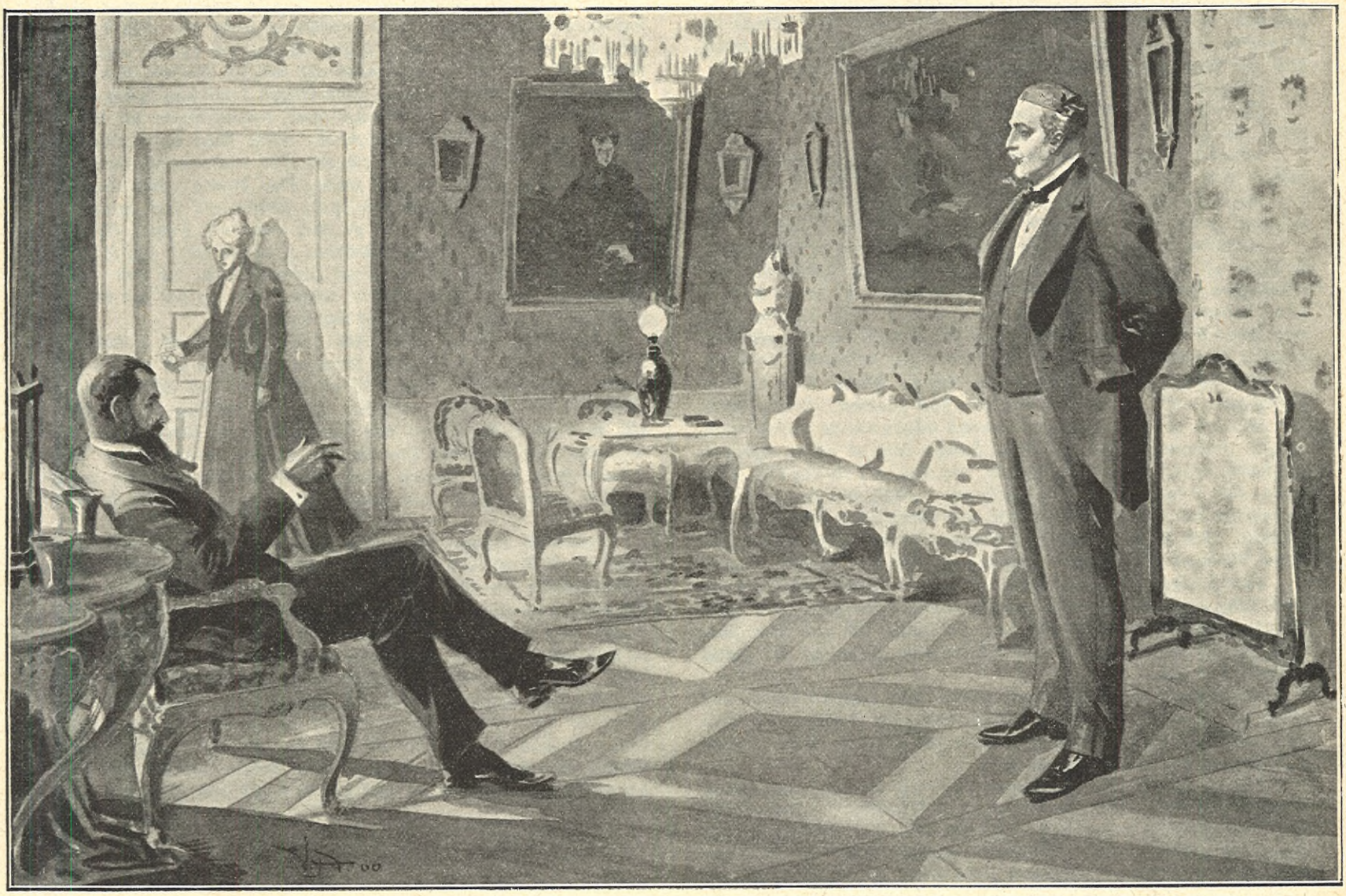

II.

JÄRNÅKERS BRUK höll sig inom släkten, tills de sista arfvingarne med god vinst öfverläto bruksegendomen till ett bolag, förbehållande sig corps de logiset med tillhörande trädgård samt en del af parken. Detta skedde under adertonhundratalets sista årtionde. Arfvingarne voro den sista bruksägarens dotter och hennes man, medaljgravören Forssner.

Moderniserade fönster, en tillbyggd veranda, en å vinden inrättad atelier för Forssner och hans dotter, som var målarinna, samt slutligen de öppna spislarnes utbyte mot Rörstrandskakelugnar, se där de enda förändringar byggnaden undergått. Biblioteket var sig alldeles likt, med samma vackra möbel af rosenträ med förgyllda bronsbeslag. En stor del af boksamlingen omfattade franska författare från 1700-talet. Herr Forssner hade tillökat det med dyrbara planschverk.

I biblioteket funnos två porträtt, det större i pastell, signeradt af J. Forsslund. Det framställde bilden af en dam i medelåldern. Bröstbilden visade ej mycket af dräkten, och en rikt veckad fichu dolde större delen af den framskymtande halsen. Håret bars i hög knut med kring pannan hängande lockar. Dessa inramade ett fint, blekt, drömmande ansikte, så trött, så vemodigt, men så tilltalande. Porträttets baksida bar följande inskrift: "Britta Hälmfors, född Löwencrantz, året efter hennes änkestånd. När hennes man dog, hade hon ingen lycka att vänta, emedan hennes älskade var borta. Hon har blott tre söner. Sina kvinnliga efterkommande uppmanar hon att endast gifta sig af kärlek." Man tydde den andra punkten på olika sätt. Men man påstod, att den sista till viss grad haft inflytande på en yngre generations öde.

Det andra var ett miniatyrporträtt. På baksidan var skrifvet ytterst fint med en piktur, liknande den nyssnämnda inskriftens: "Lafrensen har tagit detta lyckade porträtt af den gode chevalier de Maurepin, hvilken afled å Järnåker nyåret 1800, djupt sörjd af Britta Hälmfors, född Löwencrantz."

Detta rum bibehöll den stora, öppna spiseln, hvilken onekligen passade till inredningen, och nu, nyårsaftonen 1899, brunno däri väldiga kubbar, hvilkas sken blandade sig med förmiddagens inbrytande strålar.

I rummet befann sig herr Forssner ensam. Han var en medelstor man med breda axlar. Hans ansikte var kraftigt med regelbundna drag och gråsprängda mustascher. Den något kala hjässan doldes af en svart sammetskalott, nedanför hvilken håret låg i en rik krans. Hans klädsel var enkel, men mycket vårdad. Hans hållning hade något osökt förnämt. Han var en man, som höll på gamla traditioner; i vissa fall var han strängt konservativ, i andra ytterst liberal. Framför allt var han ärlig och svek aldrig sin öfvertygelse. Man sade ofta om honom: "Det är en man af ära."

I handen höll han för tillfället en medaljong, hvilken han granskande jämförde med fru Brittas porträtt, hvaraf han gjort en kopia i biscuit. Hans hustru öppnade dörren och inträdde. Hon var högväxt, för sin medelålder smärt och blomstrande. Håret, rikt, krusigt, men alldeles grått, skuggade en klar panna; ögonen voro vackra och stålblå med liflig blick.

"Riktigt färdig?" sade hon, lutande sig öfver medaljongen, i det hon knäppte händerna om mannens arm. "Det är förvånande, hvad Cilia liknar henne?"

"Ja," sade mannen och slog sin lediga arm om hustruns lif. "Jag står just och ser på det. Sorgen", tillade han med lägre röst, "har fördjupat likheten."

Han lade medaljongen ifrån sig, och de satte sig båda i soffan för att tala om det bekymmer, som upptog dem.

"Kanske," sade fru Forssner med ett vemodigt leende, "att du gjort medaljongen mer lik Cilia, därför att Löwencrantz skall ha den."

"Tror du?" utbrast Forssner lifligt. "Det skulle göra mig ledsen. Det vore knappast fint."

"Ah, seså, min käre man," sade frun med skämtsam vänlighet, "var nu inte så hyperdelikat. Den stackars gossen skall nog inte misstycka, om hans farfars kusins porträtt innesluter Cilias."

Den Löwencrantz, om hvilken de talade, var sonson till capitaine Löwencrantz' yngre bror.

Forssner satt en stund med smärtsamt rynkade ögonbryn.

"Att Cilia har fäst sig vid Ulrik Löwencrantz, undrar jag inte på," sade han. "Men att hon skulle inbilla sig vara kär i den där — hm! — den där vår herr måg, det är ofattligt."

"Säg inte det, Richard. Han hade nog en viss charme öfver

sig, då de först träffades i Paris. Han lyste då med full artistglans. Det cyniska i hans väsen framträdde då mera som käckhet. Och så prålade han inför henne med sin martyrgloria som ännu oförstådd konstnär, endast värderad af några riktiga förståsigpåare."

Forssner skrattade bittert.

"Ja, det där martyrskapet, det var mest bara prat af honom. Han kom, ännu ofullgången som konstnär, på modet. Gud bevars, han har visst stor talang, till och med en smula geni; men man har gjort för mycket af det. Och så inbillade han henne också, att hon var martyr för vår vrångsinthet, därför att vi inte sade ja och amen, innan vi sett honom; och så — — —" Forssner steg upp och började vred och orolig, gå fram och åter i rummet — — — "och så fick han henne att gifta sig, innan vi hunno ned till dem."

"Ja, stackars barn, hon har också fått dyrt plikta för sin dårskap. Knappast tror jag heller, vi skulle ha hindrat giftermålet. Då hade hon flytt med honom."

De förblefvo tysta en stund, hvarefter modern fortsatte:

"Det sorgliga är, att jag fruktar Cilia aldrig tål vid den här skilsmässan från — — — Järnåker."

"Men den måste ske," svarade Forssner, "och jag är säker, hon tål bättre vid den än vid att stanna i detta ohållbara förhållande. Cilia vill det ju själf. Kanske, om vi en gång komma långt bort, att det skulle visa sig ha varit en kapris, det här — — — sista — — —"

"Nej, Richard, dess värre och dess bättre. Cilia skulle då vara flyktig. Ett modersöga bedrar sig inte. Att det här är verklig, oöfvervinnelig kärlek, så mycket har jag sett. Jag har också sett hennes kamp att söka öfvervinna."

"Nå," hennes man rätade på sig med ett beslutsamt uttryck, "ju förr vi komma bort, dess bättre."

Fru Forssner såg tankfull i elden.

"Jag ser inte klart i det här — — —," sade hon.

I detsamma knackade någon hastigt och hårdt på dörren, omedelbart efter hvilket en man inträdde.

Han var högrest med mörkt skägg, som spetsigt hängde ned på bröstet och spetsigt stod uppåt i hårdt tillvridna mustascher. Han hade tätt, kortklippt hår, som i en spets sprang ned i pannan. Dragen voro rätt välbildade, men ansiktsuttrycket cyniskt. Hans dräkt var på en gång sprättaktig och vårdslös, hans hållning antaget ledig. Hans väsen präglades af en skrytsam rättframhet. Vid hans hastiga inträde sågo herr och fru Forssner föga angenämt öfverraskade ut.

"God morgon," hälsade den anländande småleende, med sträft ljudande röst. "Inte så välkommen kanske?"

"Vi skulle ha föredragit att bli underrättade. Vi kunde ju ha sändt vagnen till stationen," svarade herr Forssner höfligt, men med något strängt och förnämt i hållningen.

"Tack så mycket! Mina apostlahästar tycka om att trafva, längre bitar än de här, om det gäller. När man går, ser ni, då får man in, åh så många fina motiv!"

Denna estetiska tankeflykt lämnade de andra utan afseende.

"Jag skall säga till om frukost," sade fru Forssner, beredd att lämna rummet, "vi ha just nyss ätit."

"Behöfs inte, svärmor," utropade artisten Axel Almroth, "så här dags har äfven jag i regel dejeunerat." Han kastade sig vårdslöst ned i en stol, med det ena benet öfver det andra. "Tillåt mig fråga, hur min hustru mår?" tillade han.

"Mycket klen, jag skulle just nu gå in till henne," sade fru Forssner och gled ut.

"Klen!" vidtog Almroth i en något hånfull ton. "Här midt i svandunsboet, där hon drifs så bra, är hon alltid klen, tycks det. När hon gjorde mig den äran att vistas hemma, var hon alltid kry."

"Ett fysiskt lidande följer i regel på ett psykiskt," svarade Forssner med en allvarlig, sträng blick.

"Jaså, hon lider psykiskt med?" Almroth skrattade ironiskt. "Det tror jag nog för resten, för ni pjåskar bort henne, det är hela saken. Hvad är det annat än ett fenomenalt pjåsk, att ni skilja oss åt?"

"Ursäkta, att jag frågar, men du har ju fått mitt sista penningbref?"

Almroth, som för att lämna sin hustru i fred hos föräldrarna uppbar en viss, ganska ansenlig summa om året, utbetalad kvartalsvis, träffades som af ett bi vid detta saktmodiga, artiga, men så mycket mer ironiska svar Han sprang upp och började gå fram och tillbaka och tala högt med stora gester.

"Ja, det har jag, och jag skall säga svärfar, att det inte är för mycket, att jag har någon ersättning för, att jag lefver gift utan hustru."

"Jag har aldrig heller sagt, att det är för mycket," sade Forssner på samma förnäma, saktmodiga sätt. "Men var så snäll och tala en smula saktare. Det är helgdagsafton i dag, och tjänarne ha precis inte heller göra med andras privatangelägenheter."

"Det ger jag fan," utbrast han rått. "Har ni ställt till skandalen att lägga er mellan barken och trädet, få ni bära följderna. Här rufva ni öfver Cilia som drakar öfver skatten. Vore det för mycket, att jag fick se henne ett par gånger om året och tala med henne?"

"Under nuvarande förhållanden, ja, när hon är så klen, att hon inte tål minsta skakning."

"Bah! Hon, den hurtigaste sportflicka mellan Ystad och Haparanda. Seglar som en lots, åker skidor som en lapp, cyklar som en gudinna."

"Förr, ja," sade Cilias far sorgset.

"Förr ja, innan ni hunnit pjåska bort henne."

"Då hon träffade *dig*," sade Forssner med eftertryck, "kom hon så hurtig från hemmet här. Och kom ihåg, att hon självfmant kommit tillbaka hit för att fly dig. Säg nu ditt ärende."

"Jag vill träffa Cilia!"

"Det kan inte ske."

"Nå, då skall jag säga svärfar, att trots den skadeersättning, ni lämnar, så har jag tusan så mycket obehag. Ironiska anmärkningar af mina vänner, så jag måste låtsa resa hit ibland och träffa min hulda maka. Vantrefnad i hemmet, som medför dyra vanor," han smålog cyniskt.

"Om du ej, redan när Cilia var hos dig, hade haft dyra ungkarlsvanor, så hade hon aldrig lämnat dig," sade Forssner med en blick af ädel harm.

"Prat, svartsjuka griller!"

"Tyst!" sade Forssner strängt. "Du vet själf, hur du felat mot henne. Men låt oss komma till en uppgörelse. Du klagar med skäl öfver att lefva gift utan hustru. Så skilj dig då och gift om dig. Jag skall gå så långt jag kan, om du beviljar skilsmässa. Femtio tusen kronor!"

Det blixtrade elakt till i Almroths ögon.

"Nej," sade han, "min tro blir alltid, att Cilia en dag återvänder till mig. Jag skall däremot förplikta mig skriftligt att under fem år ej söka sammanträffa med Cilia, men däremot hjärtligt hälsa henne välkommen, om hon uppsöker mig."

"Hur mycket skulle det kosta?" frågade Forssner i samma artiga, stillsamma ton.

Artisten rodnade, och Forssner var rädd, att han varit oförsiktigt satirisk. Men Almroth behöfde nödvändigt tiotusen kronor på ett bräde, och affären uppgjordes, hvarefter Almroth med en halft sentimental hälsning till sin hustru aflägsnade sig. Forssner satt kvar i djupa tankar. Han räknade ut, om ej Almroth till sist skulle af penningnöd skilja sig. Frågan blefve, om man kunde tillmötesgå hans pretentioner. Hans hustru kom in igen.

"Har han verkligen gått?" frågade hon lättad.

"Ja, mot hederlig dusör." Och Forssner visade henne Almroths förbindelse.

Modern skakade på hufvudet.

"Han har tyvärr räknat ut, att det är större ekonomisk fördel med att icke skiljas," anmärkte hon.

"Vi ska' hoppas det bästa af det nya seklet," svarade Forssner, "och glädjas åt de här fem åren, under hvilka mycket kan hända."

"Ja," sade fru Forssner, "men jag fruktar, att en resa härifrån ej är den bästa lösningen."

"Det finns ingen annan för ögonblicket," invände Forssner. "Sofver Cilia?" tillade han med något högre röst.

"Nej," sade en matt, mjuk röst, "Cilia sofver inte längre. Hon vill fira nyårsafton med er."

Hon stod där själf på tröskeln, en smärt gestalt af medellängd med askblondt hår och stora, mörka ögon. Empiredräkten, det nya modet, som härmade ett gammalt, kom henne att än mer likna morfarsmor.

De voro i ett ögonblick vid hennes sida, förande henne mellan sig fram till en stol vid stockeldsbrasan.

"Så ni skämma bort mig," sade hon, "i stället för att gräla på mig."

"Hvarför skulle vi gräla på dig?"

"Därför att jag genom min obetänksamhet vållat er så djupa bekymmer. Ack, tro inte, att jag var alltför lättsinnig. Han visade sig så älskvärd. Andras lifliga beundran för honom förvirrade mitt begrepp om hans karaktär. Jag hade ingen aning om hans sämre sidor."

"Allt det här veta vi, min Cilia," sade modern. "Du behöfver inte mer tala om det."

Cilia satt tyst en stund, med ögonen fästa på porträttet.

"Min stackars morfarsmor", sade hon, "trodde, att allt var godt, blott man gifte sig af kärlek."

En tjänstflicka inträdde och lämnade herr Forssner ett ofrankeradt bref.

"En karl från stationen var här med det," sade hon.

Forssner tog fram ett visitkort ur kuvertet, läste det och stoppade det hastigt i fickan.

Cilia räckte fram handen.

"Låt mig se det, far," sade hon, "jag kände igen stilen på utanskriften."

"Det är ingenting, kära barn," sade fadern.

"Axel har varit här," sade hon, "jag förstår det. Säg mig allt. Ni vet, att ovisshet dödar mig."

Slutligen förmåddes fadern att berätta om besöket så fint han förmådde och visa Almroths förbindelse. Cilia gaf sig icke, förr än hon höll äfven visitkortet i hand. Där stod:

"Jag glömde lyckönskningar till nyåret och det nya seklet, hvars sol ej skall lysa öfver min och Cilias skilsmessa."

"Hur utstuderadt elakt," sade hon. "Han har bestämdt druckit vin vid stationen. Han har ett så svårt ölsinne utan att bli drucken."

Hon satt tyst en stund. "För resten tror jag honom," tillade hon. "Han kommer aldrig att skiljas."

Ännu en stund sutto de tysta.

"Kommer inte Ulrik Löwencrantz till middagen?" frågade slutligen Cilia.

"Jo," sade föräldrarne samtidigt.

"Se här, en liten present till Ulrik, som jag länge sedan lofvat honom," sade fadern.

Cilia betraktade medaljongen, och en fuktig dimma skymde hennes blick.

"Jag skulle gärna ha velat känna morfarsmors historia," sade hon stilla. "Jag tviflar inte på, att hon haft en."

Det blef åter tyst.

"Den här dagen blir ett farväl till Järnåker på mycket lång tid," fortsatte Cilia. "Vi ha ju aldrig förr öppet talat om det, men vi ha förstått hvarann, inte sant, älskade far och mor? Ni få gå i landsflykt också för min skull från ert älskade Järnåker. Jag har ingen rätt att binda Ulriks håg. Han bör kunna bli lycklig med någon annan."

Föräldrarne nickade stumma och tryckte hvar sin af hennes händer.

"Småningom," fortsatte hon med darrande röst, "skall jag bli starkare och glädtigare, mer lik mitt förra jag, och sprida en smula solsken öfver er tillvaro."

Men allt efter som hon talade om denna skilsmässa, blef hon blekare, ehuru hennes ögon och draget kring munnen uttryckte ett fast beslut.

De tryckte åter hennes händer, och alla tre sutto tysta, medan elden i spiseln flammade, höjande och sänkande sina lågor.

Ulrik Löwencrantz hade som disponent för bruket kommit till Järnåker. Han var omkring trettiofem år, af medellängd och såg rätt obetydlig ut i hast med sitt blonda, smala ansikte, prydt af ett par ljusa, nedhängande mustascher. Han klädde sig enkelt, men var ytterst prydlig. Innan man utbytt många ord med honom, fann man honom vara en älskvärd, fint bildad man, hvilken lärt mer än den ingeniörsvetenskap, hvilken tidigt gjort honom känd som ovanligt duglig. Han var särskildt berömd för sitt lika humana som bestämda sätt med arbetarne, hvilka alla med aktning och sympati sågo upp till honom. Bruket hade på ett par år tagit ett stort uppsving under hans ledning Af naturen artistiskt begåfvad, omfattade han med lifligaste intresse familjen Forssners konstintressen och blef snart intim vän i huset.

Cilia och han möttes i öppen, frimodig vänskap, som nutidens unga, bildade människor göra. Som de i mycket hade skilda åsikter om lifvet och konsten, grälade de ej sällan rätt hjärtligt, men under tiden slog en ömsesidig djup böjelse rot i deras hjärtan. Båda voro energiska, passionerade, renhjärtade och finkänsliga.

Löwencrantz hade småningom genom iakttagelser fått Cilias äktenskapliga förhållande klart för sig, och han kände ett lifligt medlidande med henne. När hon slutligen, då hon fullt insett deras känslor för hvarandra, börjat draga sig undan sällskapet med honom, hade han visat sig mycket nedstämd och vid underrättelsen om, att hon med sina föräldrar ämnade tillbringa flere år utrikes, visat sig smärtsamt berörd.

"Hur jag skall komma att sakna er, Cilia," sade han till henne med en sorgsen, talande blick.

"Tills lyckan uppsöker dig och du glömmer oss, Ulrik," sade Cilia.

"Aldrig, aldrig," utbrast Löwencrantz. Och fast han aldrig talade högröstadt och med framhäfd betoning, saknade han ej eld i tonfallet.

Hon räckte honom tyst handen, som han kysste, det var det enda tecken af kärlek, de utbytt, men de förstodo hvarandra tillräckligt.

Sedan hade de ej mötts, förrän Löwencrantz nu inträdde till de tre vid stockeldsbrasan, hjärtligt hälsad af dem.

* * *

De korta timmarne voro hänflugna under lifliga samtal. En flyktig spänstighet och glädtighet hade uppburit Cilias väsen. De trifdes så förunderligt väl samman, dessa fyra. Det låg liksom sång i luften, då de vistades i samma rum. Skilda meningar dem emellan bidrogo blott till att lifva stämningen och göra hvar och en vältalig.

Men klockan närmade sig nu tolf, och man satt åter i biblioteket för att invänta det nya seklets ankomst. Cilia hade under de sista timmarne blifvit allt blekare och sorgsnare.

En bricka med rhenskt vin stod på bordet. Man satt slutligen helt tyst kring den, väntande de första tonerna från byns kyrkklockor, hvilka skulle ringa in det nya seklet och ut det gamla. När några minuter felades i den sista kvarten före tolf, under hvilken ringningen skulle försiggå, hämtade herr Forssner in ytterplagg till fruntimren, och herrarne påtogo äfven sina öfverrockar, innan man öppnade fönstren för år 1900.

Nu kommo klockljuden så landtligt stilla, så naivt och fridsamt likt ljuden från några jättestora koskällor.

Löwencrantz stödde sig mot en stol, som han nervöst höll om. Han var helt blek.

"Må andra," utbrast han, "tömma sitt glas för det nya seklet. Jag kan vid ingången af detta blott tömma mitt för den, jag älskar, alltid skall älska och, hur lifvet än i det yttre gestaltar sig, aldrig skall skiljas från, emedan jag, när eller fjärran, lefver för och med henne."

Cilia hade blifvit alldeles blek och stödde sig darrande mot modern. Forssners och hans hustrus blickar möttes i ett djupt, blixtlikt förstående.

Fattande om Cilia räckte Forssner Löwencrantz handen och närmade de unga till hvarandra, sägande sakta, i det han lät Löwencrantz stödja Cilia:

"Afgören under seklets första stunder ert öde! Jag och min älskade vänta i nästa rum ert beslut, som vi böja oss för."

Och tagande sin hustru om lifvet gick Forssner tyst ut med henne.

Löwencrantz böjde sig öfver Cilia, som mötte hans blick i kärlek.

"Res ej, Cilia!" bad han.

I det samma förklingade klockljuden mellan snöhöjderna, och det gamla rococouret slog tolf fina slag.

(Illustratör: VICTOR ANDRÉN.)

BONBONS.

AF *ELISABETH KUYLENSTIERNA.*

BAGATELL I EN AKT.

PERSONER: INGER, 18 år. DOKTOR HANS BÄVE, 31 år.
ASTRID, 22 år. SIGNE, 19 år.

(Scenen föreställer ett rum på ett konditori; plyschmöbler, speglar, imiterade gobeliner på väggarna. Inger och Astrid sitta vid ett bord och äta bakelser. Båda klädda i eleganta promenaddräkter).

ASTRID
(fortsätter ett samtal; hon för just skeden med en bakelsebit upp till munnen.)

Och tänk du, Inger, så sa' han, att små familjeflickor ä' som bonbons, när man fått sig en god middag, halka de så lätt ned efteråt.

INGER.

Så oförskämdt! — *(beundrande:)* Men han är väldigt stilig ändå, fast han säger förstås gräsliga saker. Hör, skall du få höra! *(de båda flickhufvudena nästan tangera hvarandra.)* Jo, på supén hos Jonssons kom han fram till mig och frågade, om jag ämnade mig till skönhetstäflingen . . . .

ASTRID *(indignerad).*

Om *du* . . .? Det var då höjden!

INGER.

Ja, det tyckte jag med. Man kan ju få tycka, hvad man vill *(Förläget spritande med fingrarna)* men det är väldigt djärft att säga det. Och jag vet, han tycker, jag ser bra ut.

ASTRID *(stelt).*

Kära du, det tycker han visst om alla.

INGER *(häftigt).*

Å heller! Doktor Bäve är tvärtom känd för att vara mycket difficil. Signe Lodén, den där rödhåriga studentskan, har allt gråtit många tårar för hans skull.

ASTRID *(intresseradt).*

Är hon också kär i honom?

INGER *(upplysande).*

Ja visst, kära du! Det blef visst, när hon låg sjuk i vintras. Och så lustig hon är sedan! Hon bryr sig inte ett dugg om att göra någon hemlighet af sitt tycke. Hon tillstår det helt öppet.

ASTRID.

Fy, så okvinnligt!

INGER.

Ja, jag har sagt till henne: Tänk, om doktor Bäve får veta, att du är kär i honom? Och då svarade hon: Så är det ingent ng jag blygs öfver.

ASTRID *(skakar på hufvudet).*

Ja, det *är* verkligen moderna idéer, men Signe har ingen aning om, hur vådligt herrar göra narr af sådant där.

INGER *(sätter sig till rätta).*

Nej, hon har ingen erfarenhet. — Från det ena till det andra, hvad tycker du om min nya promenaddräkt, Astrid?

ASTRID *(entusiastiskt).*

Jo, den är alldeles förtjusande! — Skada bara, att inte rödt går så bra mot din hy.

INGER.

Rödt, som just är min färg! — Du har också ny klädning. Den är mycket chic, men sitter den inte för stramt?

ASTRID.

Nej, jag kan få bägge händerna emellan.

INGER

Ja, du är ju mycket mager — smal, menar jag. Doktor Bäve brukar alltid säga, att du är så lätt som chiffon att dansa med.

ASTRID *(smickrad).*

Säger han — Ja, han tycker, att du dansar utmärkt också.

INGER *(skrattande).*

Tänk du, hvad det skall reta Signe, att han dansar, när hon är tvungen att låta bli.

ASTRID *(nickande).*

Ja, stackars liten — och stackars doktorn med, som är föremål för så mycken beundran.

INGER.

Ja, jag kan då Gud ske lof ta mig fri.

ASTRID.

Ja, jag med.

INGER *(efter en paus).*

Jag undrar, om han kommer med på L. W:s utfärd.

ASTRID *(ängsligt).*

Tror du inte det?

INGER *(viktigt).*

Jo, nog tror jag det förstås, för häromdagen sa' han så här: »För *en* ung dams skull vill jag gärna vara med om utfärden.»

ASTRID.

Frågade du inte hvilken?

INGER *(menande).*

Nej, det tror jag jag vet.

ASTRID *(likaledes menande).*

Ja, det tror jag, att jag också gör.

BÅDA.

Ack, om det blefve vackert väder!

SIGNE *kommer in utan att märka de bägge flickorna, ser sig omkring och sätter sig slutligen, gladt väntande, vid ett bord.*

ASTRID *(knuffar på Inger.)*

Ser du, där är Signe! Hvad hon ser blek och maläten ut, men vackra ögon har hon.

INGER.

Ja — så stora så. Ska' vi gå fram till henne?

ASTRID *(reser sig).*

Ja vars!

(båda flickorna närma sig Signe).

INGER.

Goddag, söta du, så roligt att träffa dig.

ASTRID *(nästan samtidigt).*

Goddag, Signe lilla! Går du ensam in och äter snask, du?

SIGNE *(förlägen).*

Ja — ja, det vill säga, jag väntar en bekant.

INGER

Jaså — då är det inte värdt vi slå oss ned här, för det är väl ingen, som vi känner?

SIGNE *(rodnande).*

Å jo, något litet känner ni honom.

ASTRID *(bestraffande).*

Sa du *honom,* Signe! Går du ensam på konditorier med herrar?

SIGNE *(lugnt).*

Ja, det har jag gjort många gånger. Jag har ju just inga flickvänner.

INGER *(spetsigt)*.

Å ja, har du godt om manliga vänner, tröstar du dig nog öfver den förlusten.

SIGNE.

Ja, jag är nöjd med utbytet.

ASTRID.

Nå, får man vara så nyfiken och fråga, hvem du nu väntar?

SIGNE *(tvekande)*.

Doktor Bäve.

ASTRID och INGER *(på samma gång)*:

Åh!

DOKTOR BÄVE *kommer hastigt in, ser sig omkring och stannar på något afstånd från flickorna.*

SIGNE *(lifligt)*.

Hans, här är jag. *(Skyndar emot honom.)*

INGER *(sakta)*.

Hon sa' Hans, hörde du?

ASTRID *(spotskt)*.

Ja, det låter ju tämligen förberedt. Jag tror vi kan afdunsta.

DOKTORN *(fram)*.

Godmiddag, mina damer, ett högst angenämt sammanträffande; jag kom hit för att utbedja mig en grace och finner tre.

INGER *(kokett)*.

Ja, det händer ibland, att man får för mycket af det goda. Nå, den grace, doktorn skulle bedja om, blir den beviljad?

DOKTOR BÄVE *(ser varmt på Signe)*.

Jag hoppas det. *(Skämtsamt.)* Som damerna vet, är mitt valspråk: »Veni, vidi, vici.»

SIGNE *(stilla)*.

Ska vi inte sätta oss?

INGER.

Tack, vi ska gå.

ASTRID.

Ja, för all del, låt inte oss störa — bonbonsidyllen.

DOKTOR BÄVE *(skrattande)*.

Jaså, mina bevingade ord gå tillbaka som vissa hugg. Nå ja, det kan ingen hjälpa, men efter vi nu ä' på bonbonsterritoriet med två af dess mest förtjusande representanter, — för Signe får nog i det fallet, som i så många andra liknande, stå *hors concours* —, skulle vi ej då göra oss en treflig stund. Sitt ned, mina damer! *(placerar stolar och ropar utåt konditoriet:)* Vin och konfekt! *(sätter sig bredvid Signe)*.

ASTRID *(uppklarnande)*.

Det här blef ju en impromptufest, tack vare doktorn.

INGER.

Ja, därför är doktorn också skyldig att hålla festtalet.

DOKTORN.

Skall bli mig ett nöje. *(Vin och konfekt komma in, Hans Bäve tar en hand full af den senare och låter bitarna smattrande falla mot tallriken).* Mitt auditorium! *(höjer vinglaset i andra handen.)* Det muntra smattret mot asietten, de vackra, fina konfektfärgerna, den koncentrerade sötman, allt detta så lockande för kvinnogommar, har också sitt behag för det andra könet, i synnerhet om man får skölja ner det med ett glas ädelt vin. Fröken Astrid, ni talade om bonbonsidyller, ett förträffligt namn på balsalarnas flirt. hvilken har lika litet gemensamt med den sunda, närande kärleken som konfekt med nyttig hvardagsföda. Och ändå tillåter jag mig nu — med Signes hand i min — säga ett tack till alla de societetens små sockerdockor, hvilka omedvetet visade mig vägen till en enkel, modig liten kvinna, till Signe: *min fästmö*. Jag vet ju, att både fröken Inger och fröken Astrid äro Signes vänner och gärna dricka vår skål, inte sant? *(Alla klinga)*. Men ska vi nu inte smaka på sötsakerna?

INGER.

Nej, jag har fått första varningen och ämnar hädanefter akta mig för confetti. Det är visst oftast mjöldrygor, elegant kanderade, herrarna låter regna öfver oss med sitt smicker.

ASTRID.

Ja, och när de slösat nog på sin mardigras-fest i lifvet, gå de med jämnmod in i den långa fastetiden.

DOKTORN.

Bra pareradt, mina unga damer! — Skarpa pilar, skada bara, att föremålet har den mest ogenomträngliga pansarskjorta.

SIGNE.

Om ingen vill ha konfekt, äter jag ensam.

INGER.

Gör det, så blir du *så söt*. Nej, nu är jag tvungen att taga adjö.

ASTRID.

Jag med. Adjö, söta lilla Signe! Adjö doktor Bäve.

INGER.

Au revoir Signe! Herr doktor! *(De gå.)*

DOKTORN.

Nu skölja vi ned dem med ett glas vin — dem och bonbons'en. — Signe!

SIGNE *(höjer glaset)*.

Hans! Min Hans!

(Tablå.)

(Illustratör: VICTOR ANDRÉN.)

SATYREN.

DEN BAR DAGLIGEN till pensionen dess vattenförråd i en lång träkagge, troligen äfven de kvistar och strån, som förbrukades till bränsle i köket, och dessemellan hjälpte han till, hvar det behöfdes en stark rygg. Bland annat såg jag honom forsla mursten i korgar uppför den trapplikt branta stigen till den pågående utbyggnaden af huset, svettig och tjutande af raseri med oartikulerade klagoskri. Vanligen arbetade han dock tyst och ihärdigt som en häst, och äfven när han gjorde uppror, skedde det bara i ljud, sällsammare än jag hört någon mänsklig strupe frambringa, men det blef aldrig till handling.

Han kallades Teddè, hvilket han naturligtvis icke var döpt till, och när jag hos värden, den hederlige Don Pancrazio, sökte utröna ursprunget därtill, öfverraskade han mig med förklaringen, att det var härledt ur samma namn som hans eget. Jag fick så ta det på god tro, ehuru det påminte mig om den gamla karaktäriseringen af filologer som folk, hvilka fästa föga afseende vid vokaler och intet alls vid konsonanter. Men hans namn var icke det enda sällsamma med honom, ty han var helt och hållet en obegriplig och osannolik varelse.

Hans långa underkropp var djurlikt svängd liksom hos en bock som rest sig på bakbenen, hans korta, nakna fötter voro klumpiga och tjocka, som om de varit ämnade att afslutas med klöfvar, hans starka händer likaså, och hela hans gestalt tycktes vara luden som ett djurs. Hans hufvud smalnade af öfver de spetsiga öronen så fort, att det icke blef nämnvärd plats för någon panna, hans små ögon sutto så nära hvarandra, att det såg ut, som om de voro ämnade att bilda ett, och kring den breda munnen samlade sig så ansiktet till en skäggig nos, som föga påminte om mänsklig form.

Men var han också en människa? Det föreföll en långt troligare, här på Sicilien, satyrernas gamla skogsdunkla jord, som lagts bar och blek af människohand och seklers trampande steg, att han var det sista exemplaret af en annars utdöd ras, jagad bort ur lundar, dem yxan fällt, ihjältörstad vid källor, som torkat, störtad i skrämsel utför bråddjup af klockors klang, en sista vettvill gengångare från en förändrad värld. En gengångare midt i solen! Hur skulle det kunnat vara annorlunda med väsen som drucko sin näring direkt från naturens bröst och logo bredt mot ljuset och värmen och skälfde för natten med alla de hemska fasor den födde i en dunkel hjärna? Grekerna, som skapade om allt efter sitt beläte, hade i sin konst äfven förskönat satyrens typ, hvälft ögonen själfulla, lagt en obekymrad njutningsvishet öfver munnen — här var skogarnas skygga djurmänniska, knappt nådd till medvetande, knappt begripande något annat, än att lust gjorde godt, och smärta ondt, och att hindrad lust var smärta.

Det var nog ungefär allt hvad Teddè förstod, att kaggen var tung, och att mursten var tyngre, att mat kunde vara god, men sällan var det, att flertalet människor hade makt öfver honom, och att denna makt tagit gestalt i den lilla stadens poliskonstapel (en utfattig stackars ättling af normandiska baroner, som nu icke ägde mera i sina förfäders förfallna palats än det månsken, som flöt in öfver gården — men det gick öfver Teddès horisont att hålla reda på.) Han hvarken talade eller förstod italienska, och äfven af ortens dialekt uppfattade han blott på måfå de allra enklaste uttryck af vana och association, ungefär som en hund gör det. Hans eget oartikulerade tal antogs af dem som vant sig att tyda det vara fördärfvad dialekt, men kunde lika gärna tagas för lämningar af ett annars utdödt språk af härmade naturljud och affekter, som omedelbart gåfvo sig uttryck i dofva och gnisslande skrik. Jag var böjd för att tro, att äfven hans namn härstammade från detta språk och icke från San Pancrazio, att det förr haft ett annat fylligare och vildare ljud af bubblande vatten eller grottans eko och omformats af hans barnlallande tunga till sin intetsägande form.

Af alla nutidens invecklade förhållanden, förnimbara äfven på denna lilla ort genom en ström af rutiga engelska eller mossbruna tyska turister med deras kortkjortlade damer, uppfattade Teddè ingenting annat, än att dessa människor hade kopparslantar och ibland genom ett ofattbart sammanstötande af lyckliga omständigheter kunde förmås att skänka honom sådana. Mötte han dessa företeelser, hann dock denna tanke aldrig ta form i hans hjärna, förr än det var för sent, så förvånad tycktes han bli att se deras främmande ansikten dyka upp midt i hans dunkla drömmar, där han gick plirande och skelande mot solen med kaggen på axeln, sällsammare, uråldrigare än någon af den lilla gamla stadens af sekelnötta och otaliga gånger använda stenar hopfogade murar. Men såg han dem från ryggen, hann hans förvåning bli till begär, och han nådde dem i några

(Forts. å sid. 25.)

Vi måste...

Ej skatta högt vi styrkans mått,
när styrkan vänds mot svaga,
och icke makten, när den blott
i öfvermod vill taga.

Hvar rättvis sak till seger ledt,
så vittna folkens öden.
Vi hålla fast vid lag och rätt
och blicka lugnt mot nöden.

Vi skola värna om vårt bo,
fast grunden tyckes lätta.
Vi måste ha den fasta tro,
som mäktar berg försätta.

JONATAN REUTE

(Illustratör: HJÖRDIS NORDIN.)

Julpresenter

hos

K. Forsberg & C:o

Galanterivaru- & Modevaru-Affär.

Operahuset.

HALLINS KONSTHANDEL

22 DROTTNINGGATAN
STOCKHOLM

STÖRSTA LAGER AF . . . . . .

KOPPARSTICK, FOTOGRAVYRER, FOTOGRAFIER

EFTER KLASSISK OCH MODERN KONST . . . .

SKULPTUR & KERAMIK

Landets största, rikhaltigaste och billigaste organ för moder och kvinnliga handarbeten med 2 nummer i månaden är

IDUNS MODETIDNING

MED KOLORERADE PLANSCHER.

Hvarje nummer innehåller **70—80 illustrationer** samt en stor dubbelsidig mönsterbilaga.

GRATIS erhålla dessutom prenumeranter å denna upplaga en gång i månaden **en extrafin modeplansch i färgtryck** med de modernaste hårfrisyrer på baksidan, samt likaledes **GRATIS** en gång i månaden en synnerligen värdefull och omtyckt gratispresent **IDUNS HANDARBETSTIDNING,** innehållande uteslutande nykomponerade konstnärliga originalmönster för alla moderna handarbeten i **läderplastik, gyllenläder, träskärning, glödritning, porslinsmålning** m. m. För allt detta är priset dock endast **5 kronor** för helt år och **1: 50** för ett kvartal. . . .

En ännu billigare upplaga utgifves äfven med 2 n:r i månaden af **IDUNS MODETIDNING** utan kolorerade planscher och handarbetstidningen till ett pris af **3 kronor** för helt år och **1 krona** för ett kvartal. . . . . .

Näsdukar,
Duktyger,
Morgonrockar,
Underkjolar,
Schalar,
m. m.

Bröderna Svensson & Co.

16
Norrmalmstorg
(Hörnet af Biblioteksgatan).

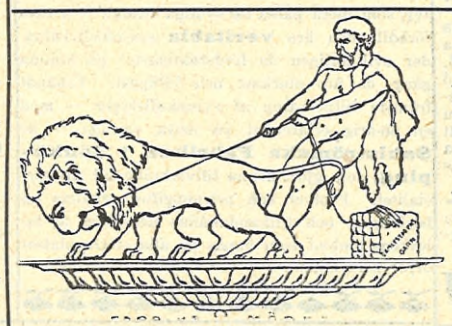

Gamlestadens Herkules-Väfnader

rekommenderas.

Prenumerera för 1901

på

Aftonbladets

Dagliga Landsortsupplaga,

en af landets innehållsrikaste och prisbilligaste tidningar.

Prenumerationspris för 1901, postarvodet inberäknadt:
helt år kr. 6, halft år kr. 3.25, kvartal kr. 1.75

Obs. särskildt! Samtliga prenumeranter erhålla under 1:sta halfåret sig *gratis* och *extra* tillsända ett par synnerligen spännande följetongsromaner — hvilka *icke* varit i tidningen införda — utgörande **öfver 1000 boksidor.**

Dessutom erhålla **nytillträdande** prenumeranter **för minst ett halft år** mot öfversändande af postkvitto till tidningens exp. *gratis och portofritt* under loppet af januari: *dels* den under detta år införda delen — öfver **350 boksidor** — af den nu pågående, förträffliga följetongen, *dels* allt hvad som hittills varit infördt i tidningen på afdelningen »För hemmet», motsvarande öfver **800 boksidor** med omkring **1700 köks- och hushållsrön,** *dels* slutligen ett prydligt **Porträtt- och Biografialbum öfver nutida statsmän.**

Dampäls-Kragar.

STORT URVAL.
BILLIGA PRISER.
EGEN TILLVERKNING.

Illustrerad priskurant gratis och franko på begäran.

D. FORSSELLS SÖNER & C:o
26 Drottninggatan 26,
13 Hamngatan 13.

Fotografiapparater.

CORMÉRY'S HANDKAMEROR
för plåtar 6×9 cm. äfvensom 9×12.
OBS.! Inga leksaker.
Pris kr. 5: 50, 6, 7: 50, 8, 9, 10 o. s. v.
Priskurant gratis och franko.

Stockholms Fotografiska Magasin. Stora Vattugatan 5. STOCKHOLM N.

P. G. BJURSTRÖM.

51 Drottninggatan. STOCKHOLM. Drottninggatan 51.

Största lager af
LAMPOR, Glas, Porslin, Nickel, Nysilfver, Galanteriartiklar
Allt till lägsta priser.

ANTI CORSET
LA PRINCESSE
MED DIAMANTFJÄDRAR

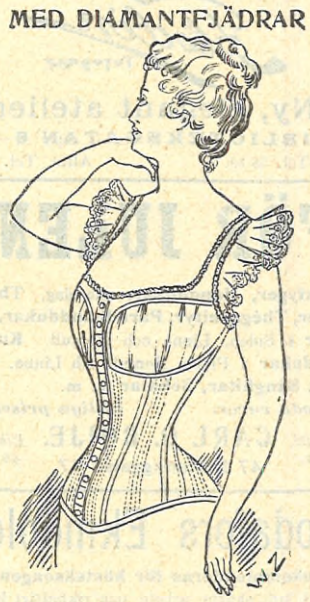

Frejamagasinet

(C. E. LAGERSTÖM).

Vettergrens Manufakturaffär.

Göteborgs största specialaffär i

Siden och Klädningstyger.

För säsongen stort urval **moderna** tyger för **BAL** och **SUPÉ.**
Profver sändas till landsorten franko.
Obs.! *Billiga, bestämda priser.*

P. ERICSSON & Co.

Etablerade 1850.
(Innehafvare: JOH. & AUG. HEDBERG.)
HUFVUDKONTOR & FABRIK:
ODINSPLATSEN, GÖTEBORG
Telegrafadress: PERICSSON.
Rikstelefon 1193 & 3616.
Filialkontor & Utställning i ARKADERNA.
Rikstelefon .3376.
FILIAL:
i STOCKHOLM, Drottninggatan 30.
Rikstelefon 2531, Allm. Telefon 8269.

FABRIK för:
PERSIENNER · MARKISER · TÄLT · PRESENNINGAR · HÄSTTÄCKEN · FLAGGOR · SEGELDUK M·M
LAGER AF LINOLEUM MATTOR

PROFVER OCH PRISKURANTER SÄNDAS PÅ BEGÄRAN.

SVEN SCHOLANDER, Brunkeb.-torg 14.

TILL JULEN:

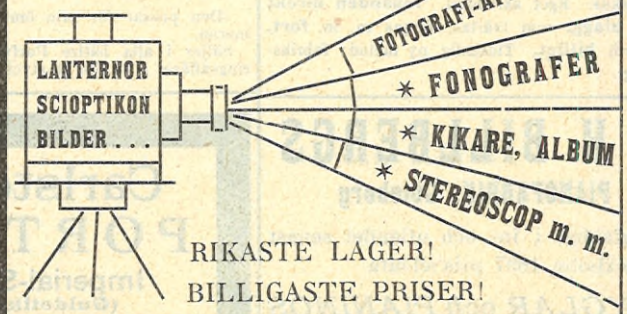

RIKASTE LAGER!
BILLIGASTE PRISER!

FOTOGRAFISKT MAGASIN

J. G. MALMSJÖ.

Kongl. Hofleverantör.

Pianofabrik. **GÖTEBORG.** *Etablerad 1843.*

21 första pris bland hvilka **Guldmedalj**
Malmö 1896 och Stockholm 1897
"för utmärkta flyglar och pianinos"
ensam bland svenska pianofabriker.

Begagnade instrument tagas i utbyte.

Bekväma afbetalningsvillkor.

Talrika intyg från framstående musici och konstnärer.

Försök

MEYERS AMERICAN PUTZ-CREAM.

Det yppersta putsmedel för *mässing, koppar, bleck, zink* etc. Finnes hos alla välsorterade specerihandlare.
Ensamförsäljare **Henrik Eklund & Son,** *Stockholm.*

Gör endast ett försök!

Sundholm & Ohlsson

— Civilingeniörer —

PATENTBYRÅ

Malmskilnadsgatan 26
STOCKHOLM.

Patent. Varumärken, Mönster & Modeller i Sverige och utlandet.
Öfversättningar i tekn. ämnen.
A. T. 133. Telegr.-adr. »*Sundson*».

BOLINDERS

FOTOGENMOTORER
WEYLANDS PATENT

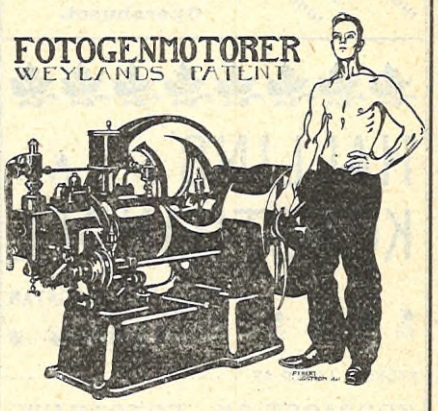

25 Första pris.
Guldmedalj Paris 1900.

J. & C. G. Bolinders
Mek. V.-A.-B.
STOCKHOLM.

ASPINALLS EMALJFÄRG,

som särskildt lämpar sig för målning af alla slags husgerådssaker äfvensom för velocipeder, finnes hos de flesta färghandlare samt i parti och minut hos

ADOLPH LEMONS AKTIEBOLAG.
Mäster-Samuelsgatan 49, f. d. 45

OBS.! Att Aspinalls namn är utsatt å hvarje burk.

En dold fara i månget hem.

Helt säkert vill ingen fördraga arsenikhaltiga filtar i sin bädd, och dock äro numera de flesta filtar betydligt arsenikhaltiga, emedan den ull, som oftast användes till filtar, är i hög grad arsenikhaltig. De hvita filtarne äro fullt så arsenikbemängda som de kulörta. Köpmannen, som försäljer dem, vet det sällan, och försäkrar, att filtarne äro arsenikfria. Man kan aldrig vara trygg, om man ej på filten finner fabrikantens garantistämpel, att varan är arsenikfri.

Så vidt vi veta är **Sahlströmska Fabriken i Jönköping** den enda fabrik som garanterar, att dess filtar (liksom öfriga varor) äro arsenikfria.

Sträng vinter — varm beklädnad

Den, som en gång erfarit behaget af en mot vårt nordiska klimat fullt skyddande beklädnad, undviker helt säkert dräkter, hvilka tillverkats af tyg, som mera passa för sydliga klimat. För våra förhållanden äro **veritabla** svenskullsväfnader ovillkorligen de fördelaktigaste, på samma gång de äro starkast och billigast. Erkändt främste tillverkaren af svenskullstyger — med en 66-årig erfarenhet på detta område — är **Sahlströmska Fabriken i Jönköping,** som gjort denna tillverkning till sin specialitet. Profver och prisuppgifter erhållas på begäran — och tillhandahållas dessutom af fabrikens ombud som finnas på alla större platser öfver hela landet.

Konstnärliga Fotografier i pigment tryck.

Flodin FOTOGRAF

Ny, elegant atelier
BIBLIOTEKSGATAN 6—8.
Rikst-Tel. 58 10. Allm. Tel. 56 24.

Visitkort . . . ?

Bäst och billigast hos

John Fröberg,

FINSPONG.

Illustr. priskurant gratis, ej franko.

Nyttiga julklappar
Stufvar!

Ligner & Åberg
Klädeshandel
7 Vesterlånggatan *7*

ANNA BRÆSES Guldsmedsaffär

Allm. Tel. 162 19. **7** Slöjdgatan **7** (strax vid Hötorget)
rekommenderar sitt nyinkomna lager af
GULD, SILFVER och NYSILFVER
till moderata priser.
Omförgyllning, omförsilfring o. reparationer verkställas med noggrannhet. ✣ **Polér-Pulver.**

FÖR JULEN.

Duktyger, Handdukar, alla slag, **Théservietter, Thégarnityr, Paradhanddukar, Näsdukar** i Siden, Linne och Bomull. **Kulörta Borddukar** i Plych, Bomull och Linne. **Resfiltar, Sängfiltar, Schalar** m. m.

Goda varor. *Billiga priser.*

Allm. tel. 65 09. CARL O. BOIJE. *Rikstel. 49 74.*
47 Drottninggatan 47.

Prisbelönt senast vid Verldsutställningen i Paris.

Prisbelönt senast vid Verldsutställningen i Paris.

Skinnvästar, passande julklapp, kronor 8.

Västarne äro gjorda af mjukt sämskadt Skinn, försedt med en massa små hål, tillåtande nödvändig luftväxling
Västarne äro så tunna, att de utan att genera bäras under en vanlig väst.
Västarne äro oumbärliga för Damer och Herrar som äro utsatta för drag och köld.
Västarne äro ovanligt varma och behagliga att använda.

Vid rekvisition torde mått om lifvet uppgifvas. Återförsäljare rabatt. Frimärken mottagas som likvid.

JOHN SILVANDER,
STOCKHOLM, Operaterrassen.

Våra gossars fröjd!
Våra flickors gamman!

KAMRATEN, illustrerad tidning för Sveriges ungdom, utgifves äfven år 1901 från Stockholm af Frithiof Hellberg och Johan Nordling och kostar för helt år endast 3 kronor. En varm fosterlandskärlek, en sund ungdomsglädje — se där dess program! En bättre kamrat kan ingen fader eller moder gifva sin ungdom i hemmet. Prenumerera på prof för det nya året.

Bodafors Ekmöbler

rekommenderas för höstsäsongen!

Torrt trä, skarpt arbete och rikhaltigt lager i äldre och nyare stilarter.

Ferm expedition och billiga priser.

Hela möblemanger från Kr. 200:—.

Rekvirera priskuranter från våra återförsäljare eller från

BODAFORS, Sandsjö.
Silfvermedalj i Paris 1900.

C. J. Johansson

Musikinstrumenthandel
22 Österlånggatan 22
STOCKHOLM

Rekommenderar ett utsökt lager af alla sorters Musikinstrument.
Särskildt framhålles: Mandoliner, finfina, till alla priser. **Guitarrer,** väl justerade till ytterst låga priser. Zymphonier, Speldosor och öfriga instrument enligt **rikt illustrerad priskurant,** som erhålles **gratis** och **franko.**

Seklets mest beundrade och omtyckta symaskin är

NORNAN,

tillverkad för alla slags sömnader.

Lättgående, syr väl, hållbar, prydlig och otroligt lättskött. Undervisning i brodering och konstsömnad lämnas.

Nornans Symaskins-Verkstad
Birgerjarlsgatan 6, STOCKHOLM.

Lundby Skönfärgeri och Kem. Tvättanstalt,

GÖTEBORG,

behandlar allt till Herr-, Dam- och Barn-garderoben hörande. Herrkostymer lagas m. m. om så önskas. Eget skrädderi. **Insänden direkt edra plagg,** som tvättas, färgas m. m. **fort, väl** och **billigt.** Tidsenlig ny metod; fabriksmessigt.

Aldrig

har en tvålsort så snabbt funnit väg till den finare toiletten, som

M. Zadigs patenterade neutrala

Grädd-Tvål.

»Den passar för min ömtåliga hy», säga damerna.

Säljes i alla bättre Parfym- och Herrekiperingsaffärer à 75 öre pr styck.

Värdefull **"Kwairo"** **Nyhet!**

Japansk värmeapparat för botande af reumatiska smärtor, bronchitis, heshet och i allmänhet sjukdomar uppkomna genom förkylning.

Apparaten är äfven ett synnerligen godt medel att uppvärma späda barns bäddar och att vid resor hålla händer och fötter varma.

Fin-fina intyg om dess utmärkta egenskaper presteras på begäran.

Pris för apparat Kr. 4: —; 10 st. tillhörande kolcylindrar Kr. 1: —.

Expedieras mot postförskott af

MAGN. W. NILSSON.
Badstugatan 37, Stockholm S.

AZYMOL

det bästa för munnens och hudens vård.

C. H. BILLBERGS

PIANOFABRIK, Göteborg

mångfaldigt i in- och utlandet senast i Stockholm 1897 prisbelönta

FLYGLAR och PIANINOS

Filial i *Stockholm*
Biblioteksgatan 12.

Carlstens PORTER

Imperial-Stout
(Guldetikett)
rekommenderas

---

språng, skrek i örat på dem och sträckte sitt leende och raggiga hufvud öfver deras axel och sin lediga hand framför dem.

Fick han en soldo, var han lycklig för den dagen, köpte fikon, åt dem smackande och var ytterligt förvånad, när de togo slut. Men ibland, jag förstår ännu icke riktigt hur, kunde han samla sig till vidtomfattande företag, lägga soldo till soldo, skramlande dem allt emellanåt och efter flere försök hos handlanden och fortsatt samlande nå till inköp af en högröd halsduk.

Han var nu några dagar stolt som en påfågel med sidenet om sin bara hals och tog sig underligare ut än någonsin, ty genom denna tillsats gjorde han ett intryck af nakenhet. Byxorna och skjortan, hvaraf hans klädsel för öfrigt bestod, hade af ålder och smuts och sol fått en färg liknande de bruna getternas fäll och tycktes ha vuxit fast med hans djurlika kropp. Men helt snart försvann halsduken, antagligen utan att han själf visste hur, föll och glömdes bort som de röda blommorna på kaktushäcken, och Teddè var sig själf igen, omedveten, badande sin oförargliga nakenhet i solvärmen.

Ofta fick han heller ingen soldo, i synnerhet om den antastade aldrig hade sett honom förr och därför icke hann samla sina tankar för öfverraskning.

Så skedde min egen bekantskap med honom.

Jag gick och tänkte, troligen på ingenting, som man får den lyckliga gåfvan där nere, då Teddè fick spaning på min rutiga kostym. sprang fatt mig och tjöt ett: heuuhh! alldeles inne i örat på mig, När jag vände mig, hade jag hans tjocka, klöflika hand mot bröstet och tätt vid mitt ansikte hans håriga och skelande fysionomi med ett obeskrifligt uttryck af glad förväntan. Det gör mig ännu ondt, att jag var för trög att fatta situationen och beredde honom en bitter sorg. Min min måtte ha blifvit ovanligt sträng och tillrättavisande, ty jag har aldrig någonsin ingjutit så mycken respekt. Hans glädje sjönk, som om den fått ett styng, hans stora mun darrade nästan i gråt, och han stannade försagd och förstelnad under, jag vet icke hvad för dunkel känsla af sin skamfulla underlägsenhet, af sin jagade djurnatur i motsats till obegripliga människors värld. Men som jag icke kände honom, gick jag vidare. Ett stycke därifrån gick jag förbi det ena af stadens vattningsställen. Det var en mur med en liten plats framför, fylld af väntande flickor och gossar och små vackra åsnor, midt på muren en mask, huggen i sten, troligen en förgrofvad kopia af ett medusahufvud från den antika tiden, i dess mun ett rör med den glittrande strålen som rann ned i en kruka under sakta joller och blott då och då för en stor luftbubbla sände några lysande stänk i den våta hon under järngallret. På marken fullt af tomma kärl, öfver det hela brinnande sol, skratt och prat, som tycktes lösryckta rader af sånger. En åsna, hvars sänkta öron fingo en gyllene rand af ljus, stod och sög i sig vattnet ur stenkaret; en flicka, som fått sin amfora fylld, hade lyft den upp på sin runda hjässas blåsvarta flätor och trefvade med den halfsänkta armen i luften under rörelsen att finna balans. Det var mycket vackert, och jag glömde alldeles bort Teddè, som surmulen bar sin kagge bakom mig, medan jag med saktad gång gick vidare för att icke störa scenens omedelbarhet.

Några steg därifrån hörde jag ett förfärligt oväsen.

Det var Teddè, som hunnit fram. Någon hade på skämt förehållit honom, att hans kagge var för stor och föreslagit ändring till hans nackdel af de troligen uråldriga regler, som bestämde om turen för vattenhämtningen. Teddè var efter mötet med mig icke stämd för godlynthet, och hans sårade rättskänsla gaf sig luft i skrik och gråt, som kunde ha hörts till Monte Venere. När jag vände mig om, hade han kastat kaggen och med sina starka armar höll han en stor, kantig sten öfver hufvudet på sig och rusade af och an, hotande att krossa de flyende pojkarna, allt under det vildaste och mest oartikulerade gråt och tjut. Jag blef helt rädd, att där skulle bli dråp af, ursprungligen genom min skuld, men församlingens muntra och klingande skratt, där de yrde som kycklingar omkring honom, lät mig förstå, att företeelsen måtte ha varit rätt vanlig.

Han såg dock onekligen hemsk ut!

Med sin stora, ludna och vilda kropp bland dessa små människor och djur, sitt sällsamma vrålande och sina ögon, som sutto så nära hvarandra, att de nästan öfvergingo i ett, påminte han om cyklopen, som slungar klippan efter Odysseus. Var han icke något sådant? Räknade han icke äfven Polyfem bland sina stamfäder?

Ack, det var ingen farlig cyklop! I hans dunkla hjärna dröjde ännu minnet af den siste baron Corvaja med sin polismyndighet. Han kastade med varsamt raseri ned sitt klippblock, så att det icke skulle slå sönder någon kruka, satte sig på sin kagge och väntade sin tur under gråt som blef allt stillsammare, men ändå skulle ha räckt godt för en vanlig man.

Det var en gifven sak, att jag efter detta alltid gaf Teddè sin soldo och till och med ibland gick fatt honom för att lämna den. Det sista berörde honom dock pinsamt genom sin obegriplighet, ehuru han tog slanten kvickt och med ett kast i hela kroppen, likt en hund, som fångar en sockerbit. Jag blef på det viset nära nog bekant med honom, ehuru han aldrig försökte säga någonting, icke ens tack, utan blef skyggare än annars, så snart han fått något och tycktes rädd, att man skulle ta det tillbaka.

Hans dag gick ungefär så, som jag redan gett en föreställning om. Jag är öfvertygad om, att han aldrig åt vid ett bord, troligen ej ens sittande, att han knappast smakat kött, och hvar han tillbragte natten, om inne eller ute, var mig omöjligt att upptäcka, ty med dagsljuset försvann han och dök först upp på morgonen, då alla mandelknäckerskor i den lilla staden i gryningen fyllde luften med sina små hammares tick, tack.

När det blef för svårt med väntetimmarna och skämtet vid det lilla Medusahufvudet, gick han längre väg till den andra brunnen, en liten sjöjungfru af sten som solade sin fiskstjärt öfver en rund bassin på stadens största torg, och fick det likadant där. Öfverallt voro gossarne lika spefulla och kvicka och flickorna lika söta och skrattlystna. Jag tror icke någon ens förbarmade sig att stryka ett tag öfver Teddès lurfviga nacke, och var han kär ibland, ifall det ordet kan användas på hans mer än primitiva natur, fick det nog aldrig heller bringa någon ljusning i hans trånga och skumma hufvud Det var ju också, sedan gammalt, nymfernas sätt att behandla satyrer med grymt koketteri, och detta stackars förfallna exemplar fann mindre än någon tillfälle att ta hämnd, ifall det någonsin föll honom in.

Så trälade han likt Caliban i en värld, som andra väsen tagit med listens och styrkans rätt, och hade för sin möda icke stort mer än tillåtelsen att vara till. Måhända tyckte han det vara nog, när han nådde till en glimt af något liknande reflexion, i en trefvande känsla af jämförelse mellan det jag, som var hans, och alla andra. Åtminstone föreföll han nöjd och lycklig, blott han icke fick bära för tungt, ty ehuru han var stark som två, var han lat och hatade möda så omedelbart som någon, men gick tåligt i skacklorna, när han väl kommit i dem.

Ibland blef dock Teddès tillvaro honom för tung och förnedrad, och han gjorde revolt på ett sätt, som mer än något annat för mig bestyrkte antagandet, att han verkligen var en satyr, en varelse af annan ras, och icke hvad han hölls för af dem som sett honom växa upp, en stackars idiot, en ofullgången individ af människors släkte.

Det kom på honom oftast vår eller höst och berodde väl närmast på fåglarna. Han kunde då se svanorna och gässen på väg till eller från det stora Lentini-träsket i långa vinklade linier mot himlen, än utbredda så att de hvita kropparna drefvo fram som böljskum för vinden, än sammandragna till fylking, plöjande undan det blå i så mäktig flykt, att vingslagen hördes, och sändande sitt skrik dit ned i metalliska läten. Eller också kommo falkar och hökar närmare än annars och stego upp och ned i skruflinier om de nakna klipporna, ständigt två och två, liksom bundna vid och lyftande hvarann med osynliga trådar. Hvem vet, hvad dessa syner, inristade skarpare än allt annat, som de tycktes, i himlens underbara och flammande blå, hvem vet, hvad minnen och hvad åtrå de kunde väcka? Måhända gjorde äfven sciroccon sitt till med sin hetta eller andra tillfälliga anledningar, kanske någon mer än vanligt hjärtlös och hånande nymf vid brunnen, eller för mycket mursten.

Hvad det nu kom sig af, så kunde Teddè dessa dagar uppenbara sig vid köksdörren, mörkare än eljes, vildt skelande, brummande och trummande med knogarna på sin träkagges botten, hvarefter han slängde denna in öfver golfvet och sprang till närmaste stadsport och vidare ut igenom den — ingen visste hvart. Han blef borta hela dagen, och först följande morgon syntes han igen, mycket ödmjuk och nedslagen, tacksam för hvar bit mat och med synbar trygghet kännande människor omkring sig. Den stackars varelsen var mörkrädd, och det behöfdes bara en natt i ensamheten med sin skrämsel för att tämja honom från revolten, men minnet gick fort nog öfver, och efter ett par veckor kunde han göra likadant igen.

Han gjorde det, medan jag var där, på tidiga hösten, då Orion stod lågt på himlen, och brunnarnas vattenstrålar lyste mera af guld än silfver i det varma månskenet. Jag råkade äfven bli vittne till hans flykt.

Jag var ute på en lång morgonvandring, då jag fick se honom komma från stadsporten, hoppande som en bock i stigarnas trappor och icke nöjd därmed, klängande upp på vinbergens branter vid sidan eller dykande djupt ner i de sinande bäckarnas dalar och prasslande i poppelsnåren på bottnen. Han hade ryckt till sig i förbifarten en kvist af ett nespoliträd med rönnbärslika klasar af små lysande röda äpplen och åt dem under språnget, direkt från det gröna, som ett bortskrämdt djur skulle ha gjort.

Det föreföll mig, att han letade efter något — var det skogar, som lagts i aska för tusen år sedan, var det floder, som krympt till bäckar och bäckar, som torkat likt gråt, var det klyftors ekon, som blifvit skarpt och tunt i tonen nu af de nakna väggarna, eller hvita, snabba kvinnokroppar, som ingenstans hade att gömma sig mer?

Han såg mig icke; han lyfte blott då och då hufvudet, liksom vädrande, stenar lossnade under hans fötter och rullade utför branterna, han tog höga hopp och tycktes njuta däraf som af dans — nexpolifrukten lyste muntert vid hans tofviga nacke, och så var han skymd genom vägens krökning.

Den gick utmed vattenledningen, en trång tunnel, murad af oregelbunden sten, som kröp in i jorden och dök fram igen, när man trodde den förlorad. Troligen härstammade den ända från grekernas tid och hade lappats och förstörts och lappats igen genom alla tidernas växlingar. Där var icke mycket vatten i den nu på hösten, men man hörde det ändå risla och klinga som en svag musik därinne, och satte man sig ned bredvid den, växte ljudet och man tyckte sig höra skrattet vid brunnsplatsen, där ådern sprang i dagen, och annat hviskande skratt från långt, långt tillbaka i tiden.

Här och där i klippväggen ofvanför stod ett antikt grafkapell kvar, med bresch i muren och columbariet tomt på sina askurnor.

Jag gick långt mellan kullarna och bergen, som stundom öppnade utsikter ända mot hafvet; vägen steg ständigt, och likaså vattenledningen vid sidan, som i dalgångarna gjorde stora krokar för att komma öfver dem högre upp. Teddè såg jag icke en skymt af på hela tiden.

Till slut, när jag ämnade sätta mig att hvila, innan jag vände om, hörde jag honom. Det var hans oartikulerade skrik, men det lät icke så hjälplöst som annars, icke så fult heller, det liknade till och med en ansats till sång, men en underlig, brummande, mumlande sådan. När jag såg mig kring, fann jag att bergväggen öppnade sig till en grotta, jag smög mig dit på en omväg ofvan ifrån och lutade mig öfver kanten.

Där låg han, just lagom långt inne för att känna sig trygg för blickar, men midt i solskenet, som förgyllde hans sällsamma figur, med ögonen halfslutna, drömmande högt.

Grottan var icke stor, den hade urhålkats i den mjuka stenen af en källåder, som sprang fram längst inne, och jag upptäckte nu, att det var här vattenledningen hade sin början. Man hade satt en stenho under strålens fall och ledde den så in i tunneln; det stänkte rundt ikring af bristande bubblor till en stoftlik dunst, som af solglansens återsken från de fuktiga väggarna färgades i svaga, regnbågsbrokiga eller pärlemoraktiga reflexer. Det stod som ett skimmer bakom Teddè, och han var knappast ful, där han låg. Små gröna ödlor i solbaddet kikade fram på honom, färdiga att springa in i sina gömslen, men utan någon stor oro, det kunde man se af att hjärtats slag blott svagt häfde deras små bröst. Vattnets plask blandade sig och rann in i hans sång — den kunde nästan kallas så, den kom dof och vild och dunkel som ur grottväggen själf eller ur djup af tid och skugga, äldre än själfva stenen.

(Illustratör: VICTOR ANDRÉN.)

Hvad drömde han om? Jag skulle ha velat ge mycket för att förstå hans språk. Var det en klagan öfver hans hvardagslif, helt vilset i en värld, af hvilken han icke förstod mera än arbetsdjuret af sin, solljusets värme och skuggans svalka, arbetets möda och hvilans sömn med dunkla drömmar?

Nej, helt visst icke! Där var glädje, om också otymplig och ovan sådan i hans röst, där var till och med ett slags harmoni. Allt det nya hade Teddè glömt, som om det aldrig funnits. Han var långt tillbaka i tiden, han var en satyr, och hans dröm sökte mot minnen på omedvetna vägar till en annan tillvaro och en annan jord.

Jag tror, att hvad han mumlade om, och hvad hans skygga ögon sågo mot solglansen i fransarna var ungefär detta:

Han låg i gräset, kittlad af värmen, som halft väckte honom och halft söfde honom igen. En arm hade han i ovisshet sträckt ut mot skuggan under en buske, men gitte ej flytta sig dit. Hans nakna torso nästan brann i ljuset, och musklerna rörde sig då och då under huden i en nervös sprittning som kattornas tassar.

Hvad var mest värdt att ägna dagens gåfva till? Att ligga i strandliniens ljumma vatten, ett stycke ifrån där bäcken kylde det, och känna vågorna välta sig, att hoppa på klippornas timjamstufvor, som, brutna af foten, sända kryddhet doft ända mot hufvudet, att trycka en sval drufklase, hämtad från täta löf, mot munnen, så saften slog som regn mot gommen och blänkte på kind och hals? Eller skogen med lugn grönska och nymfer, som blifvit hvithyllta i skuggan, lysande och flyende mot det gröna?

Så lät han tanken vandra mot allt det lockande, men ingen bild lockade mest. Och kroppen sjönk tillbaka i allt dåsigare hvila på det redan nedtyngda gräset, och ögat kände knappt det gula ljuset mer, och hvar syn, som smekte, blef ännu i sömnen till ett löje, lekande kring hans stora mun.

Och han var för lycklig att gitta någonting.

Antingen jag tydde hans dröm rätt eller icke, säkert är, att han somnade, och ödlorna vågade sig längre fram och till och med hoppade öfver hans klumpiga fötter, och vattnet plaskade och sjöng ännu friare och muntrare och yngre, än jag hört det nyss i akvedukten.

Och det var nästan med vördnad för Teddès sömn och drömmar, som jag smög mig därifrån.

Men morgonen därpå, då natten fångat honom i hans gömställe och satt skräck i hans blod, då var Teddè tam igen och kände sin hjälplösa ensamhet och var icke satyr längre i en ny värld, men bar sin vattenkagge med tålamod och allt hån därtill och tiggde en soldo af mig, den jag nästan skämdes att ge honom.

PER HALLSTRÖM.

SORGEN, SOM ICKE VARADE LÄNGRE ÄN NED FÖR TRAPPORNA.

SKISS AF *ANNA WAHLENBERG.*

KLOCKAN ÅTTA SKULLE frukosten som vanligt vara i ordning, och medan han klädde sig, hörde han, hur hans gamla mor gick och stökade i rummet bredvid.

Kopparna ställdes på faten, teskedarna slamrade mot porslinet, det färska brödet, som hon varit efter i magasinet, rasslade ur påsen ned på skärbrädan, och så blef det tyst några ögonblick. Men därpå hördes hennes steg igen, litet tyngre än förut. Dörren fick en knuff af bördan, hon bar. Så gnällde kakelugnsluckorna, när de skötos upp. Vedträden klapprade mot hvarann. Näfvern fräste, när den refs af barken, och smattrade, när den tändes på. Och snart sprakade brasan helt muntert och ljudeligt.

Hon ville göra allting själf, hans gamla mor. Det blef så dyrt att ha jungfru, sade hon, och när hon bara fick hjälp af portvaktsfrun ett par timmar på dagen, så redde hon sig utmärkt. Hvad hennes son kunde spara på sin lilla bokhållarlön i manufakturhandeln var nog godt att ha gömdt till de onda dagarna.

När bokhållar Björkman denna morgon steg ut i det yttre rummet just som dalkarlsuret slog sina åtta slag, satte hon punktligt den doftande kaffepannan på bordet och nickade åt honom, medan hon sträckte sig efter hans kopp.

Men under det hon slog i den rykande drycken, satt han och betraktade henne. Var hon inte blekare än vanligt? Rörde hon

sig inte med mera besvär, och såg hon inte trött och litet nedstämd ut?

Stackars den lilla gumman! Hon hade icke haft för trefligt nu en lång tid. Stök till julen, gikt i den gamla kroppen, och så ensamheten hela de långa dagarna. Han hade varit så upptagen i öfver en månad med att lära upp den nya, dumma expediten, som kommit i stället för en annan, som flyttat, att han icke kunnat vara hemma en enda kväll. Inte ens söndagarna hade de haft i fred nu i juletid, då man måste skylta och revidera och delvis hålla öppet då med. Och så hade han ju hvar ledig stund varit och sett till Hellström, hans gode vän och kamrat från förra platsen. Denne låg så godt som för döden och var så tacksam, när man kom.

En tanke föll honom in. Den lilla morsgumman behöfde allt någon uppmuntran. Om de skulle gå på teatern i kväll? Teatern var det roligaste hon visste i detta lifvet. Och principalen stod nog i butiken den sista timmen, om han bad att få gå ifrån.

Då han kom fram med förslaget, sken hon först upp, så att det riktigt strålade om henne, och sedan gjorde hon naturligtvis en massa oresonliga invändningar. Det hörde nu till hennes idéer att aldrig njuta ett nöje, utan att bli tvingad till det.

Och tvingad blef hon också nu. Det hjälpte inte, att hon spjärnade emot. Och när hennes son gått, stod hon där med pengarna i handen och tänkte på, hur tidigt hon skulle behöfva gifva sig af för att komma först i köen vid biljettluckan och få de två första platserna på andra radens sida och närmast scenen, för där såg man lika bra som nere på parkett. Och när hon dukade af, var hon så nervös af förtjusning och förväntan, att hon satte smörassietten i skänken och brödkorgen i skafferiet.

Men under tiden gick Björkman i butiken och mätte tyg, vägde garn och skrupensade upp den nye expediten som alla andra dagar. Folk kom och gick, och telefonen ringde oupphörligt. Men ett af dessa telefonbud var icke likt de andra. Han darrade på handen, då han hängde upp luren, och hörde icke med detsamma hvad kunderna begärde.

Han hade fått veta, att Hellström var död.

Nu på morgonen hade han dött, efter att ha legat till sängs öfver en månad och icke tyckts egentligen sämre den sista veckan. Björkman hade varit hos honom dagen förut, och då hade han halfsuttit mot kuddarna, pratat rätt obehindradt och till sin hustrus stora belåtenhet druckit en hel kopp buljong, hvilken han prisat i starka ordalag, som det bästa han fått på länge. Björkman måste smaka på den, han med, för den var verkligen god. Det fanns ingen, som kunde koka buljong som hans hustru.

Och nu var han död!

Så fort middagstimmen kom, skyndade Björkman till sin döde vän. De hade alltid trifts tillsammans, och han var ju också en vän till hans hustru, fastän familjerna knappast hade umgåtts. Men de båda herrarne hade ofta varit hos hvarann, och sedan Hellström blef sjuk, hade Björkman varit som en hjälp och en tröst för både honom och hans närmaste. Han hade arrangerat affärerna så godt han kunnat, uträttat ärenden och haft med sig små läckerheter åt den sjuke och snask åt barnen, den tioårige gossen och den långa femtonåriga flickan, Elin, med de stora, blanka ögonen.

Däruppe hos den döde var det underligt tyst och stilla. Intet spring och inga bestyr som förut. Han fördes fram för att betrakta det vaxgula ansiktet på kudden. Och när de stodo där tätt intill hvarann, vännen, hustrun och den lilla dottern, brusto de i gråt på en gång alla tre.

Det tycktes Björkman, som om ett löfte gafs och togs emellan honom och den stela, bleka mannen med de slutna ögonen. Den döde bad den lefvande, att denne skulle taga en smula hand om hans kära och hjälpa dem med råd och dåd. Och det svarade den lefvande ja till, heligt och högtidligt, fastän ingen hörde det.

Men ändå var det, som om de båda andra förnummit det. Hustrun såg på honom genom tårarna.

»Han hälsade... Han bad mig tacka herr Björkman för allt,» sade hon.

Och Elin lyfte mot honom de stora ögonen, som alltid fäste sig så länge på folk. Hon sade ingenting, men plötsligt sänkte hon hufvudet och brast i snyftningar emot hans rockärm.

Han var en af dem. De hade sorg tillsammans.

Modern hade väntat länge med middagen, då han slutligen kom hem, och hennes otåliga frågor började med detsamma han stod på tamburmattan. Men hon tystnade strax vid åsynen af hans allvarsamma min.

»Herre Gud, är det något ledsamt?» utbrast hon.

»Hellström är död.»

»Död! — Det var förskräckligt! Och det just i dag... Ja, jag menar... det gick så hastigt.

Han hade emellertid strax förstått, hvad hon menat.

Tidig som alltid, var den lilla gumman redan till hälften färdigpyntad för aftonens nöje. Det gråa håret låg väl slätadt och kammadt. Hårklädseln med de gredelina banden var påfästad medels de stora granatnålarna. Och genom den öppna dörren till hennes rum såg man den bruna halfsidenklädningen ligga utbredd på sängen, under det handskarna, noga utpinnade, sträckte fingrarna ifrån sig på byrån.

Hvad skulle han göra? När hon själf föreslog, att de skulle försöka få lämna igen biljetterna i luckan, tittade missräkningen fram genom alla tinningens rynkor, och så var det han själf, som fick lof att yrka på, att de skulle gå. Hellström blef ju icke lefvande igen genom att de sutto hemma och tänkte på honom, och att han skulle dö endera dagen, det visste man ju i morse lika väl som nu. Hvarför skulle man då inte kunna gå till sitt nöje lika väl, när han var död, som när han var döende?

Och fastän han hade någon svårighet att öfvertyga sig själf med sina skäl, gick det mycket lätt med modern.

Hon gaf sig efter en kort strid, företagen för anständighetens och ordningens skull. Det blef beramadt, att hon skulle hämta honom i butiken. Och på kvällen strax efter sju steg hon också ditin och hjälpte honom i bodkammaren med att byta rock och sätta på den nya halsduken.

Så voro de då färdiga och styrde ut på gatan, veko om hörnet och gingo ett kvarter framåt, där de lyckligt och väl träffade på den spårvagn, som skulle föra dem vidare mot målet.

De hade likväl icke åkt långt, förrän vagnen åter stannade och en ny passagerare steg in. Det var en flicka i halfkort klädning, och Björkman fick ett obehagligt sting i bröstet, då han såg henne. Det var Elin.

(Forts. å sid. 30).

IDUN-VALS

ELLEN SANDELS.

Introduktion. *Andante.*

Piano.

p Julklockor.

mf

dim. *pp* *morendo*

Vals.

p *p*

mfr *cresc.* *fr*

p *mfr* *fr* *p*

fr *p* *mfr* I. *fr* II. *fr*

fr *mfr*

I. II.

fr *p* *fr* *p*

fr *p* *fr* *p*

fr *p*

I. II.

Coda.

mfr *fr*

p *pp* *p* *p*

mfr *cresc.*

fr *p*

pp *morendo* *Ped.* ✻

Öfver hennes sorgsna ansikte gick en ljusning, då hon kände igen honom, och hon kom genast fram och talade om, att hon skulle till en sömmerska på Söder, som sydde så billigt och nu skulle hjälpa henne och hennes mor med de svarta klädningarna. Därpå neg hon för gamla fru Björkman och gick och satte sig midt emot ty det fanns ingen plats för henne i närheten.

Björkman skrufvade sig oroligt på sätet, där han satt. Än tittade han ut genom fönstret, än bort mot främre perrongen och än bort mot den bakre. Men att se rätt fram undvek han sorgfälligt. Han var skygg för de stora ögonen midt emot, som så ihärdigt sögo sig fast vid människor. Och allt oroligare blef han, ty då han i alla fall icke kunde undgå att möta dem ibland, så tyckte han, att de helt och hållet ändrade uttryck.

»Mamma,» sade han, i det han lutade sig fram mot sin mor, »jag tror det är bäst att vi inte åka ända fram till teatern. Elin behöfver ju inte precis veta att vi ska dit.»

Modern nickade. »Ja, ja, vi kan ju stiga af när som helst.»

Hon svepte noga igen den långa kappan om sin uppskörtade klädning, som kylsade ut så förargligt rund och vid. Och gång på gång tittade hon ner för att öfvertyga sig om, att ingen flik af den hvita stärkkjolen syntes, ty kappan ville så gärna slå upp. Men värst var det med den stora hvita elfenbenskikaren, som hon inte kunnat få ner i fickan utan måste hålla i handen.

Gud vet, om den inte skymtat fram då och då, när hon skulle se efter, om underkjolen var riktigt täckt? Den lyste så ljus, och hon visste nog själf, att hon var något fumlig af sig. I hvilken grad hade hon dock ingen aning om, den lilla frun. Hon hoppades, att hon på det hela taget lyckats ganska bra med sina knep. Och då de reste sig vid Norrmalmstorg, nickade hon hjärtligt och oskyldigt åt flickan midt emot.

»Adjö, lilla Elin», sade hon, »här få vi lof att gå af. Vi ska in i en butik därborta.»

Och hon pekade på måfå någonstans ut i universum.

Elin steg upp och stöpte ljus på ett mycket vördnadsfullt sätt, och då de båda afstigande hunnit ner på gatan, anförtrodde den gamla frun sin son, att hon var alldeles säker på, att flickan ingenting märkt.

Men Björkman svarade fåordigt. Han var icke fullt så säker, han, och hela kvällen skymdes företeelserna på scenen för hans blick af två ansikten, det ena stelt och vaxgult med slutna ögonlock, det andra öfvergjutet af lifvets färger och upplyst af ett par stora, öppna ögon, som aldrig släppte honom. —

Dagen därpå telefonerade han till Hellströms för att höra, om han kunde vara dem till någon hjälp, men det svarades, att den aflidnes forne principal bekostade hela begrafningen, så att det icke egentligen var något vidare att beställa. Och Björkman var ganska nöjd åt det beskedet. Det var honom emot att gå dit upp. Inte nu kunde han göra det. Det föreföll honom, som om något kommit emellan honom och dem däruppe.

Men till begrafningsdagen skickade han upp en stor, präktig krans, långt dyrbarare än han först tänkt bestå. Och vid utsatt tid begaf han sig själf till sorgehuset, för att tillsammans med de andra fåtaliga vännerna följa den döde till grafven.

Så fort han steg öfver tröskeln, förnam han likväl ännu tydligare tillvaron af detta något, som trängt sig mellan honom och dem därinne. Det kändes, som om han gjort dem något ondt, och luften var tung och främmande.

Då änkan hälsade på honom, förundrade det honom icke, att hennes hand var slapp och att hennes blick undvek honom. Och att barnen höllo sig på afstånd ifrån honom, var heller icke oväntadt. Men det gaf honom sting på sting och sår, som blödde.

Förra gången han gick här, hade han varit en af dem. De hade haft sin sorg tillsammans. Men nu hade de andra upptäckt, att de misstagit sig på honom. Hans sorg räckte inte längre än ned för trapporna, och en sådan sorg ville de icke ha någonting att göra med.

Hvart han kom, blef det tomt omkring honom. Han hörde icke hit. Och när han begaf sig in till den döde, syntes det honom, som om denne slutit sina stela läppar ännu fastare tillsammans för att beteckna, att han icke hade något mer att säga honom.

På ett par stolar låg kistlocket, och de få kransarna voro redan påspikade. Han betraktade dem från alla sidor, men ingenstädes kunde han upptäcka sin krans. Hade den då icke ens fått vara med?

Jo, där var den allra längst nere vid fötterna och nästan skyld af de andra, ty hur få och tarfliga dessa än voro, hade man dock förstått att arrangera det så, att deras enkla blommor och löf täckte de präktiga palmbladen, som icke ansågos ha någon sann känsla att bära fram.

Som han stod där försjunken i betraktelser, märkte han, att någon fanns i närheten, och då han såg upp, fick han se Elin stående vid faderns hufvudgärd, men med ögonen fästade på familjens forne vän. Det var något underligt med den flickan. Hennes blickar voro icke hvassa. Men de gingo i alla fall djupare än sylar och borrar.

»Var det roligt på teatern i fredags?» frågade hon.

Och hon log icke. Fastän ungdomen är hänsynslös, förstår den sig icke riktigt på att begagna ironien.

Han mötte hennes ögon men kunde icke svara.

»Samma dag pappa dog,» tillade hon liksom för att hjälpa upp hans minne.

Men icke heller nu kunde han svara. Om han försökt att förklara sig, skulle det endast blifvit platt och osammanhängande och icke förbättrat saken det minsta, det visste han mer än väl. Han var inte den, som begrep att lägga sina ord väl.

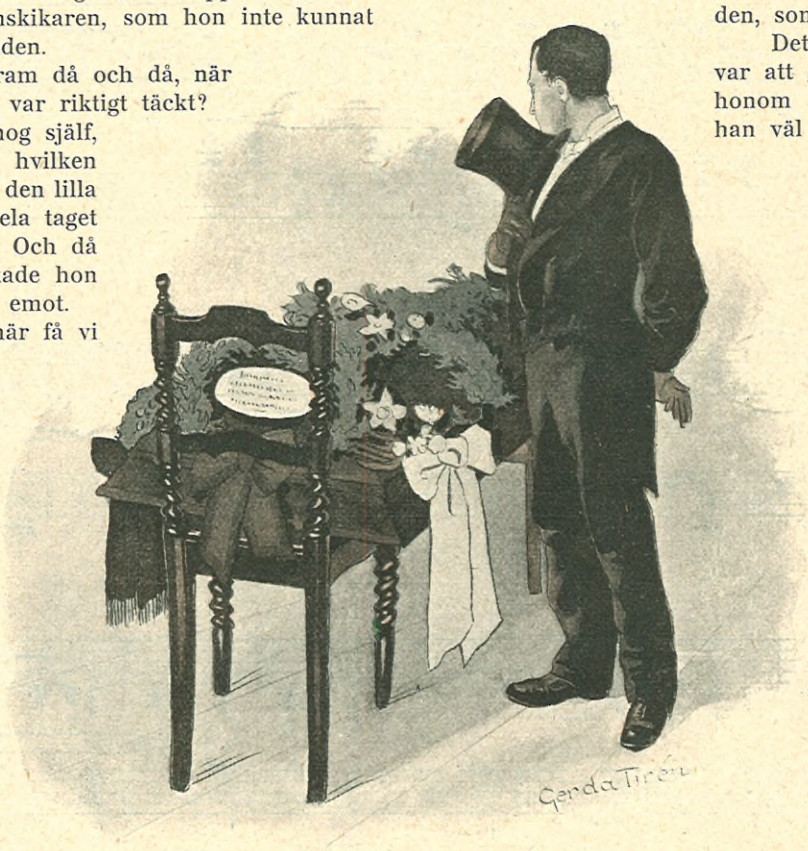

Det enda, han kunde finna på att göra, var att gå fram till den döde och sakta klappa honom på handen till afsked. Nog kunde han väl ändå skåda ner från sin höjd och skåda in i hans hjärta. Och kanske skulle han då märka, att det icke var så kallt, som man trodde.

Därpå nickade han åt Elin och gick. Alla sade ju honom, att han icke hörde hit. Hvarför skulle han då gå här längre?

En stund dref han omkring på gatorna utan mål och med tankarna kretsande kring flere ting, men mest kring ett särskildt spörsmål: Hur skulle han nu kunna uppfylla sitt löfte till den döde att taga en smula hand om hans kära?

Till sist gick han emellertid in i en pappershandel och bad om papper och kuvert. Men då han fått det begärda, stod han kvar och fingrade och vände på det, så att flickan måste fråga, om han önskade något mera.

»Ja,» sade han, »men jag skall vänta tills vi blifvit ensamma.»

Och då kunderna ändtligen gått, lutade han sig öfver disken och bad henne göra honom en tjänst. Hon skulle efter hans diktamen skrifva en adress, och så också någonting annat.

Flickan smålog och efterkom hans begäran. Snart stod fru Hellströms namn på kuvertet, och hon makade till sig brefpapperet för att äfven fylla detta.

»Skrif,» sade Björkman, strykande sig öfver pannan under en sista fundering, »skrif så här: Från en vän, som ni inte tror är någon vän.»

Småleende och frågande stod flickan, efter att ha fullbordat meningen, och väntade på vidare diktamen. Men han sade endast tack, tryckte något i hennes hand och gick med hvad han köpt.

Hemkommen, förseglade han brefvet, bar det på posten och rekommenderade det. Det var ett ganska dyrbart bref. Det innehöll försakelsen af åtskilliga små nöjen och trefnadsvillkor. Kanske skulle fru Björkman oftare fått njuta af det bästa i lifvet, teaterns vackra gyckelsken, om det icke blifvit afskickadt. Och det var icke det sista. Under tidernas lopp afsändes då och då flere dylika under samma adress och med likartadt innehåll. Men aldrig lyckades mottagarinnan att få tacka för dem.

Hon var nästan viss om, hvem gifvaren var, och gång på gång vände hon sig till sin mans forne vän och kamrat och frågade honom, om han icke kunde lämna henne någon upplysning om saken.

Men Björkman skakade alltid på hufvudet och sade nej. Hur skulle han kunna känna deras vänner? Numera hade de ju ingenting med hvarann att göra.

Han kunde också vara stolt, han, den bortstötte vännen.

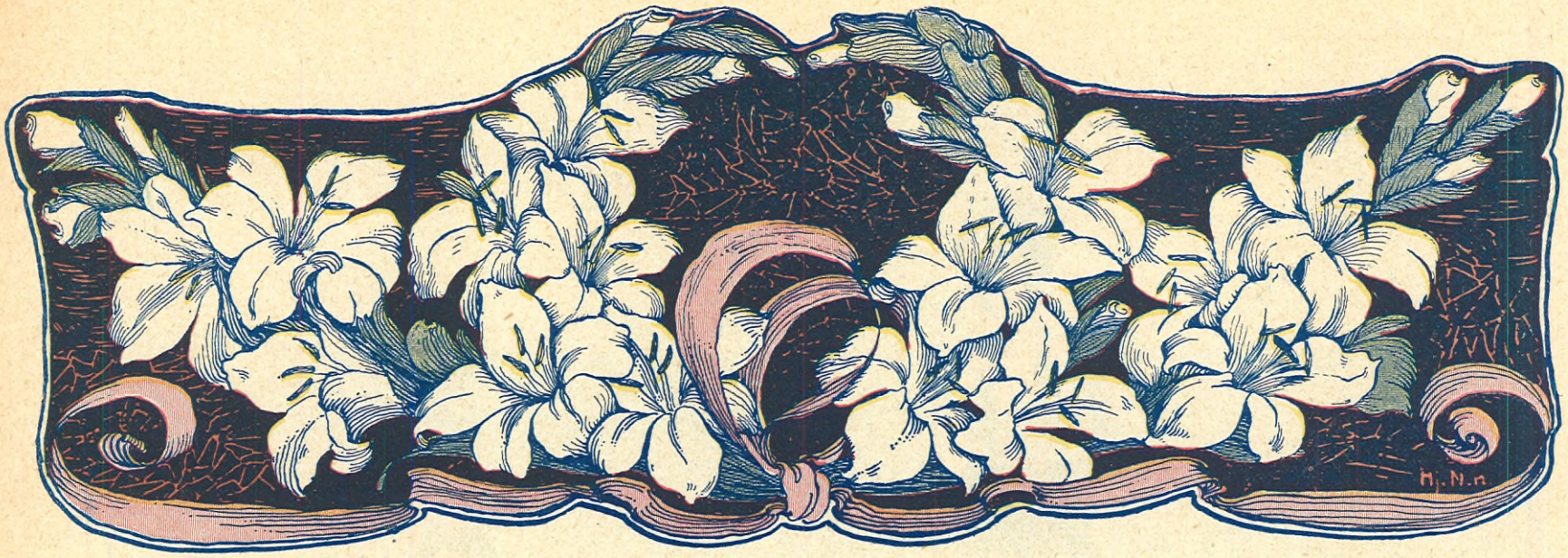

DET HVITA HEMMET.

När dimman lyfter för det svala suset,
som föds på fjället hvarje soluppgång,
då stiger där en hvit fasad mot ljuset,
som liljekalken ur ett rosenfång.

Den hägrar ljuft för vandringsmannens öga
bland gröna bladverk, fjärilar i dans...
Af kostbar prakt ha dessa murar föga,
men desto mera ren är deras glans.

Ty ofvan dem det hvälfver sig en himmel,
så solbelyst och paradisiskt blå;
den spänns ej öfver världens yra vimmel —
två mänskor blott uti dess strålar gå;

två väsen, hvilkas hjärtefibrer knutits
tillsammans till en oupplöslig ked,
två själar, öfver hvilka skimret gjutits
från känslans eld, som aldrig brinner ned.

Som nyväckt vårtids skära morgondager
besmyckar marken med sin mantelflik,
så deras kärlek gör hvar timme fager,
och språkets enkla ord bli ljuf musik.

Hvar arbetsbörda är en lek att bära
för deras händer, som ej skiljas åt.
Att ömt förstå hvarann är deras ära,
och deras ögon veta ej af gråt.

Men vandrarskaran, som från skilda kosor
sig närmar dit, med blicken kall och hård,
och sköflar häckens nyutsprungna rosor
och bryter tystnaden i hägnad gård —

för den det hvita hemmets tinnar höljas
af dimmans dok från furomkransad ås,
och lefnadslyckans fagra syner döljas,
när härjarhänder söka portens lås.

Då finns ej stigen mellan rosensnåren,
men endast stenig mark, där tistlar gro...
Blott I, som älsken, kunnen skönja spåren
och finna vägen till två hjärtans bo!

Blott I, som älsken och som goda ären —
för er ses murarna i solglans stå!
Blott I, som kärlek uti själen bären,
det hvita hemmets tröskel kunnen nå!

ERNST HÖGMAN.

(Illustratör: HJÖRDIS NORDIN.)

LILLE BROR.

SKISS AF *FREDRIK NYCANDER.*

LUFTEN ÄR STICKANDE BLÅ. Den dallrar af sommarhetta. Ser man mot berget, tyckes det lefva, skogen rör sig, som om det blåste. Det klara vattnet gnistrar. Från bryggan ser man botten, där ålen slingrar, krabban kryper och tångskogen skälfver.

På den gula, rundslipade, heta strandhällen sitta bröderna och klä af sig till bad. Två brunhyade, rufsiga torparpojkar i trasiga kläder och barfota.

Blå ögon ha de. Och de skratta.

Ingenting ha de att skratta åt. Hemmet är fattigt. Far har sju munnar att mätta, sin egen inräknad. Far är ett ständigt moln, går i ottan tungt till arbetet, kommer kvälldags mörk tillbaka, säger inte ett ord, utom när han är ond för att maten är usel. Barnen ha skräck för fadern. Men moderns röst älska de.

Systrarna hänga jämt i mammas kjol. Bröderna drifva för sig själfva, äro allt för hvarandra. Fjortonåringen och elfvaåringen hålla ihop dagen i ända, somna om natten hand i hand. De be till Gud för hvarandra och äro olyckliga, om de komma åtskils. Den äldre hämtar herrgårdsposten två gånger i veckan. Medan han är borta, öppnar den yngre inte munnen.

Gladast äro de, när de få gå till herrgårdsbryggan och bada. Då glömma de det mörka hemmet i mon...

Lille bror får först af sig kläderna, springer i vattnet, vadar ut på långgrundet. Den späda figuren kastar skugga på den grå sandbotten. Ulkynglet skvätter ut från strandbrynet, när människofötterna komma dånande.

»Så varmt!»

Han böjer sig ned, spolar vatten med ena handen.

»I dag simma vi långt ut.»

»Vänta, tills jag kommer!»

»Åh, jag är så stark.»

Han går längre ut, rycker klotång från en sten, håller upp den,

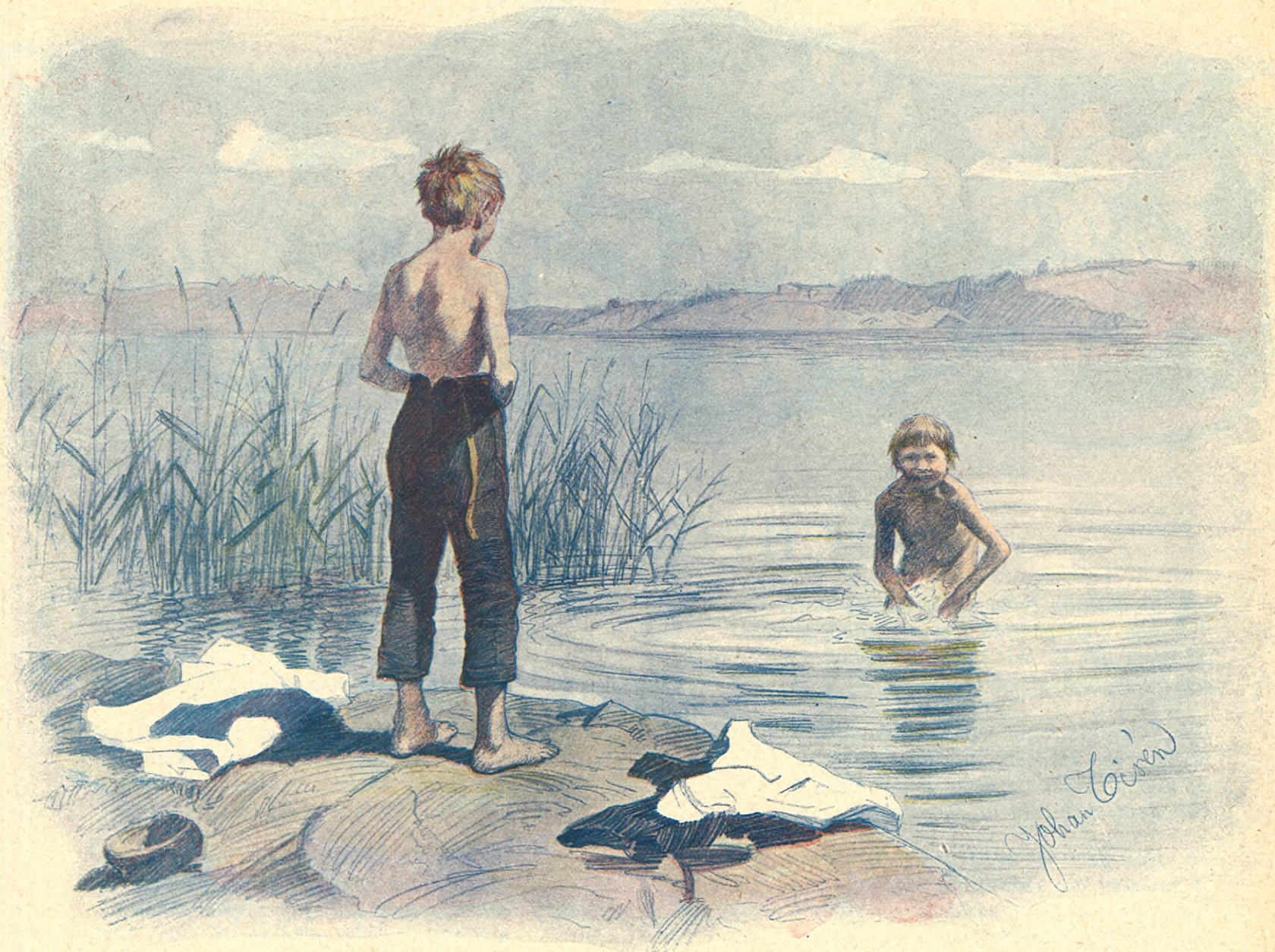

klämmer med fingrarne sönder de mörkbruna kulorna, så att det smäller.

Vattnet står honom till bröstet. Han får lust att simma. Kastar sig framåt, glider ut.

»Akta dig! Det är bråddjupt.»

Store bror kommer springande. Vattnet plaskar långt uppefter de bruna benen.

Han har nyss lärt sin lille bror simma, hållit honom under hakan, så att han sprattlat med armar och ben, pustat och skrattat. Ibland har han doppat honom under, så att han låtsat bli ond, men ögonblicket därpå klängt sig fast vid den äldre och bedt honom göra så en gång till. Det är så roligt.

Lille bror simmar — därute.

»Vänd!»

»Inte än.»

Store bror tar fart utåt. Han är redan van simmare.

Men han har inte hunnit längre än till brygghufvudet, förr än den lille uppger ett nödrop.

»Hvad är det?»

»Jag orkar inte.»

»Vänta!»

Den äldre tar ett par kraftiga tag.

Men den andre dyker redan under.

»Hjä . . .!»

Det är kramp. Benen stå plötsligt raka, stela i vattnet. Han kan inte röra dem. Han arbetar med armarne, men kommer ej upp.

Den äldre dyker. Han ser den hvita kroppen dala ned i det mörkgröna vattnet. Han sträcker ut armen, får fatt i en axel, men dras af tyngden ned mot djupet. Algerna kittla hans skinn, fiskarna sätta förskräckta i väg. Han vill kväfvas. Ögonen stå uppspärrade.

Kroppen under honom rör sig inte. Han är nära botten.

Han gör en kraftansträngning — uppåt! Känner, hur han lyfter sig, med brodern hängande i armen. Når vattenbrynet, drar luft, simmar blindt mot stranden, kommer på grund botten, får mark under fötterna . . .

Han faller omkull, släpper kroppen, ser ingenting, vet ingenting . . .

Ligger där . . .

Solen sticker honom i ögonen. Han vaknar.

Han reser sig, ser sig ikring, kommer ihåg kroppen bredvid sig.

Han lyfter upp den, bär den, darrande i alla leder, i land, lägger den på hällen, där de nyss klädt af sig, ruskar i den, ropar broderns namn.

Intet svar.

Då förvrides hans ansikte. Tårarne strömma ur hans ögon. Han kastar sig ned öfver liket, skakar af förtviflan.

Det ekar i strandskogen:

»Hjälp! . . .»

Där kommer arbetsfolk, som skall bada. Ty det är middagsrast, vällingklockan har nyss ringt.

När de fatta hvad som händt, stå de stumma, skrämda, se på hvarandra.

Därpå lyfta de upp pojken, bära honom till stugan i mon.

* * *

När fadern ser liket ligga där hemma på sängen, drar ett underligt leende öfver det sträfva ansiktet. Ingen må förtänka honom det:

»En mun mindre!»

Modern snyftar och smeker den döde. Systrarna titta med stora ögon. Store bror gråter.

Modern torkar sig i ögonen med förklädessnibben, klappar den förtviflade sonen på kinden och säger tröstande:

»Gråt inte! Visst är det svårt. Men en får ta det onda med det goda. Nu slipper du gå trasig längre. Nu kan jag lappa dina kläder med hans.»

Men då gråter pojken ännu värre.

Han förstår henne inte.

(Illustratör JOHAN TIRÉN.)

KUNGL. HOFBOKTRYCKERIET · IDUNS · TRYCKERI AKTIEBOLAG · STOCKHOLM ·

Iduns Redaktion

Stockholm i december 1900.

Ett litet julbref till Iduns stora läsekrets.

ÄRADE LÄSARE OCH LÄSARINNA!

Bland de massor af bref, som komma oss tillhanda — helt säkert den största korrespondens, hvarmed någon tidning här i landet uppvaktas — finnes en kategori af skrifvelser, som skilja sig från de vanliga brefven i redaktions- eller expeditionsärenden, hvilka senare vi naturligtvis regelbundet i tur och ordning besvara. Till denna särskilda kategori hänföra vi alla skrifvelser, som innehålla beröm eller kritik, önskningar eller råd angående tidningens redigering. Huru gärna skulle vi ej vilja besvara också dessa skrifvelser en och en i sänder för att tacka för det erkännande, som kommer våra sträfvanden till del, för att bemöta kritiken och visa, att densamma oftast hvilar på bristande kännedom om föreliggande förhållanden, eller för att meddela, hvarför vi ej alltid kunna gå de uttalade önskningarna till mötes. Då emellertid de allra flesta af dessa bref äro **anonyma**, är ett direkt besvarande af dem omöjligt.

Det är därför, ärade läsare eller läsarinna, vi bedja att här få språka en liten stund med Eder om åtskilligt, hvari det kan vara nyttigt både för Eder och oss att vara på det klara med hvarandra. Måhända kunna nyss antydda anonyma brefskrifvare samtidigt i våra meddelanden finna ett svar på sina framställningar.

Glädjande att nämna har antalet skrifvelser med hängifna erkännanden åt vår verksamhet varit betydligt öfvervägande. Och särskildt hafva vi under detta nu snart tilländagångna år mottagit otaliga bevis på, att utvidgningen af Idun från en uteslutande damtidning, nästan oillustrerad, till en allt omfattande rikt illustrerad veckotidning hos alla väckt det största intresse och tillfört oss en betydligt ökad läsekrets. Tillfredsställelsen har varit så mycket större, som alla våra förutvarande läsarinnor funnit sig ej behöfva sakna något som helst af det gamla välkända Idunsprogrammet, medan därtill ytterligare lagts ett betydande plus genom den rikhaltiga illustrationsafdelningen, som nästan uteslutande upptagit bilder af händelser och personer för dagen. Vi hafva ock, så väl offentligt i pressen som muntligen och i bref, fått mottaga de amplaste loford både för påpasslighet samt rikhaltigt och omväxlande innehåll.

Och dock, ärade läsare och läsarinna — finnes det väl någon ibland Eder, som gjort sig fullt reda för, hvad Idun verkligen gifvit Eder under detta enda år? Helt säkert icke. Ni skall därför, hoppas vi, ej misstycka, om vi för en gång helt prosaiskt med några torra, men talande siffror uppmäta det ideella innehållet i eder egen tidning. Skulle Ni kunna tro, att Ni i Iduns femtiotvå nummer under året erhållit tillsammans 1,350 spalter text, oberäknadt ungefär 600 oktavsidor af Romanbiblioteket samt 200 sidor af Hjälpredan? Så är dock fallet; Ni kan själf räkna efter. Om de 1,350 textspalterna förvandlades till oktavsidor, komme tidningens hela textinnehåll för året att utgöra minst 3,500 oktavsidor. Utgifvet i bokform skulle detsamma bilda tio digra volymer och, lågt räknadt, betinga ett bokhandelspris af minst 25 kronor — **förutom illustrationer**. **Med** dessa, hvilka under året uppgått till ett antal af inemot 1,400 st., hvaraf ungefär 400 porträtt, oberäknadt alla grupper och friluftsporträtt, blefve värdet gifvetvis ännu mycket större.

Och om det roar Eder att på ett ställe se namnen på det stora flertalet af dem, som under året lämnat bidrag till Idun, så var god vänd på detta blad, och Ni skall på andra sidan finna en medarbetarlista, till hvilken helt säkert ingen tidning i vårt land kunnat uppvisa maken, från ledamöter af Svenska Akademien och ett flertal andra berömda författare ned till de mindre berömda, men dock värderade och gärna lästa. Likaså skall Ni som medarbetare på det illustrerade området finna namnen på åtskilliga af våra mera framstående konstnärer. Och tack vare dem och våra duktiga fotografer har Ni i Idun under årets lopp i bild fått följa allt det viktigaste och intressantaste, som passerat.

Tag för öfrigt hvilken illustrerad veckotidning i norden som helst och jämför den med Idun beträffande så väl innehållets värde och rikhaltighet som ock hvad angår påpasslighet och vakenhet — vi kunna lugnt afvakta ert domslut.

Måhända tycker Ni nu, ärade läsare eller läsarinna, att vi rosat oss själfva tillräckligt, och däri kan Ni nog hafva rätt. Men liksom köpmannen prisar sin vara, så kunna väl ock vi för en gångs skull få framhålla, hvilken rik valuta vi verkligen lämnat för den hittillsvarande prenumerationsafgiften af endast 5 kronor. Att detta pris numera är alltför lågt i förhållande till tidningens omkostnader och till hvad den bjuder, är emellertid ett faktum. Också har det under det nu snart tilländagångna året mer och mer framträdt som en oafvislig nödvändighet att till nästa år antingen knappa in på tidningens innehåll eller ock höja dess pris. Då emellertid det förra alternativet skulle medföra ett uppgifvande af Iduns ställning som landets erkändt främsta illustrerade tidning, den där i sin nuvarande form vunnit det amplaste erkännande hos sin publik, som aldrig varit så talrik som nu, hafva vi efter moget öfvervägande och i samråd med många vänner och prenumeranter, som varit med från tidningens början för tretton år sedan, valt den senare vägen. Kommer så härtill, att omkostnaderna för såväl papper som tryck under senare tiden väsentligt stegrats, att redaktionsomkostnaderna i alla riktningar betydligt ökats och att särskildt illustrationsmaterielet betingar enorma utgifter, torde åtgärden att något höja prenumerationsbeloppet få anses befogad. Helt säkert skall äfven Ni, ärade läsare eller läsarinna, medgifva detta. Iduns prenumerationspris blir sålunda för helt år 6 kr., för halft år 3 kr. och för kvartal kr. 1: 75, med undantag för fjärde kvartalet, som med julnumret kostar kr. 2:25.

Några stora löften beträffande det kommande året anse vi onödigt att gifva. Vårt program är så välbekant, att ett upprepande af detsamma näppeligen är behöfligt. **Framåt och uppåt** är vår lösen, hvilket innebär, att vår sträfvan allt fortfarande skall vara att mer och mer förbättra tidningen och göra den mer och mer förtjänt af våra läsares förtroende och erkännande. Så mycket vilja vi emellertid angående den nya årgången meddela, att vi på den illustrerade afdelningen hafva en hel del intressanta öfverraskningar att bjuda på, och att till textafdelningen utlofvats bidrag af ett flertal framstående pennor. Vidare torde böra nämnas, att Romanbibliotekets nya årgång öppnas med en briljant skrifven konstnärsroman af den uppburne norske författaren Bernt Lie i för Idun autoriserad öfversättning, samt att Hjälpredan med därtill hörande fortfarande kommer att stå under ledning af fröken Ida Norrby, den erfarna föreståndarinnan vid Fackskolan för huslig ekonomi i Upsala.

— Och **julnumret**, hvilket som gratispresent till alla våra prenumeranter står utan motstycke i Skandinavien, skall fortfarande erhålla samma rikhaltiga innehåll och gedigna utstyrsel som hittills.

Och för att bereda våra läsare ett litet tidsfördrif, skola vi i ett af det nya årets första nummer gifva dem en prisuppgift, i hvars lösning alla prenumeranter på Idun kunna deltaga, och i hvilken som pris kommer att utfästas ett belopp tillräckligt stort att därför kunna resa till guldlandet Klondyke för att där mångdubbla sin vinst eller till Kina för att på nära håll njuta af den europeiska konsertens prestationer.

De, som önska en elegantare och gedignare utstyrsel på Idun, hufvudsakligen beroende på användningen af ett betydligt tjockare och finare papper, hvarå illustrationerna bättre framträda, kunna som hittills prenumerera på den s. k. **praktupplagan**, hvars pris blir 8 kronor för helt år.

Till sist tillönska vi Eder, ärade läsare och läsarinna, en i alla afseenden **angenäm jul**, och under uttalande af den förhoppningen, att vi måtte återfinna Eder i vår läsekrets äfven nästa år, medtagande alla Edra vänner, teckna vi

med utmärkt högaktning

IDUNS REDAKTION.

(Vänd!)

Iduns medarbetare-lista år 1900.

(De kursiverade namnen tillhöra medverkande artister).

Agrell, Alfhild.
Ahnfelt, Astrid.
Ameen, Elin.
Andrén, Victor.

Beer, John.
Bellander, G. (Petter Frisk).
Berg, Lina (L. S.).
Berg, Ruben G:n (Lennart Hennings).
Bergman, Bo.
Bergström, Dagmar.
Björkman, Göran.
Björnstjerna, Charlotte.
Blanche, Thore.
Bååth, A. U.
Bååth-Holmberg, Cecilia,

Castro-Feijo, Antonio.
Cederblad, Fanny.
Collin, Esaias.

Dumrath, O. H.

Elmblad, Sigrid.
Eriksson, Albert.
Ewers, Edvard.

Fahlroth, Gerda.
Fahlstedt, Amalia.
Fallström, Daniel.
Fitinghoff, Laura.
Flodin, Karl.
Folcker, E. G.
Frænckel, Louise.

Gernandt-Claine, Jane.
Granqvist, Ida (Adi).

Hallström, Per.
Hedberg, Tor.
Hellander, Adolf.
Hjärne, Vera.
Holmberg, Pontus.
Hülphers, E. Walter.
Högman, Ernst.

Jacobson, Harald.

Karlfeldt, E. A.
Kerfstedt, Amanda.
Kielland, Elisa.
Kjellberg, Tora.
Kræmer, Lotten von.
Kuylenstierna, Elisabeth.

Langlet, Alex.
Langlet, Mathilda.
Leffler, Amanda.
Levertin, Alfred.
Lindberg, Elsa.
Lindblom, Theodor.
Linder, Gurli.
Lindgren, Hellen.
Lindhé, Vilma.
Lindman, V.
Lindqvist, G. (Mari Mihi).
Ljungdahl, D.
Lundberg (f. Nyblom), Ellen.
Lundberg, Nonny.

Meyer-Granqvist, Paul.
Meyerson, Gerda.
Mikael, H.
Millqvist, Victor.
Mörner, Birger.

Nauckhoff, Adelaïde.
Nordensvan, Georg.
Nordin, Hjördis.
Nordling, Johan.
Nordling, Sophie (Sophie Linge).
Nordlund, Sigrid (Snorre).
Norrby, Ida.
Nyblom, C. R.
Nyblom, Helena.
Nyström-Stoopendaal, Jenny.

Quiding, Annie.

Reuter, Jonatan.
Rickson, Levi (Jeremias i Tröstlösa).
Rieck-Müller, Maria.

Sachs, Hilda.
Sandberg, Helge.
Sandels, Ellen.
Schöldström, Birger.
Sernander, Rutger.
Staaff, Per.
Stade, I.
Strandberg, Carl.
Swahn, Oscar.
Söderberg, E. N.
Söderberg, Hjalmar.

Tirén, Gerda.
Tirén, Johan.

Wahlenberg, Anna.
Wennerberg, Gunnar.
Westerberg, Ernst.
Whitlock, Ellen.
Wieselgren, Harald.
Wigström, Eva (Ave).
Wijnbladh, Hanna.
Winterhjelm, Hedvig.
Wranér, Henrik.

Zetterstrand, E. A.

Ödberg, Tycho.

Jämte

en mängd signaturer.

KAMRATEN

Illustrerad tidning för Sveriges ungdom.

har under sin nu åttaåriga tillvaro genom sin varmt fosterländska och verkligt ungdomsfriska anda hos såväl föräldrar och målsmän som hos de unga själfva allt mera befäst sin rangställning som **vårt lands förnämsta ungdomsblad.** Dess upplaga har också varit i jämnt stigande, och då vi nu anmäla dess 9:de årgång, är det i den förhoppning, att skarorna af dess vänner och läsare än ytterligare skola ökas. Visst är, att för det ringa priset af **3 kr.,** som hel årgång kostar, ingen ungdomens vän kan finna en värdefullare, mera välkommen och för hela året varaktig

julklapp åt de unga

än ett prenumerationskvitto på Kamraten för 1901. Under redaktion af *Frithiof Hellberg* och *Johan Nordling* och under medverkan af flere bland vårt lands högst uppskattade ungdomsförfattare och tecknare utgifves Kamraten äfven under nästa år med två sextonsidiga nummer i månaden samt till jul **ett extra innehållsrikt och präktigt utstyrdt julnummer.** Med sitt omsorgsfullt valda och omväxlande innehåll är Kamraten lika väl ägnad för flickor som för gossar, hvilka i dess uppfostrande och lärorika uppsatser, i dess underhållande berättelser och skildringar från alla historiens, vetenskapens och fantasiens områden, i dess rikhaltiga afdelningar för idrott, slöjd och lekar, i dess talrika intressanta pristäflingar af skilda slag finna outtömliga källor af ädel underhållning och roande förströelse.

Ett varmt erkännande och en för hvarje år glädjefullt stegrad framgång har Kamraten rönt för sina sträfvanden att verka för **en varm fosterländsk kamratanda mellan Nordens ungdom.** Dessa sträfvanden ha särskildt tagit gestalt i de **kamratmöten,** som Kamraten för sina unga läsare hvarje år anordnat, hvarvid ungdomen när och fjärran ifrån under härliga sommardagar på minnesrika eller eljes sevärda platser inom vårt land allt talrikare samlats »till oskyldig glädje samt till en dådkraftig fosterlandskärleks och kamratkänslas inbördes befästande». Sedan dessa vackra kamratmöten nu vunnit en sådan anslutning och häfd, är det vår afsikt att till nästa sommar söka förverkliga vår länge närda plan att anordna

ett allmänt nordiskt kamratmöte i Stockholm,

vår stolta hufvudstad, hvars rika tillgångar på naturskönhet och bildningsskatter erbjuda så stora möjligheter att genomföra ett ur alla synpunkter värdefullt kamratmötesprogram.

Ett annat utslag af »kamratrörelsen» af verkligt fosterländsk betydelse hafva vi i den

skandinaviska ungdomskorrespondens,

som genom Kamraten ordnats mellan jämnåriga i de nordiska länderna, som redan burit lofvande frukter i riktning af en ädel skandinavism, och som i nuvarande stund räknar ej mindre än **2,500 deltagare.** Endast för tillfället att få deltaga i dessa två vackra företag: kamratmötena och kamratkorrespondensen, bör ingen fosterlandsälskande svensk gosse eller flicka försumma att till nästa år rycka upp i »kamraternas» led.

Bland de många nyheterna i Kamratens litterära innehåll för det kommande året vilja vi till sist endast framhålla en genom hela årgången fortlöpande, ytterst spännande originalföljetong:

Göran Blix och Zuluprinsen

deras jakter och äfventyr i Sydafrika

Af ungdomens favoritförfattare löjtnant HUGO FALK.

Med talrika originalillustrationer af artisten Hjalmar Eneroth.

Vidare må nämnas en serie ytterst fängslande **Stjärnsagor** af *Ras Algethi,* genom hvilka kamraterna i ord och bild få blicka in i stjärnhimmelens evighetsvärldar, en följd illustrerade **Djurhistorier** af den ryktbare engelske författaren *Rudyard Kipling* m. m. m. m.

Vi tro oss alltså tryggt kunna säga, att vi väl rustade gå det nya året tillmötes. Vårt vissa hopp är därför ock, att alla föräldrar och ungdomens vänner samt först och sist de unga själfva inom hela vårt land skola visa sig uppskatta våra sträfvanden genom mangrann prenumeration. Och ju mer vår läsekrets vidgas, dess bättre skola vi vara i stånd att verka för de grundsatser, som med följande ord uttryckas i »Kamratförbundets» och »Kamratens» program: **»En brinnande fosterlandskärlek, en ärlig sträfvan att väl fylla hemmets och skolans plikter, en öppen håg för oskyldig glädje, bildande lek, härdande idrott, ett vänfast kamratsinne i alla lifvets skiften.»**

Stockholm i december 1900.

Kamratens redaktion.

IDUNS MODETIDNING

Liksom Idun förvärfvat erkännande som den obestridligen förnämsta illustrerade familjetidning i vårt land, så har ock den från samma redaktion utgifna **Iduns Modetidning** inom sitt område intagit hedersplatsen som den fullständigaste, innehållsrikaste och elegantaste modejournal Norden äger. På 6 olika språk har detta kontinentala organ för allt hvad till den kvinnliga drägten hörer uppnått en **upplaga på mer än 300,000 exemplar** — något som bäst torde tala för dess värde och däraf betingade popularitet! **Iduns Modetidning** utgifves äfven nästa år i tvänne olika upplagor, båda med två stora 8-sidiga nummer i månaden, hvartdera innehållande **70—80 utmärkta illustrationer** samt åtföljda af **en stor dubbelsidig mönsterbilaga af enastående rikhaltighet.** Med den dyrare upplagan — den s. k. **planschupplagan** — följa dessutom en gång i hvarje månad **en präktig modeplansch i färgtryck** med de modernaste hårfrisyrer på baksidan samt som

en synnerligen värdefull och allmänt omtyckt gratispresent:

IDUNS HANDARBETSTIDNING

hvilken af framstående kvinnliga konstnärer på detta område — det nu så högt utvecklade och **öfver hela världen ryktbara svenska handarbetet** — fylles med idel nykomponerade originalmönster för alla slags kvinnliga handarbeten, broderier, läderplastik, glödritning m. m.

Prenumerationspriset för helår å planschupplagan förblir som hittills **endast 5 kronor,** å den billigare upplagan (utan planscher och handarbetstidning) **3 kronor** — ett i förhållande till det enastående rika material, dessa tidningar bjuda, synnerligen billigt pris!

I ett af det första kvartalets nummer kommer att anordnas en lätt pristäfling, i hvilken Modetidningens alla abonnenter kunna deltaga. Priset kommer att utgöras af en dräkt eller kappa till ett värde af 200 kronor, förfärdigad efter vinnarens egen beställning.

BARNGARDEROBEN

denna **alla mödrars ovärderliga skatt och hjälpreda,** utgifves äfven under nästa år efter samma beprövade plan som hittills. Med sitt en gång i månaden utkommande 8-sidiga nummer, innehållande bortåt **ett hundratal illustrationer** öfver allt, som hör till våra barns dräkt, från de spädaste åren till vuxen ålder, och åtföljdt af **en stor dubbelsidig mönsterbilaga,** ersätter tidningen mångfaldt den ringa prenumerationsafgiften af **3 kronor** pr år genom den nytta och den besparing, som dess praktiska vinkar och råd bereda hvarje hem.

ALFA LAVAL.

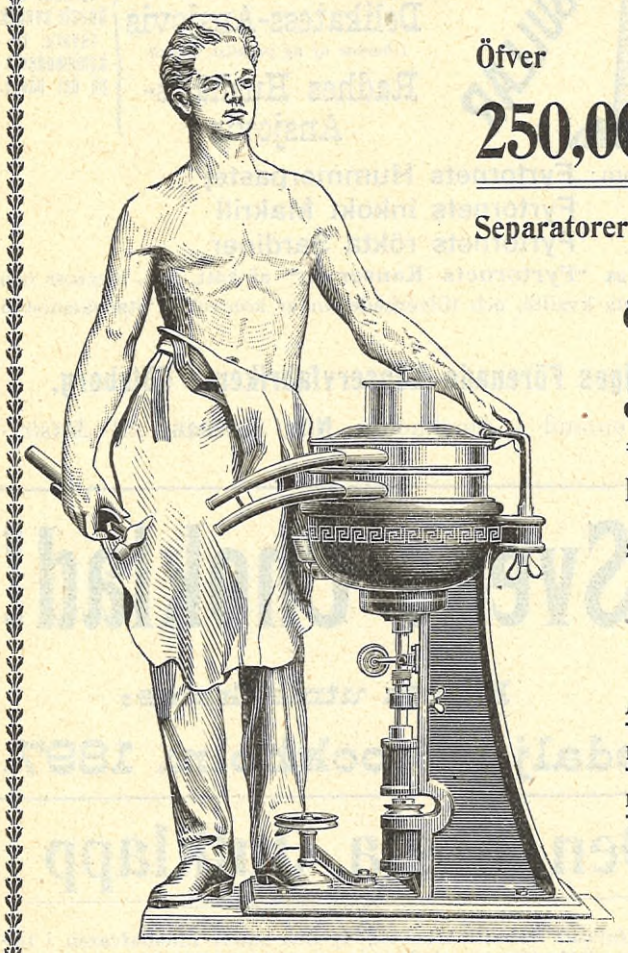

Öfver

250,000

Separatorer försålda.

Öfver

500

Första pris sedan 1879.

✲

Alla förfrågningar besvaras omgående.

✲

AKTIEBOLAGET SEPARATOR.
STOCKHOLM.

FLORA'S

Toilettetvålar:

Violette Magnifique. Indian Hay.
Cold Cream. Liljemjölk.

Äro utmärkta för ömtålig hud.

Eau de Cologne:

Lilac. Fiorenta.
Geisha. Violette de parme.

Uppfriskande med angenäm odeur.

Parfymer:

Thea Rose. Indian Hay.
Essence Fiorenta. Geisha.
Vera Violetta.

Starkt koncentrerade.

Tekniska Aktiebolaget Flora.

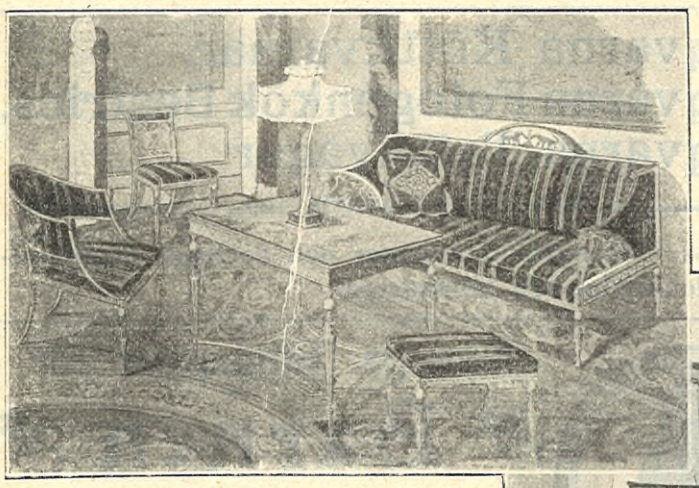

A.-B. Max Sachs Etablissement

❊ 16, 18, 20 Brunkebergstorg. ❊

Guldmedalj Stockholm 1897 | Guldmedalj Paris 1900

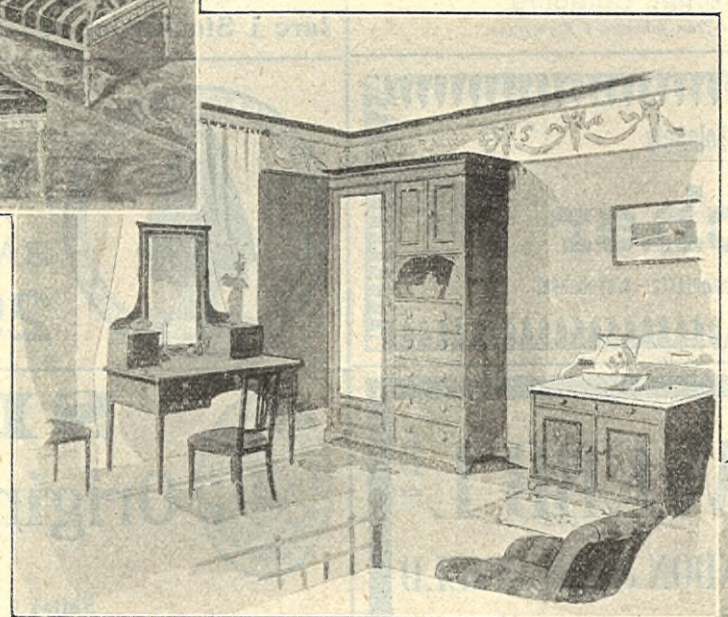

Egna snickeriverkstäder ✲ ✲ ✲ ✲

Egna tapetserare- och dekorationsverkstäder ✲ ✲ ✲ ✲

Största urval: ✲ ✲

Möbler ✲ ✲ ✲ ✲
Möbeltyger ✲ ✲
Mattor ✲ ✲ ✲ ✲
Gardiner och ✲ ✲
Portièrer, Sängar och **Sängkläder**

Möblering af såväl enstaka rum ☛
☛ som hela våningar.

Kostnadsförslag och skisser ☛
☛ sändas på begäran gratis.

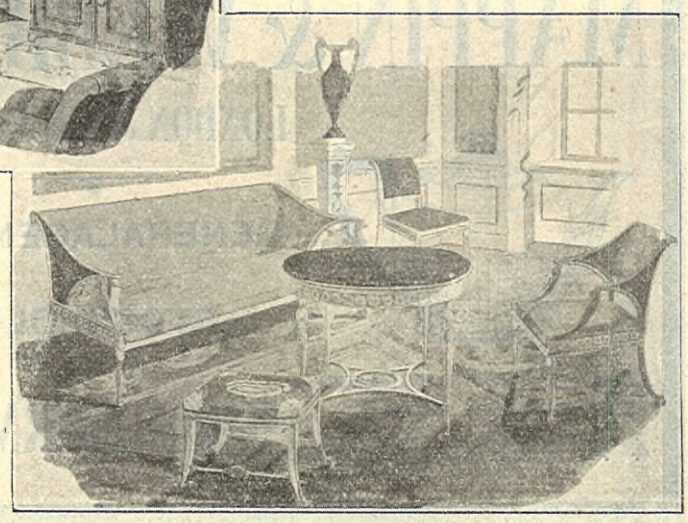

PRISBELÖNTA BERÖMDA
FÖR HERRAR OCH DAMER
HALDA FICKUR
I GULD OCH SILFVER BOETTER.
BILLIGARE ÄN UTLÄNDSKA UR.

Prislista gratis från

HALDA FICKURFABRIK SVÄNGSTA

SMEDMAN DEN ÄLDRES

Allm. Tel. 21 77. **Handelsskola,** **Grundad 1857.**

STOCKHOLM, Stortorget 16.

Läroverket börjar **Måndagen den 14 Januari** sitt **Fyratiofjärde** läsår.
Anmälningar mottagas hvardagar kl. 11—1.
OBS.! Dugliga biträden erhållas från skolan.
Å bref anhålles om fullständig adress.

GABRIEL SMEDMAN.

Salubrin,

patenteradt giftfritt antiseptieum,

räknas såsom *oumbärligt i hvarje hem* där man försökt det.

Bästa medel mot **hudsjukdomar, hårsjukdomar, yttre skador,** såsom **frost-** och **brännskador, sårnader,** äfven då de äro af **tuberkulös art, snufva, hosta** m. m., m. m.

Beskrifning m Salubrins användning åtföljer hvarje flaska Salubrin. Se dessutom meddelandena i Eira af de mest **framstående läkare** m. fl.

Salubrin tillhandahålles i Parfym-, Speceri- och Färgaffärer. Partilager hos

GEIJER & C:o, Stockholm.

Köp Linoleum Aktiebolaget Forshagas LINOLEUMMATTOR!

Yppersta kvalité! Rikhaltigaste mönsterurval!

Svensk vara! **Ärlig** vara! **Oöfverträffad!**

Finnes att köpa i hvarje välsorterad manufaktur- & bosättningsaffär.

Varaktigt varma, fukt- och dragfria bostäder

erhållas om kalla, dragiga väggar, golf eller tak beklädas med

COMPO-BOARD,

hvilket arbete kan ske utan nämnvärd olägenhet och genom det inbesparade bränslet återbetalas snart kostnaden.

Referenser etc. från COMPO-BOARD KONTORET, Centralpalatset, Stockholm, eller 2 Lilla Torget, Göteborg.

»Cirka 2000 tons COMPO-BOARD utsändt i år från fabriken i Forserum».

Hållbarheten garanteras.

Skandinaviska Gummiaktiebolagets

Galoscher

Finnas att köpa i hvarje välförsedd manufaktur- & skohandel.

Billigare än ryska.

MAPPIN & WEBB Ld

LONDON & SHEFFIELD

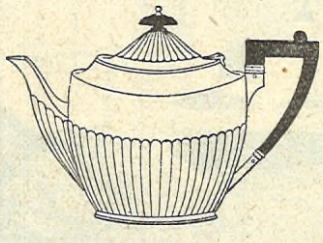

GENERALAGENTUR
för
STOCKHOLM
hos
JOHN SÖRMAN

MAGASIN FÖR ENGELSKA OCH FRANSKA VAROR
4 REGERINGSGATAN

Fyrtornets Ansjovis i Ostronsås
Fyrtornets finaste Delikatess-Ansjovis
i burkar af ny praktisk modell
Radhes Hushålls-Ansjovis

af superior kvalité, tillverkade af finaste svensk råvara, rekommenderas på det bästa.

Dessutom: **Fyrtornets Hummerpastej**
Fyrtornets inkokt Makrill
Fyrtornets rökta Sardiner

samt öfriga **"Fyrtornets Konserver"** af kött, fisk, legymer och soppor, allt af bästa kvalité, och tillverkade under kontroll af Stadskemisten *Dr J. E. Alén.*

A.-B. Sveriges Förenade Konservfabriker i Göteborg.

Bolagets ombud i Stockholm: **Nils Burman,** *22 Mästersamuelsgatan.*

Sveas Choklad!

högsta utmärkelse:

Guldmedalj i Stockholm 1897.

Den bästa Julklapp

är en fullsatt rabattmärksbok, ty den sätter innehafvaren i tillfälle att själf välja bland flera hundra nyttiga och vackra artiklar.

Köp Edra förnödenheter hos Rabattbolagets medlemmar och samla rabattmärken.

Besök vår utställningslokal, *Drottninggatan 53.*

VARU-RABATT-AKTIEBOLAGET.

Husqvarna Köttkvarnar, Husqvarna Fotogénkök Beatrice, Husqvarna Taffelvågar

böra finnas i hvarje hem.

Säljas af **Husqvarna Depoter och de flesta järnhandlare i Stockholm och landsorten.**

Nyttiga Julklappar för Barnen

BARN-KLÄDER. STORT URVAL! BILLIGA PRISER!

29 **M. Bendix.** 5.
Drottninggatan & Sturegatan

SINGERS Original-Symaskiner

äro de bästa.

Säljas i STOCKHOLM endast

15 Fredsgatan 15. ✻ SINGERS FILIAL.

Smedmans Handelsskola.

Stockholm, 9 **Storkyrkobrinken** 9. Allm. Tel. 21 11.

Nya elever mottagas alla tider på året.
Anmälningstid kl. 9—12.
Revisioner och bokföringar utföras.
OBS.! Å bref anhålles om fullständig adress.

GUSTAF SMEDMAN.

Tag hvilken Stockholmstidning som hälst, jämför den med

Svenska Dagbladet

Välj sedan den bästa!

Margarin-Aktiebolaget Zenith, Malmö.

Zeniths Margarin utmärker sig särskildt genom sin fina smak och arom.

Af såväl **Gräddmargarin** som **vanlig Margarin** tillverkas flera kvaliteter.

Zeniths Margarin är fullständigt fritt från tekniska preparat.

Använd uteslutande **Zeniths Margarin,** och tillse noga att rätt fabrikat erhålles. (G. 102428)

Specialité *

Sybehör, Foder-väfnader & Garnerings-artiklar.

Julius Gerells Eftr.,

Stockholm.

Kontor & Lager:
Brahegatan 30, 1 tr.

Filialer:
Brahegatan 30.
Drottninggatan 87. Storgatan 15.

Aktiebolaget
Per Perssons
Väf- o. Stickmaskin.
Drottninggatan 21 B, Stockholm
Guldmedalj: Malmö 1896, Stockholm 1897.

Nutidens bästa
Stickmaskiner.
Omsorgsfullaste arbete.
Största användbarhet.
Billigaste pris.

C. A. Lindgren & C:o

utmärkta
Arraks Punsch Medaille d'or
REKOMMENDERAS.
(G. 102165).

Marknadens finaste Margarin

är ovilkorligen

Agra Mejeri-Margarin

som är tillsatt med finaste Mejerismör.

(G. 102224.

HERM. MEETHS

Alla slags
Sybehör,
för
Damskrädderi och **Linnesömnad.**
KATALOG
sändes på begäran!
Order från landsorten exp. mot efterkraf, **franco** då den belöper sig till **20 kr.**

STOCKHOLM.

Förstklassiga **Pianinon** och **Flyglar** efter Steinways nyaste system med **Orgelharmonium** med patent. »pipton» och »pedalbas», belönade med **20 första pris** från in- och utlandet, tillverkas af
Östlind & Almquist
Arvika.

Lager och filialexpeditioner:

Stockholm,	**Göteborg,**	**Malmö,**
Vasagatan 50.	Vestra Hamng. 18.	Balzarg. 10.

Tusentals intyg från musikauktoriteter och köpare finnas. (G. 101468)

UTSÖKT RÅVARA.

BILLIGT.

Ångrostadt

Grafström & C:o

Kaffe.

DRYGT.

YPPERLIGT ROSTADT.

PORTER
FRÅN AKTIEBOLAGET
D. CARNEGIE & Co.
KORKSTÄMPEL
GÖTEBORG
VARUMÄRKE

(G. 101856.)

rekommenderas.

Litografiska Aktiebolagets i Norrköping
KARTONG-FABRIK,

Grundlagdt **1858**

försedd med de nyaste arbetsmaskiner, rekommenderar sina tillverkningar af alla slags **ASK-** och **KARTONGARBETEN** för **Parfymerier, Konditorier, Apotek** och **Juvelerare** samt för **Stearinljus, Tvål-, Socker-** m. fl. fabriker. Fabriken drifves medelst elektrisk kraftöfverföring.

Våra tillverkningar prisbelönta vid alla utställningar, i hvilka vi deltagit.

Guldmedalj
i Stockholm 1897.

Trägravyren utförd vid Lithografiska Aktiebolaget i Norrköping, som äfven utför beställningar å liknande arbeten.

Afdelningskontor: ***Stockholm,*** *Drottningatan 21.* ***Göteborg,*** *Södra Hamngatan 47* ***Malmö.***

Allm. telefon.

LACAVE Y Cª
· CADIZ ·
VIN-NEDERLAG
STOCKHOLM.

Riks telefon.

Kommissionslager af Champagne, Bordeaux, Bourgogne och Rhenska viner. (G. 102164)

Stockholms-Tidningen

Politisk Nyhets- & Annonstidning.

Skandinaviens mest spridda dagliga tidning.

Upplaga 100,000 ex.

7 nummer i veckan i landsorten.

Hvarje nummer illustreradt.

Verksammaste Annonsorgan!

Särskilda upplagor för hufvudstaden och landsorten.

Prenumeration sker vid närmaste postanstalt.

Nyttiga Julpresenter

bäst och billigast hos

AKTIEBOLAGET
BRISING & FAGERSTRÖM

f. d. G. Johanson, Kosta Glasmagasin

24 Regeringsgatan 24

1901

Stockholms Dagblad

Morgon- och Aftontidning.

Rikaste urval af nyttig och underhållande läsning

- Värderika artiklar och korrespondenser.
- Literatur-, konst- och teaterrescensioner.
- Handels-, sjöfarts- o. landtbruksafdelningar.
- Snabbaste nyheter, två gånger dagligen.
- Annonsorgan för alla.

Stockholmsupplagan kostar	*Landsortsupplagan* kostar
för helt år 16 kr., halft år 8:75, kvartal 4:75, månad 1:65.	för helt år 10 kr., halft år 6 kr., kvartal 3 kr., månad 1 kr.

OBS. 600 nummer årligen. (G. 17070.)

— Lösande vid influensa. —

Som verksamt lösande, välsmakande medel vid hosta, heshet och katarrer rekommenderas **Florents franska lakritspastiller.**

Pâte Vanillée (lätt vaniljsmak och finaste bröstgummi) ..... 40 öre
Pâte à la violette (finaste lakrits, aromatisk smak) ..... 35 »
Pâte à l'anis — Anis är särdeles lösande och välgörande vid katarrer ... 35 »
Pastilles à l'anis — ... 30 »
Pastilles à la menthe (pepparmynt, allmännast omtyckta) ..... 30 »

hos alla välförsedda handl o apotekare.

Ensam agent S. J. NORMAN, Stockholm.

Endast äkta med märke:

(G. 102159) **Réglisse Florent.**

— Omtyckta af alla rökare —

Johan Ericson & Co.
Koppar- & Bleckslageri
44 Malmskilnadsgatan 44
STOCKHOLM
53 77 Allm. Telefon
Riks 25 46.

(G. 101940)

Försäkrings-Aktiebolaget

Tre Kronor

Vasagatan 10, Stockholm,

lämnar garanti för redbar redovisning af *kassörer* och förvaltare. Tjänstsökande erhålla löfte om garanti att bifogas ansökan. (G. 101469)

S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, Drottninggatan 2. Filialer i Göteborg och Malmö.

STOMATOL

Nutidens förnämsta antiseptiska toalettmedel.

Vetenskapligt bevisadt det enda existerande verkligt tillförlitliga medlet för tändernas bevarande och munnens vård.

Undersökt och vitsordadt af in- och utlandets förnämsta bakteriologer · · · · Rekommenderas af Herrar Läkare och Tandläkare · · · · · Tillverkas under kontroll af D:r EDV. SELANDER, Docent i Bakteriologi vid Kongl. Karolinska Institutet i Stockholm.

STOMATOL-
TANDPASTA
STOMATOL-
TANDPULVER
STOMATOL-
TVÅL
STOMATOL-
LANOLIN-CRÊME

De bästa medel för Tändernas, munnens och hudens rationella vård.

Till salu å alla apotek i riket samt hos Herrar PARFYM- o. SPECERIHANDLARE.

Hans Maj:t Konungens Hofleverantör

Liljeholmens Stearinfabriks Aktiebolag

KONGL. HOFLEVERANTÖR

STOCKHOLM.

PARIS : GULDMEDALJ
1900 : STOCKHOLM 1897.

GRAND PRIX.

Landskrona den 3 Juni 1900.

Herr Axel Lennstrand,
Gefle.

Enligt löfte får jag härmed meddela vår erfarenhet rörande »Mellins Food». Då vår gosse var fyra veckor gammal vägde han 3,55 kilogram, hvilket var något mindre än då han föddes, hvarför han fick påökning i kosten med »Mellins Food». Han tog sig då genast i vigt, en gång 8 hektogram på två veckor, så att han nu vid sju månaders ålder blifvit för tung att väga på vårt bessman d. v. s. att han väger öfver 10 kilogram! Den blandade diet han fått föra, har icke visat sig medföra några som hälst olägenheter och han är fast och bra i hullet. (Afvänjningen torde också under nuvarande förhållanden gå lättare för sig än hvad eljest skulle blifva faliet.) Jag bifogar ynglingens porträtt, som talar för sig själft. Min hustru, som förut alltid varit en smula skeptisk gent emot de små madonnabarnens ben, har nu fått en annan syn på tingen.

Eder

A. Munck af Rosenschöld.

MELLINS FOOD

bästa och kraftigaste näringsmedel för barn och sjuka.

MELLINS FOOD

är analyseradt af Professorn vid Karolinska Institutet i Stockholm Grefve K. A. H. MÖRNER, hvilken om preparatet lämnar de bästa vitsord. "Mellins Food" är använd t af bland andra det **Engelska Konungahuset** samt **Kejsarinnan af Tyskland**, hvilken senare om preparatet lämnat ett erkännande intyg.

Prof af **MELLINS FOOD** sändes **gratis** och **franco** på begäran från **MELLINS FOOD DEPOT, Axel Lennstrand, Gefle.** MELLINS FOOD finnes på apoteken samt hos alla väl fournerade specerihandlare.

MELLINS FOOD

tillerkändes

GULDMEDALJ vid Världsutställningen i Paris 1900.

Alltid välkommen JULPRESENT.

№4711

Eau de Cologne

(GUL OCH BLÅ ETIKETT)

Den är den
äkta, starkaste, varaktigaste, mest uppfriskande och stärkande.

Förpackad i små nätta till presenter passande trälådor.

BEGÄR ALLTID MÄRKET №4711 OCH REFUSERA IMITATIONER.

Försäljes hos alla välsorterade parfymhandlande.

GENERALAGENT i Sverige för Parfumerie 4711 Köln
EMIL BOSTRÖM, STOCKHOLM.